

DREAM

Fremskrivning af
familiekarakteristika og
boligefterspørgslen i danske
kommuner - Norddjurs

Maj 2017

Indholdsfortegnelse

1	INDLEDNING	3
2	BEFOLKNING.....	5
2.1	Befolkning.....	5
2.2	Fødte og døde	7
2.3	Indvandring og udvandring	8
2.4	Til- og fraflytning	9
2.5	Familiestruktur	16
3	BEFOLKNINGENS UDDANNELSESLEVELY	19
4	ARBEJDSMARKEDET.....	24
5	UDVIKLINGEN I BOLIGFTERSØRGSLEN	33
5.1	Boligtype.....	34
5.2	Boligart	37
5.3	Boligstørrelse.....	39
5.4	Bystørrelse.....	40
6	MARGINALEKSPERIMENTER	42
6.1	Øget tilflytning af børnefamilier.....	43
6.2	Færre ledige på dagpenge.....	51
6.3	Øget tilflytning med videregående uddannelse.....	54
6.4	Færre ældre fraflytter parcelhuse.....	61
7	KONKLUSION	64
8	REFERENCER.....	66
9	APPENDIKS.....	67

1 Indledning

I det følgende præsenteres for Norddjurs Kommune forventningen frem mod år 2040 til udviklingen i befolkningens størrelse og alderssammensætning, familiestruktur, uddannelsesniveau samt tilhørsforhold til arbejdsmarkedet. Ændringer i disse forhold er af afgørende betydning for bolig efterspørgslen, hvorfor forventningen til udviklingen i det samlede boligbehov og dets underliggende karakteristika som type, størrelse og beliggenhed også betragtes. Relationen mellem de karakteristika, der kendetegner den i kommunen bosiddende befolkning og befolkningens boligpræferencer belyses desuden i fire forskellige marginaleksperimenter, i hvilke udvalgte adfærdsmønstre korrigeres. Fremskrivningen er såvel som marginaleksperimenterne udført ved anvendelse af DREAMs mikrosimulationsmodel SMILE 3.0.

Befolkningen i Norddjurs Kommune ventes at falde fra knap 38 tusinde i 2013 til knap 36 tusinde i 2040. Der ventes en positiv nettoindvandring til kommunen i gennem hele perioden, mens nettotilflytningen til kommunen omvendt er neutral og derfor ikke ventes at påvirke den samlede befolkning. Netto resulterer bevægelserne i emigrationen og immigrationen at være positiv, men ventes at blive mere end modvirket af et negativt fødselsoverskud, som samlet resulterer i, at befolkningstallet i kommunen ventes at aftage i hele perioden frem mod 2040. Fremadrettet ventes restlevetiden forsat at øges, hvilket sammen med befolkningens aldring giver anledning til, at personer ældre end 67 år på sigt skønnes at udgøre en betragteligt større andel af den bosiddende befolkning i Norddjurs Kommune.

Den demografiske udviklingen ventes fremadrettet at give finansieringsudfordringer, som i nogen grad modvirkes af en ændring i befolkningens uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. Som i resten af landet ventes uddannelsesniveaulet således at forbedres i fremskrivningen, hvilket primært skyldes, at de yngre generationer, som erstatter de ældre generationer, generelt er bedre uddannet. Således øges andelen af befolkningen med en videregående uddannelse. Det stigende uddannelsesniveau bidrager til, at erhvervsdeltagelsen og beskæftigelsestilbøjeligheden for personer under 50 år opretholdes. Forøgelsen af beskæftigelses- og erhvervsfrekvensen for de 16-67-årige gennem fremskrivningen, skal dog primært henføres til en øget erhvervsdeltagelse for de 60-67-årige, der er motiveret af Tilbageatrækningsreformen.

Familiestrukturen ventes at ændre sig i retning mod, at en voksende andel af befolkningen vil udgøres af enlige, som følge af ændrede levemønstre, og flere ældre. Ændringen i befolkningsstrukturen ventes særligt at give anledning til en større efterspørgsel på almene boliger og private udlejningsboliger, typisk rækkehuse og etageboliger. Efterspørgslen efter parcelhuse ventes dog at opretholdes som følge af stigningen i uddannelsesniveaulet. Stigningen i antallet af boliger ventes at rette sig især imod mellemstore byer med mellem 1.000 og 10.000 indbyggere.

Mikrosimulationsmodellen SMILE 3.0 er beskrevet i Hansen og Markeprand (2015), mens datagrundlaget og det metodiske fundament yderligere er belyst i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013). Disse rapporter uddyber centrale antagelser såsom anvendt estimationsperiode og arten af de forklarende variable, der er inddraget i estimationerne. Kendskab til det metodiske grundlag er dog ikke en forudsætning for udbytte af de nedenfor præsenterede resultater.

Det anbefales dog, at man rådfører sig med retningslinjerne for fortolkning af modellens resultater i kapitel 2 i Hansen og Markeprand (2015). Heri forklares bl.a. hvorfor resultatet af Danmarks Statistiks regionale befolkningsfremskrivningsmodel ikke kan forventes at kunne genfindes i en fremskrivning

udført med SMILE. Endvidere understreges det, at der i SMILE er tale om en videreførelse af strukturel adfærd, hvorfor den senest kendte historiske udvikling ikke vil afspejle sig i de nærmeste fremskrivningsår. Centralt skal det fremhæves, at den forventede udvikling i boligstrukturen alene afspejler befolkningens efterspørgsel efter bestemte boligkarakteristika i fravær af udbudsbegrænsninger. Fremskrivningerne indebærer således ikke en vurdering af udbuddet af boliger, hvilket bl.a. ville fordrer kendskab til kommunens strategi vedrørende nyopførelser, udstykning og omlægning af eksisterende erhvervsgrunde til andre formål. En vurdering af, hvorledes den eksisterende boligmasse afvikles gradvist i takt med stigende boligalder, er heller ikke inddraget. Eksistensen af et egentligt boligmarked kræver, at der indarbejdes en prisdynamik, der etablerer et realistisk forhold mellem udbud og efterspørgsel, hvilket ligger udenfor den nuværende modelramme.

Befolkningens uddannelsesadfærd var tidligere opdelt på landsdele, men er nu ændret, så den er nuanceret på kommuneniveau. Således tillades nu variation inden for en landsdel i tilbøjeligheden til at påbegynde en uddannelse. Befolkningens uddannelsesniveau påvirker befolkningens arbejdsmarkedstilknytning, hvorfor nuanceringen af uddannelsesadfærden skønnes at bidrage til en mere retvisende vurdering af befolkningens deltagelsespotentiale i de enkelte kommuner. Modellen har yderligere undergået et eftersyn under hvilket mindre uregelmæssigheder i bl.a. den fremtidige boligstruktur er søgt oprettet. Derfor vil fremskrivningsresultater i nogen grad afvige fra indholdet i Hansen og Markeprand (2015). Modellens overordnede rammer er herudover uændrede. Således tager fremskrivningen fortsat udgangspunkt i familie- og boligstrukturen i år 2013, mens estimerede adfærdsmønstre er baseret på årene forud herfor.

I kapitel 2 beskrives den demografiske udvikling i Norddjurs Kommune, hvilket indebærer en beskrivelse af den historiske og fremskrevne udvikling i befolkningen, antallet af fødte og døde, ind- og udvandring, til- og fraflytning samt i familiestrukturen. I kapitel 3 beskrives forventningerne til den fremtidige udvikling i befolkningens uddannelsesniveau, mens forventningen til den fremtidige udvikling i befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet beskrives i kapitel 4. I kapitel 5 beskrives forventningerne til efterspørgslen efter boliger fordelt på udvalgte karakteristika, mens kapitel 6 er tilegnet en beskrivelse af resultaterne af fire marginaleksperimenter i hvilke den grundlæggende adfærd korrigeres. En konklusion følger i kapitel 7.

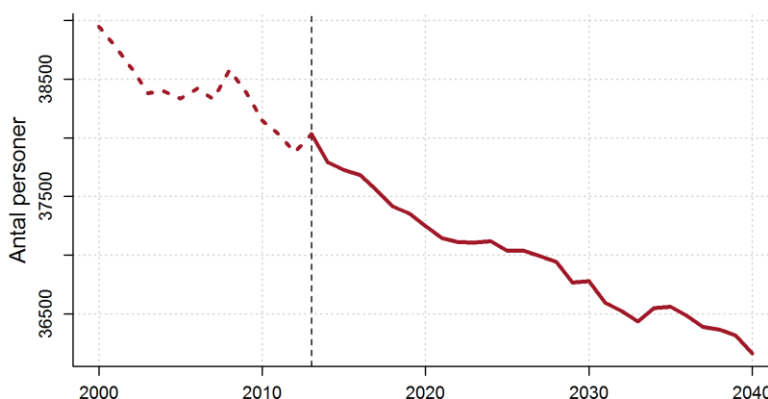
2 Befolkning

Befolkningens udvikling og sammensætning på alder og oprindelse fastlægges på nationalt plan på baggrund af ind- og udvandring samt antallet af fødte og døde. De samme hændelser påvirker udviklingen i befolkningen på kommunalt niveau, men herudover indregnes effekten af flytninger på tværs af kommunegrænser. Flytninger inden for de enkelte kommuner indregnes også i fremskrivningen, fordi det er med til at ændre boligefterspørgslen struktur – eksempelvis om efterspørgslen på lejeboliger stiger til fordel for ejerboliger. I dette kapitel redegøres der først for den samlede befolkningsudvikling og efterfølgende for udviklingen i de underliggende komponenter, der bestemmer den, dvs. fødte og døde, ind- og udvandrede samt til- og fraflyttede. Udviklingen i Norddjurs Kommune sammenholdes med udviklingen i henholdsvis Landsdel Østjylland og på landsplan, hvor det vurderes relevant.

2.1 Befolkning

Fra år 2000 til 2013 er udviklingen i Norddjurs Kommune kendetegnet ved en negativ befolkningsvækst, dog med midlertidigt pause i perioden 2004-2008. Kommunens indbyggerantal aftager således gennem denne periode fra et niveau på omkring 39 tusinde personer til knap 38 tusinde personer, jf. Figur 2.1. Det svarer til en samlet negativ vækst på 2,3 pct. eller gennemsnitligt 0,18 pct. om året. Befolkningen ventes at aftage med en tilsvarende vækstrate frem mod 2020 på gennemsnitlig -0,3 pct. årligt, hvorefter den negative vækst aftager til omkring -0,14 pct. om året. Til sammenligning er de gennemsnitlige vækstrater for perioderne 2000 til 2013 og 2013 til 2040 henholdsvis 0,4 pct. og 0,3 pct. i hele landet, mens der for Østjylland er en gennemsnitlig vækstrate på 0,76 pct. historisk og 0,4 pct. i perioden fra 2013 til 2040. Den negative befolkningstilvækst i Norddjurs Kommune både historisk og fremadrettet står således i kontrast til den positive befolkningstilvækst i landsdelen Østjylland og på landsplan.

Figur 2.1. Udvikling i befolkningen, Norddjurs Kommune

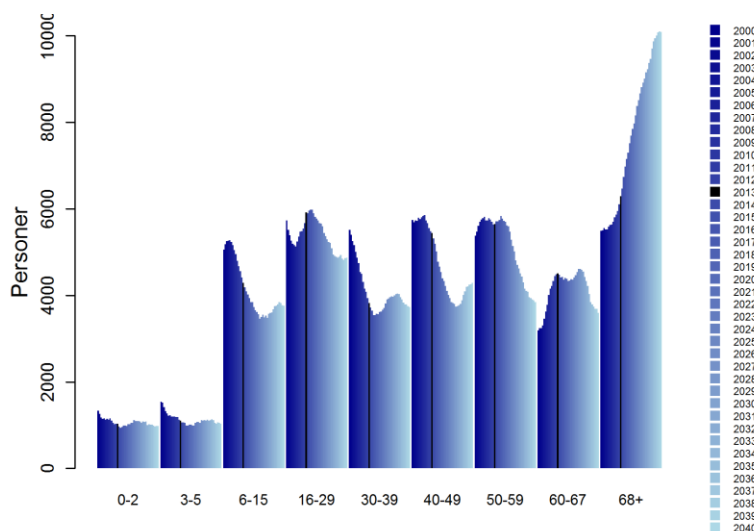
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Den historiske udvikling i befolkningstilvæksten i Norddjurs Kommune er forklaret ved et negativt fødselsoverskud frem til 2010, samt en gennemsnitlig negativ nettotilflytning og en positiv nettoindvandring gennem hele perioden. Historisk har antallet af fødte været lavere end antallet af dødsfald. Mens antallet af fødte efter 2010 har været faldende, er antallet af dødsfald fortsat på omtrent samme niveau, hvilket har forøget det negative fødselsoverskud frem mod de seneste historiske år. I fremskrivningen ventes der generelt et negativt fødselsoverskud, en positiv nettoindvandring og en balanceret nettotilflytning, som samlet giver anledning til, at den seneste positive befolkningsvækst ventes at fortsætte frem mod 2040.

Opgjort på alder skyldes det historiske fald i befolkningen, at befolkningen under 50 år er faldet mere i antal, end antallet af personer over 50 års alderen er steget, jf. Figur 2.2. Især er antallet af personer mellem 30 og 39 faldet kraftigt, og herunder også børnetallet, hvilket tyder på at faldet i befolkningen især skyldes et fald i antallet af børnefamilier. I fremskrivningsårene ventes antallet af personer over 67 år at vokse markant, mens der bliver markant færre i aldersgruppen 40-59 år efter 2020. Udviklingen i de ældste aldersklasser er foranlediget af et generelt fald i dødeligheden kombineret med, at flere personer gradvist indtræder i aldersgruppen over 67 år. Den historiske udvikling i en aldersklasse bliver typisk gengivet i fremskrivningen i den umiddelbare ældre aldersklasse. Eksempelvis ses det historiske fald i antallet af personer i aldersgruppen 30-39 år og den ventede stigning fra 2020 tydeligt gengivet i den fremtidige forventning til antallet af personer i alderen 40-49 år 10 år senere, således at antallet af 40-49 årige begynder at vokse fra 2030. Disse demografiske effekter er mest udprægede såfremt aldersklassen kun i mindre grad er påvirket af bevægelser på tværs af kommunegrænser.

Figur 2.2. Befolkningen i Norddjurs Kommune fordelt på aldersintervaller, 2000-2040

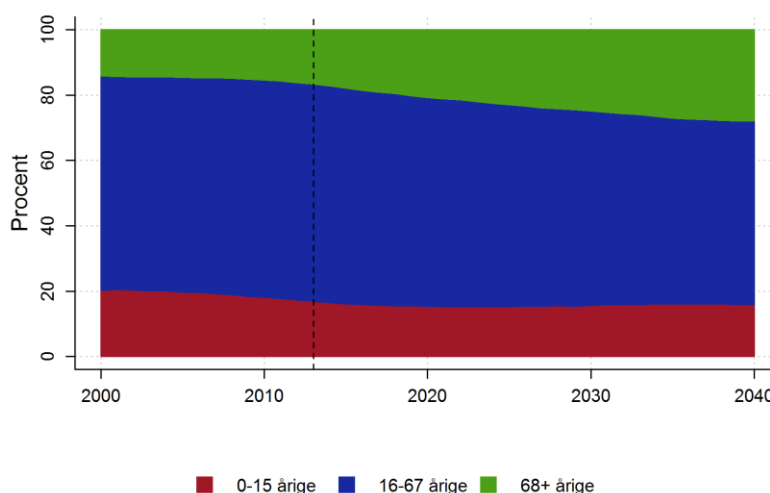
Anm.: Den sorte markering angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.3 viser den relative andel af befolkningen fordelt på tre aldersgrupper: børn (0-15 år), personer i den erhvervsaktive alder (16-67 år) og personer, som primært er tilbagetrukket fra

arbejdsmarkedet (68+ år)¹. I Norddjurs Kommune vil andelen af personer i den erhvervsaktive alder falde fremadrettet fra et niveau på ca. 66½ pct. i 2013 til 64 pct. i 2020 og 56 pct. i 2040. Samtidig ventes andelen af ældre over 67 år at vokse fra godt 16½ pct. i 2013 til 20½ pct. i 2020 og ca. 28 pct. i 2040. Andelen af børn falder på kort sigt fra næsten 17 pct. i 2013 til 15½ pct. i 2020, for derefter at stabiliseres omkring 16 pct. frem mod 2040. Kombinationen af færre personer i den erhvervsaktive alder og flere personer, der er i en alder, hvor størstedelen har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, kan bidrage til at øge kommunens finansieringsudfordringer på sigt.

Figur 2.3. Aldersfordeling i procent for Norddjurs Kommune

Anm.: Den sorte markering angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.2 Fødte og døde

Udviklingen i fertiliteten og antallet af kvinder i den fertile alder (14-48 år)² har i de seneste historiske år tilsammen givet anledning til et faldende antal fødte på nationalt plan. Antallet af kvinder i den fertile alder var faldende fra 2000 til 2006, men har sidenhen været stigende frem mod 2013 til et marginalt højere niveau sammenholdt med år 2000³. Derfor skyldes faldet i antallet af fødte primært, at fertiliteten de seneste år været aftagende på nationalt plan.

I Norddjurs har fertiliteten været faldende siden 2000. I fremskrivningen ventes antallet af fødte at stige moderat frem mod 2025 til godt 365 og derefter aftager antallet af fødte til omkring 320 om året, jf. Figur 2.4. Samtidig ventes antallet af kvinder i den fertile alder bosiddende i Norddjurs Kommune at falde fra et niveau omkring 8.100 personer i 2013 til ca. 6.900 personer i 2030. Antallet er kvinder i den fertile alder ventes herefter at vokse med omtrent 100 personer frem til 2040.

¹ Velfærdsaftalen fra 2006 og Tilbagebetrækningsreformen fra 2011 løfter gradvist folkepensionsalderen til 67 år frem mod 2022. Herefter levetidsindekseres pensionsalderen, så den følger levetiden for en 60-årig. Pensionsalderen forventes således, at være 68 år i 2030, 69 år i 2035 og 70 år i 2040, jf. DREAM (2014).

² Se evt. Hansen & Markeprand (2015), s. 81, figur 4.1b.

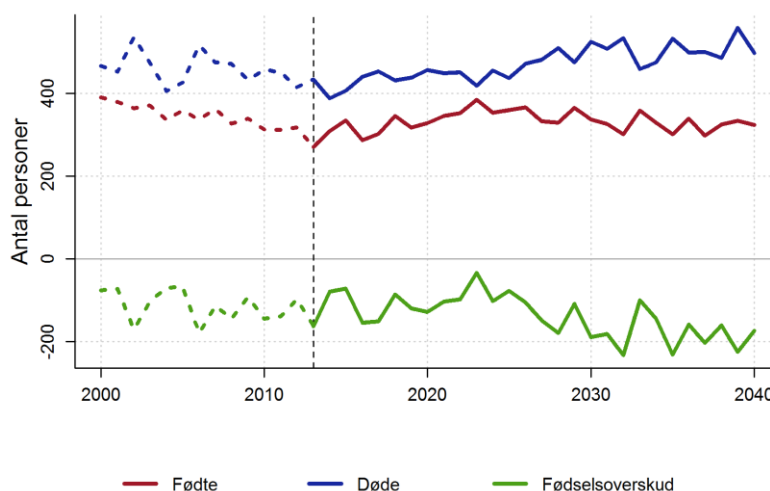
³ Opgjort primo året.

Størstedelen af faldet i antallet af kvinder i den fertile alder ventes dog at være kvinder under 20 år (ca. 620 personer) og over 35 år (ca. 730 personer frem mod 2030), hvor fertiliteten er dalende. Antallet af kvinder mellem 20 og 35 år, ventes omvendt at vokse frem mod 2030, hvilket forklarer, at antallet af fødte i kommunen ventes at være relativt stabilt i fremskrivningen.

Historisk har antallet af fødte i Norddjurs Kommune ligget under niveauet for antallet af døde. Selvom det årlige antal af fødte ventes at øges frem mod 2020 og stabiliseres derefter, ventes det fremadrettet, at fødselsoverskuddet forbliver negativt. Det skyldes, at befolkningen i Norddjurs kommune generelt bliver ældre, hvilket resulterer i et voksende antal døde, jf. Figur 2.4.

I de historiske år fra 2000 til 2010 ligger antallet af fødte og døde nogenlunde i konstante niveauer, hvorefter antallet af fødte aftager. I perioden fra 2000 til 2010 er der i gennemsnit godt 25 pct. færre fødte end antallet af døde. Til sammenligning er antallet af fødte gennemsnitligt 40 pct. højere end antallet af døde for Landsdel Østjylland og 15 pct. højere end antallet af døde for hele Danmark. I fremskrivningsårene fra 2013 til 2025 ventes antallet af fødte i Norddjurs Kommune i gennemsnit til at stige med godt 32 pct. frem til 2025. Derefter ventes antallet af fødte at svagt aftage frem mod 2040. Da antallet af døde omvendt ventes at stige i samme periode, ventes antallet af fødte at ligge næsten 30 pct. lavere end antallet døde, mens antallet af fødsler omvendt vil ligge 15 pct. højere end antallet af døde i Landsdel Østjylland. På landsplan ventes antallet af fødte i fremskrivningen at være 15 pct. højere end antallet af døde, som også var tilfældet i den historiske periode.

Figur 2.4. Antal fødte, døde og fødselsoverskud, personer

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012. Antallet af fødte og dødsfald på kommuneniveau i 2013 er fremskrevne niveauer, men data for året indgår i estimationen af henholdsvis nationale fertilitetsrater og dødssandsynligheder på kommuneniveau.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

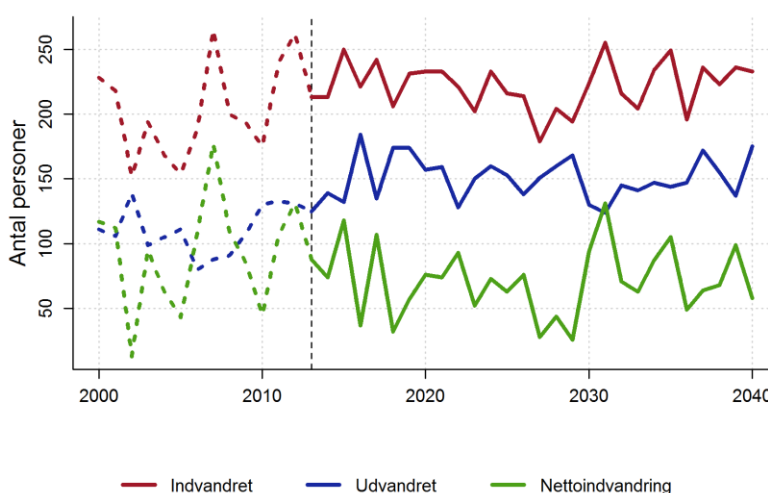
2.3 Indvandring og udvandring

Figur 2.5 viser udviklingen i ind- og udvandringen i Norddjurs Kommune. Historisk er udviklingen i indvandringen præget af store udsving, hvilket tydeliggør vanskeligheden i at skønne over den

fremadrettet. Indvandringen forventes fremadrettet i gennemsnit at være på godt 220 personer om året, jf. Figur 2.5. Den samlede nationale bruttoindvandring afspejler niveauet i Befolkningsfremskrivning 2014⁴. Indvandringens fordeling på kommuner afspejler den historiske fordeling fra 2010-2012. Således indregnes der i fremskrivningen ikke et evt. skift som følge af eksempelvis ændrede flygtningekvoter. Eftersom det overordnede indvandningsniveau er forankret i Befolkningsfremskrivning 2014, er de seneste års høje indvandring af personer med flygtninge- og familiesammenføringsbaggrund heller ikke taget i betragtning.

Udvandringen har historisk været lavere end indvandringen, hvilket har givet anledning til en positiv nettoindvandring. Denne tendens forventes at fortsætte, idet såvel ind- som udvandringen ventes at variere omkring de historiske niveauer. Som følge heraf skønnes nettoindvandringen at fluktuere omkring et niveau på godt 70 personer frem mod år 2040, hvilket svarer til et marginalt lavere niveau end det historiske. Den faldende nettoindvandring kan forklares ved at indvandringen til Norddjurs især består af vestlige indvandrere, der har en højere genudvandring, hvilket øger udvandringen fra kommunen.

Figur 2.5. Udvandring, bruttoindvandring og nettoindvandring

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012. Antallet af indvandrede og udvandrede på kommuneniveau i 2013 er fremskrevne niveauer, men data for året indgår i estimationen af henholdsvis indvandringens sammensætning på køn og oprindelse og af udvandringssandsynligheden.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

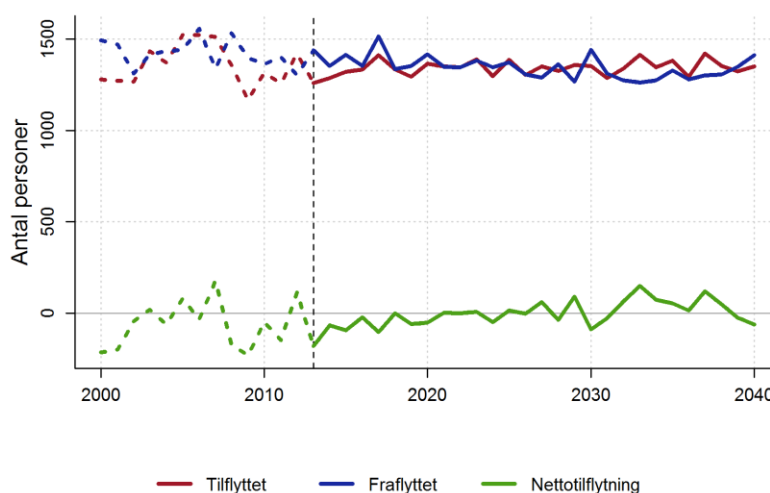
2.4 Til- og fraflytning

Tilflytningen til Norddjurs Kommune har været større end fraflytningen fra starten af 00'erne og frem til 2010, således at nettotilflytningen i de historiske år har været positiv. Historisk har niveauet for til- og fraflytninger været relativt konstant på godt 1.350 hhv. 1.420 personer årligt. Dog betød den

⁴ Danmark Statistik og DREAM laver hvert år en samordnet befolkningsfremskrivning for Danmark. Se yderligere information på Danmarks Statistiks hjemmeside:
<http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/befolkningsfremskrivning-for-danmark>

økonomiske krise i 2008 et betydeligt fald i tilflytningerne med omkring 350 personer årligt fra 2008 til 2010. Tilflytningen ventes fremadrettet at stige svagt, mens fraflytningerne ventes at aftage frem mod 2040. Det skyldes, at der anvendes strukturelle flyttesandsynligheder⁵ i SMILE. I fremskrivningsårene forventes både til- og fraflytningen at variere omkring 1.350 personer årligt. Således ventes nettotilflytningen i perioden 2013-2040 at være omtrentligt nul, med et negativt fortegn frem til 2020 og et positivt fortegn efter 2030, jf. Figur 2.6.

Figur 2.6. Til- og fraflytning samt nettotilflytning

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012.

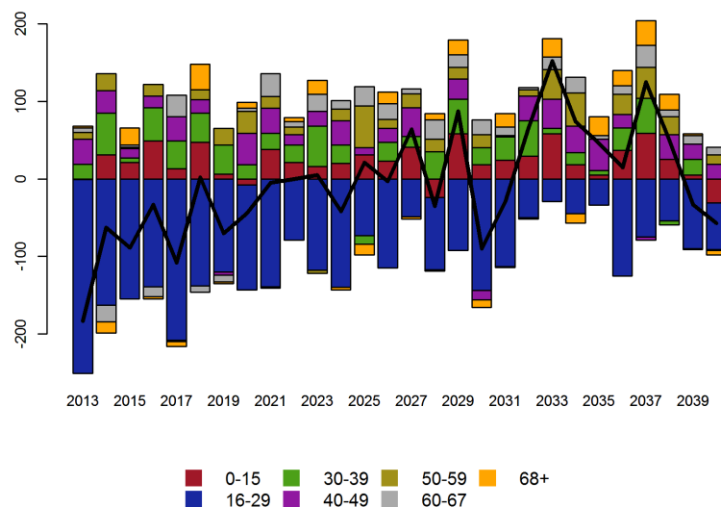
Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.7 viser forventningen til antallet af nettotilflytninger opgjort på aldersgrupper. Heraf fremgår det, at der typisk ventes en større fraflytning end tilflytning af unge i alderen 16-29 år, mens det omvendte er tilfældet, når børn eller personer i alderen 30-49 år betragtes. Flyttetilbøjeligheden både indenfor og på tværs af kommunegrænser aftager med alderen⁶. I Norddjurs kommune forventes generelt en positiv nettotilflytning af personer over 30 år og opefter.

⁵ Flyttesandsynligheden er estimeret over perioden 2000-2012 for at bestemme en strukturel tendens fremfor at videreføre de seneste års adfærd. Sandsynlighederne korrigeres dog på kort sigt således, at startniveauet for den absolutte til- og fraflytning approksimeres til gennemsnittet over de seneste tre år. For en nærmere redegørelse af valg af estimationsperiode og -metode henvises til kapitel 2 og kapitel 3.6.1 i Hansen og Markeprand (2015) samt kapitel 3 i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013).

⁶ Se evt. Hansen & Markeprand (2015), s. 58, figur 3.33.

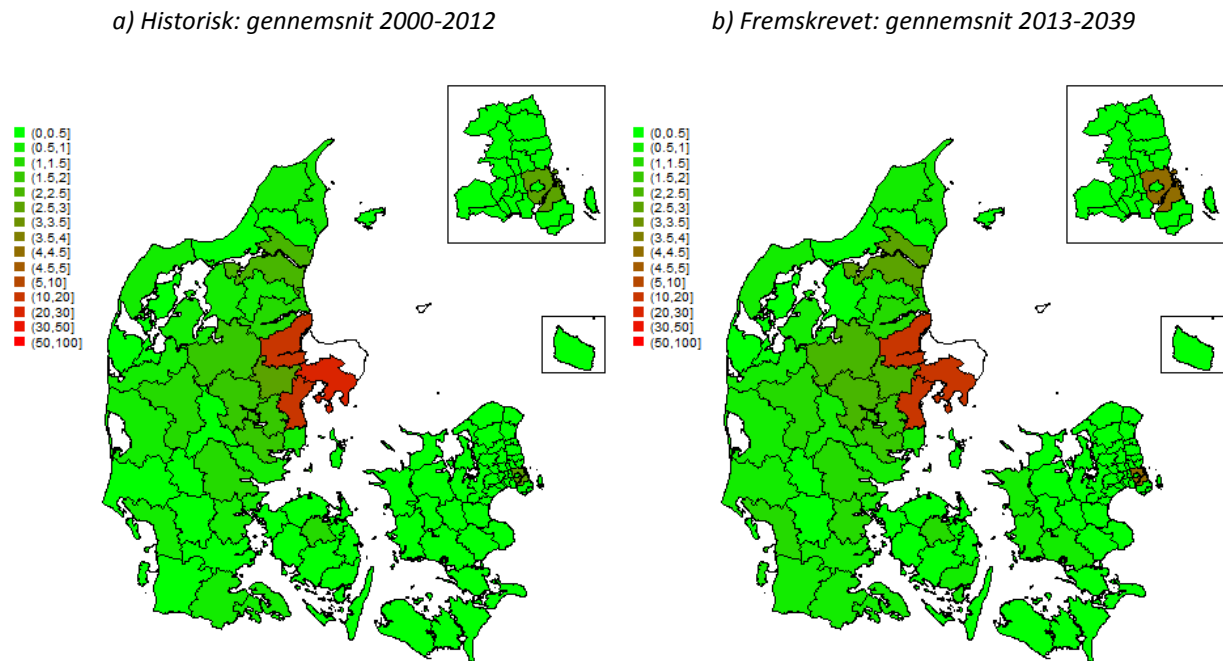
Figur 2.7. Nettotilflytning opdelt på udvalgte aldersgrupper i Norddjurs Kommune, antal personer

Anm.: Den sorte linje viser den samlede nettotilflytning.

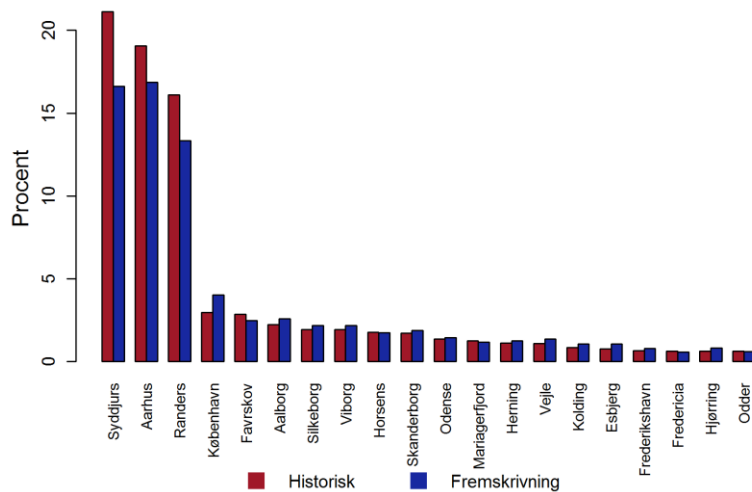
Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 2.8a og Figur 2.8b illustrerer, hvor tilflytterne til Norddjurs Kommune typisk kommer fra såvel historisk som fremskrevet. I begge figurer er Norddjurs Kommune markeret med hvidt. Jo mere rødlig farven er på en given kommune, des større er koncentrationen af tilflyttere til Norddjurs Kommune fra den pågældende kommune. Koncentrationen er opgjort som den gennemsnitlige årlige andel af personer, der tilflytter Norddjurs over henholdsvis den historiske periode og fremskrivningsperioden. Størstedelen af tilflytterne kommer fra nabokommunerne og Århus Kommune.

Figur 2.8. Koncentration af tilflyttere fra andre kommuner til Norddjurs Kommune, pct.

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

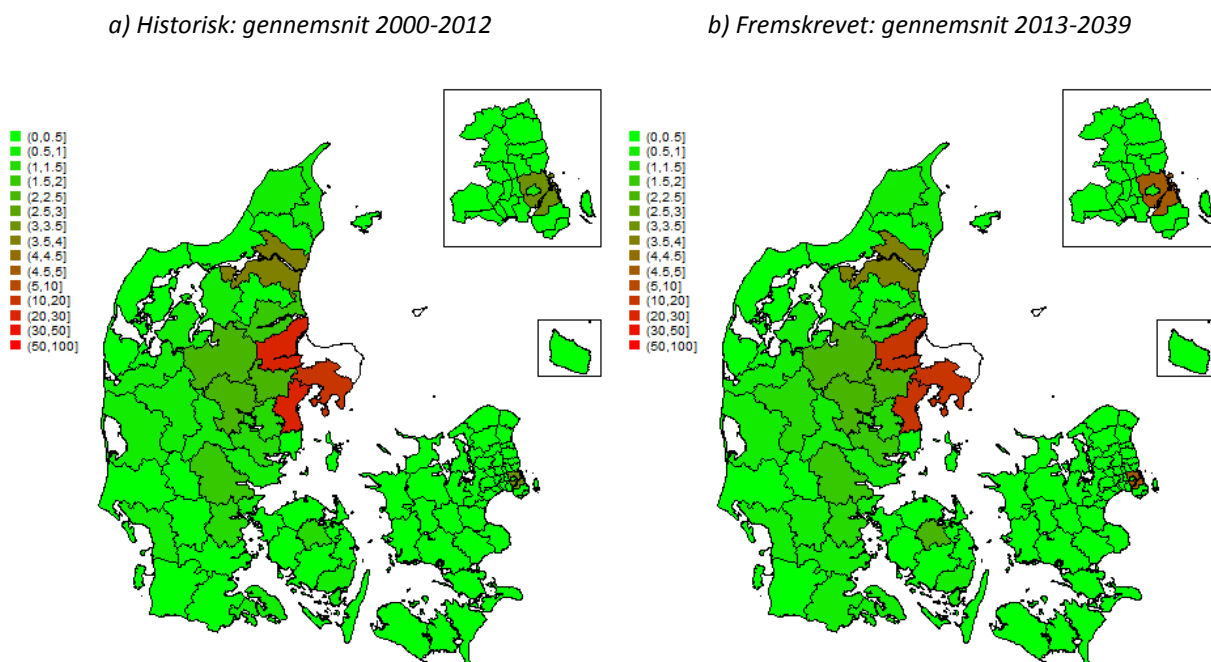
I gennemsnit stammer den historiske tilflytning til Norddjurs Kommune primært fra henholdsvis Syddjurs (ca. 21 pct.), Århus (ca. 19 pct.), Randers (ca. 16 pct.) og Københavns Kommune (ca. 3 pct.), jf. Figur 2.8 og Figur 2.9. I fremskrivningen forventes fortsat, at de 20 historisk dominerende kommuner, vil tegne sig for en betragtelig andel af den samlede tilflytning, således det overordnede tilflytningsmønster bevares i fremskrivningen. Fordelingen forventes dog at ændres en smule mod en større andel af tilflyttere fra de store byer såsom Aalborg og Københavns Kommune sammenholdt med resten af landets kommuner.

Figur 2.9. Gennemsnitlig historisk og fremskrevet andel af samtlige flytninger til Norddjurs Kommune fordelt på de 20 historisk dominerende fraflytningskommuner

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.10a og Figur 2.10b illustrerer, hvor personer fra Norddjurs Kommune flytter hen henholdsvis historisk og fremskrevet. Både historisk og i fremskrivningen er det de nærliggende kommuner samt Aalborg, Århus og Københavns kommune, som aftager størstedelen af fraflytterne fra Norddjurs Kommune. Fraflytningen sker, som beskrevet tidligere, hovedsagligt af de unge og dette afspejler sig også i de fraflytningskommuner, som er præget af uddannelsesområder.

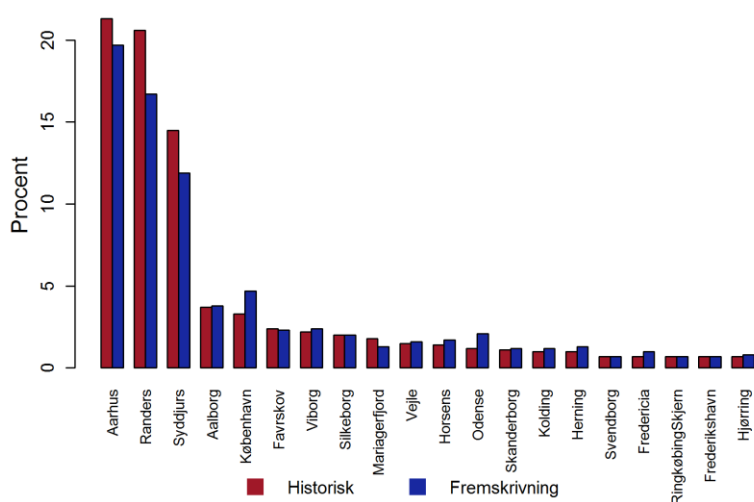
Figur 2.10. Koncentration af fraflyttere fra Norddjurs Kommune fordelt på tilflytningskommuner

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Århus, Randers, Syddjurs og Aalborg er de fire kommuner, som historisk aftager den største andel af fraflyttere fra Norddjurs Kommune, jf. Figur 2.11. Som anført tidligere vil de samme tre største fraflytningskommuner også være ophav til den største andel af tilflyttere til Norddjurs Kommune fremadrettet.

Figur 2.11. Gennemsnitlig historisk og fremskrevet andel af samtlige flytninger fra Norddjurs Kommune fordelt på de 20 historisk dominerende tilflytningskommuner

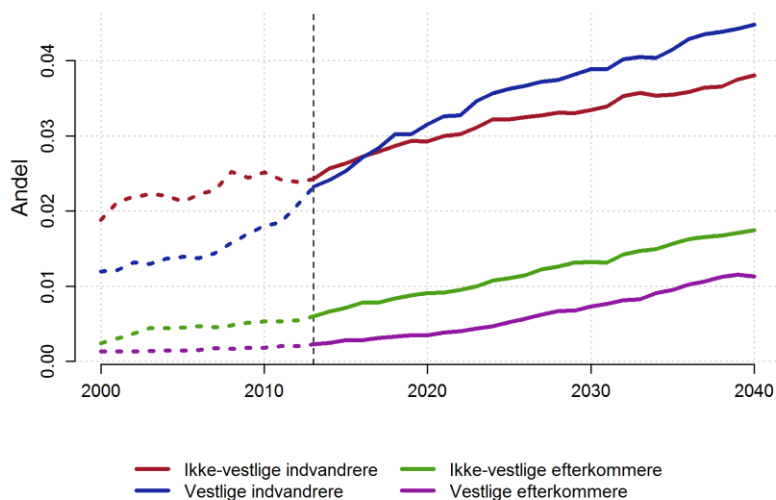

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Historisk er gennemsnitligt 21,3 pct. af fraflytningen rettet mod Århus Kommune, mens henholdsvis 20,6 pct., 14,5 pct. og 3,7 pct. af de fraflyttende årligt er flyttet fra Norddjurs til Randers, Syddjurs og Aalborg Kommune. I fremskrivningen ventes en større andel af fraflytterne at flytte til både Københavns og Odense kommune, mens en mindre andel flytter til Århus, Syddjurs og Randers kommune, sammenholdt med den historiske periode. Som tilfældet var for tilflytningerne til Norddjurs, vil de fraflytningskommuner, der dominerer i det historiske flyttemønster, også gøre det fremadrettet.

Til- og fraflytningen vil sammen med ind- og udvandringen give anledning til en relativt beskeden ændring i den etniske sammensætning i Norddjurs Kommune, jf. Figur 2.12 og Tabel 2.1. Tabel 2.1 viser udviklingen i andelen af indvandrere og efterkommere fordelt på vestlige og ikke-vestlige lande som andel af hele befolkningen i Norddjurs Kommune, Landsdel Østjylland og i hele landet. Andelen af både vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere ventes at stige over tid, dog ventes andelen af specielt indvandrere fra vestlige lande at vokse i forhold til de øvrige befolkningsgrupper. Samlet er andelen af både vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på et noget lavere niveau end gennemsnittet for Landsdelen Østjylland, samt også betragteligt lavere end gennemsnittet for hele landet og ventes også at være det fremadrettet. I hele landet udgør indvandrere og efterkommere godt 10 pct. i 2013 og 16,5 pct. i 2040, mens der i Norddjurs Kommune tilsvarende er 5,8 pct. i 2013 og 10 pct. i 2040.

Figur 2.12. Udvikling i befolkningens sammensætning på oprindelse i Norddjurs Kommune

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Tabel 2.1 Udvikling i andelen personer med dansk oprindelse samt vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i Norddjurs, Østjylland og hele landet

	2013	2020	2040
Dansk oprindelse			
Norddjurs	94,4	92,7	88,8
Østjylland	90,2	88,3	84,9
Hele landet	89,3	87,2	83,5
Ikke-vestlige indvandrere			
Norddjurs	2,4	2,9	3,8
Østjylland	4,3	4,8	5,7
Hele landet	4,8	5,4	6,3
Vestlige indvandrere			
Norddjurs	2,3	3,2	4,5
Østjylland	3,2	4,2	5,2
Hele landet	3,4	4,2	5,2
Ikke-vestlige efterkommere			
Norddjurs	0,6	0,9	1,7
Østjylland	2,0	2,3	3,0
Hele landet	2,2	2,6	3,6
Vestlige efterkommere			
Norddjurs	0,2	0,3	1,1
Østjylland	0,3	0,5	1,2
Hele landet	0,4	0,6	1,4

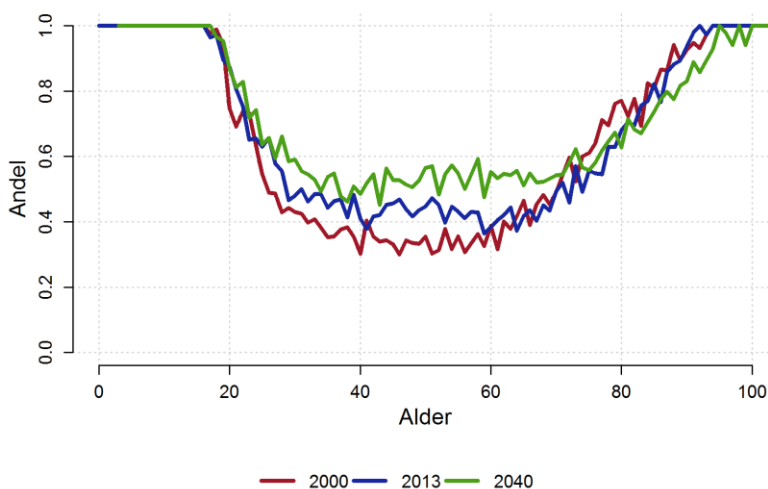
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

2.5 Familiestruktur

På landsplan stiger antallet af enlige familier, mens antallet af par er stabilt omkring det nuværende niveau.⁷ Det stigende antal enlige familier har flere forklaringer. Dels har unge et længere uddannelsesforløb end tidligere og venter med at danne par og stifte familie, og dels er tilværelsen som enlig i højere grad mulig på grund af stigende velstand. For ældre over 67 år skyldes tilværelsen som enlig typisk dødsfald af den ene person i en parfamilie, hvilket betyder, at en større andel af ældre familier udgøres af enlige. Dette modvirkes dog i nogen grad af, at par fremadrettet forventes at leve længere tid sammen, da forskellen mellem mænd og kvinders forventede middellevetid⁸ i højere grad udlignes.

Den ændrede familiestruktur i Norddjurs Kommune afspejles i Figur 2.13, der viser enliges andel af det samlede antal familier fordelt på alder i henholdsvis 2000, 2013 og 2040. I forhold til år 2000 er tendensen både i 2013 og 2040, at andelen af familier med enlige vil være højere indtil familien opnår en alder⁹ i starten af 60'erne til starten af 70'erne. Herefter er der relativt færre, der lever som enlige i 2013 og 2040 sammenholdt med billedet i 2000, hvilket tilskrives den ovenfor omtalte udvikling i det indbyrdes forhold mellem mænds og kvinders forventede levealder. Det samme mønster gør sig gældende på landsplan¹⁰.

Figur 2.13. Enliges andel af det samlede antal familier fordelt på alder i Norddjurs Kommune, udvalgte år

Anm.: Enlige omfatter både enlige med og uden børn. Alder for en parfamilie opgøres som gennemsnittet af alderen for de to voksne familiemedlemmer.

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

⁷ Kapitel 4.7 i Hansen og Markeprand (2015, pp. 97-100) og kapitel 4.2 i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013, pp. 97-104) redegør uddybende for udviklingen i familiestrukturen på landsplan.

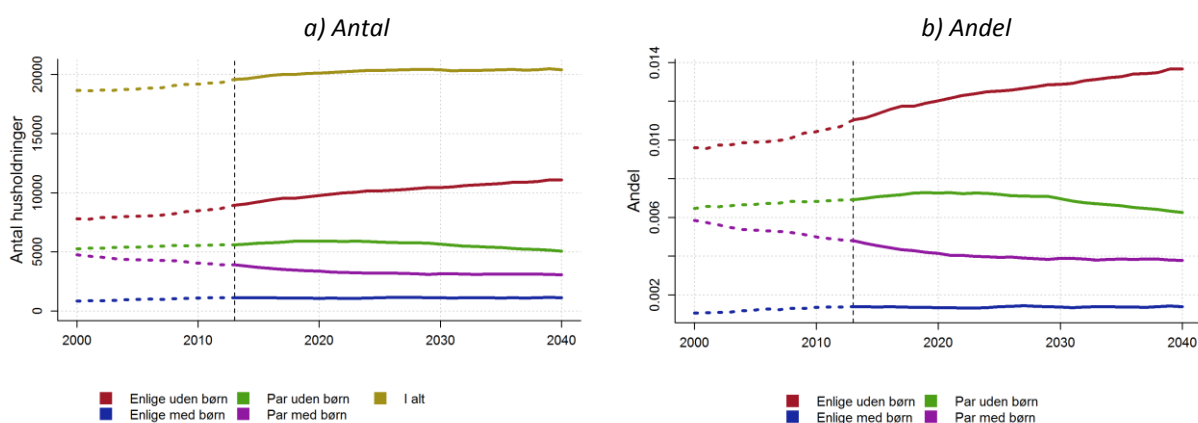
⁸ Kvinders middellevetid er højere end mændenes i Danmark, se evt. figur 4.7 i Hansen og Markeprand (2015)

⁹ Familiens alder er defineret ved gennemsnitsalderen af de voksne i husstanden.

¹⁰ Se Figur 4.20 i Hansen og Markeprand (2015)

Det samlede antal af familier bosiddende i Norddjurs Kommune var ca. 19.600 i 2013. Frem mod år 2040 forventes befolkningsudviklingen at give anledning til, at antallet af familier forøges til omkring 20.400. Ændringen er drevet af et kraftigt fald i antallet af parhusholdninger på omkring 1.350 husholdninger, der dog mere end opvejes af en stigning i antal enlige på omkring 2.150 familier, der næsten udelukkende udgøres af enlige uden børn, jf. Figur 2.14. Antallet af par med børn falder med godt 830 familier, mens antallet af par uden børn reduceres med godt 530 familier. Antallet af enlige uden børn ventes at stige fra omkring 8.900 i 2013 til et niveau på 11.100 i 2040.

Figur 2.14. Udviklingen i familiestrukturen 2000-2040, Norddjurs Kommune, antal familier

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

I Tabel 2.2 fremgår udviklingen i familiestrukturen opgjort på andele for de fire familietyper *enlige uden børn*, *enlige med børn*, *par med børn* og *par uden børn* for henholdsvis Norddjurs Kommune, Landsdel Østjylland og hele landet. I forhold til hele landet samt Landsdel Østjylland har Norddjurs Kommune relativt flere par heraf specielt par uden børn. I fremskrivningen ventes familiestrukturen at nærme sig den, der er i både landsdel Østjylland og hele landet.

Tabel 2.2. Udvikling i familiestruktur opgjort på andele, procent

	2013	2020	2040
Norddjurs			
Enlige uden børn	45,7	48,6	54,4
Enlige med børn	5,7	5,4	5,6
Par uden børn	28,6	29,3	24,9
Par med børn	19,9	16,7	15,1
Østjylland			
Enlige uden børn	47,2	49,0	51,0
Enlige med børn	5,9	5,5	5,6
Par uden børn	25,4	25,7	23,9
Par med børn	21,5	19,8	19,5
Hele landet			
Enlige uden børn	47,3	49,7	52,1
Enlige med børn	6,3	5,9	6,1
Par uden børn	25,6	25,4	23,0
Par med børn	20,9	19,1	18,8

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

3 Befolkningens uddannelsesniveau

I SMILE opdeles befolkningen på højst fuldførte og igangværende uddannelse i henhold til UNI-C's kategorisering, der fremgår af Tabel 3.1.

Tabel 3.1. Oversigt over uddannelseskategorier

<i>Uddannelseskategori</i>	<i>Gruppering</i>
Ukendt	
Grundskole (til og med 9. klasse)	Grundskole
10. klasse	
Almengymnasial uddannelse	Gymnasial uddannelse
Erhvervsgymnasial uddannelse	
Erhvervsfaglig uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse
Kort videregående uddannelse	Kort videregående uddannelse (KVU)
Professionsbachelor	
Mellemlang videregående uddannelse	Mellemlang videregående uddannelse (MVU)
Universitetsbachelor	
Udelt kandidatuddannelse	
Delt kandidatuddannelse	
Ph.d.	Lang videregående uddannelse (LVU)
Masteruddannelse	

Anm.: I tabellen er uddannelseskategorierne opsat i stigende orden.

Kilde: Tabel 3.1 i Hansen og Markeprand (2015) samt Uni-C's uddannelsesgruppering på hovedgrupper.

For at kunne sammenfatte udviklingen i befolkningens uddannelsesniveau konstrueres et uddannelsesindeks. Til beregning af uddannelsesindekset fordeles befolkningen på uddannelsesgrupperingen i højre søjle i Tabel 3.1. Hver af disse uddannelser tildeles en vægt som angivet i Tabel 3.2. Uddannelsesindekset beregnes ved at summere over de relative andele af befolkningen fordelt på uddannelseskategorierne, hvor disse andele er ganget med vægtene i Tabel 3.2.

Tabel 3.2. Vægtning af uddannelse i uddannelsesindeks

<i>Uddannelse</i>	Grundskole	Gymnasial	Erhv. faglig	KVU	MVU	LVU
<i>Vægt</i>	0	1	2	3	4	5

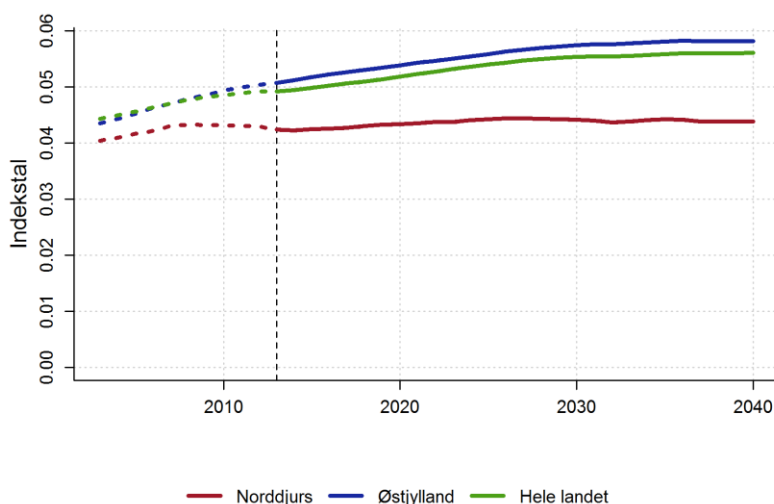
Anm.: Vægtene i denne tabel er en rettelse i forhold til tabel 5.1. i Hansen og Markeprand (2015). I beregningen af uddannelsesindekset i Hansen og Markeprand (2015) anvendes også heltal i vægtene i uddannelsesindekset til trods for, at de er angivet i femtedele.

Kilde: Hansen og Markeprand (2015).

Figur 3.1 viser udviklingen i uddannelsesindekset i Norddjurs Kommune, Landsdelen Østjylland og hele landet for befolkningen i alderen 16-67 år. Det fremgår, at uddannelsesniveauet ventes at stige

frem mod 2040. Uddannelsesniveaut sammenfattet ved indekset er lavere i Norddjurs Kommune sammenholdt med Østjylland og hele landet indtil slutningen af fremskrivningen, med en mindre tendens til at indsnævre forskellen frem mod 2040. Dog når det ikke helt på niveau med det generelle uddannelsesniveau i Østjylland og i resten af landet. Det skal sammenholdes med, at uddannelsesniveaut i Østjylland og resten af landet også ventes at stige frem mod 2040.

Figur 3.1. Udvikling i uddannelsesindeks i Norddjurs Kommune, Østjylland og hele landet, 16-67 år

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Forskellen mellem uddannelsesniveaut i Norddjurs Kommune sammenholdt med Østjylland og hele landet skyldes primært forskellen i andelen af personer med en grundskole uddannelse og personer med en erhvervsfaglig uddannelse, som er højere i Norddjurs Kommune sammenholdt med Landsdel Østjylland, jf. Tabel 3.3. Andelen med en videregående uddannelse af vilkårlig længde er omvendt lavere end, hvad der er gældende både i Østjylland og på nationalt plan. Selvom uddannelsesniveaut ventes at stige i Norddjurs Kommune, ventes forskellen på uddannelsesniveaut i Norddjurs Kommune og Landsdel Østjylland at videreføres i fremskrivningen. Det ventes i særlig grad i Norddjurs Kommune, at andelen af personer i alderen 16-67 år i højere grad vil opnå en mellemlang videregående uddannelse, mens færre vil afslutte uddannelsesforløbet med en grundskoleuddannelse. Norddjurs Kommune ventes at have en kraftigere vækst i uddannelsesniveaut end i Landsdelen Østjylland og hele landet, hvilket skyldes, at især antallet af personer med en kortere og mellemlang videregående uddannelse vokser kraftigere i Norddjurs.

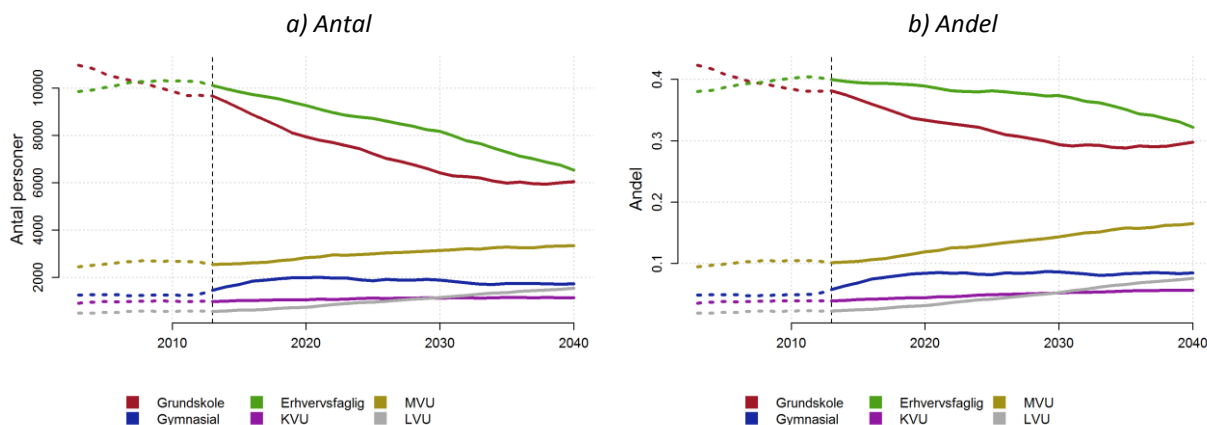
Tabel 3.3. Befolkningen opdelt på højest fuldførte uddannelse, 16-67 år, procent

	2013	2020	2040
Grundskole			
Norrdjurs	38,1	33,4	29,7
Østjylland	29,2	28,5	27,3
Hele landet	31,5	30,4	28,9
Gymnasial uddannelse			
Norrdjurs	5,7	8,4	8,5
Østjylland	10,9	10,8	10,2
Hele landet	9,2	10,3	9,9
Erhvervsfaglig uddannelse			
Norrdjurs	39,9	38,9	32,2
Østjylland	30,6	28,3	22,8
Hele landet	31,5	28,8	22,8
KVU			
Norrdjurs	3,9	4,4	5,6
Østjylland	5,1	5,3	5,3
Hele landet	4,8	4,9	4,8
MVU			
Norrdjurs	10,1	11,9	16,5
Østjylland	16,2	17,1	19,5
Hele landet	15,3	16,1	18,7
LVU			
Norrdjurs	2,2	3,1	7,5
Østjylland	7,9	10,0	15,0
Hele landet	7,7	9,6	14,8

Kilde: Egne beregninger på SMILE

Figur 3.2 viser forventningen til udviklingen i henholdsvis antallet og andelen af personer i alderen 16-67 år fordelt på højest fuldførte uddannelse i Norrdjurs Kommune. Det forventes, at antallet og andelen af personer med en mellemlang eller lang videregående uddannelse vil øges fremadrettet, mens personer, der højst har fuldført en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse, ventes at falde både som andel og i antal. Ændringen i befolkningens uddannelsesbaggrund skyldes, at de nyere generationer, som generelt har længere uddannelser, erstatter ældre generationer, der typisk har en kortere uddannelse. Endvidere har tilbøjeligheden til at starte på en videregående uddannelse været stigende på landsplan.

Figur 3.2. Antal personer opdelt på højest fuldførte uddannelse i Norddjurs Kommune, 16-67 år

Anm.: Grundskole indeholder både ukendte, grundskole og tiende klasse; Gymnasial er almen og erhvervs-gymnasial uddannelse; kortere videregående uddannelser (KVVU) er med varighed på mellem 2 og 3 år; mellemlang videregående uddannelser (MVU) indeholder professions- og universitetsbachelor. Lang videregående uddannelse (LVU) indeholder universitetskandidater, ph.d.-uddannelser og Master-uddannelser. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

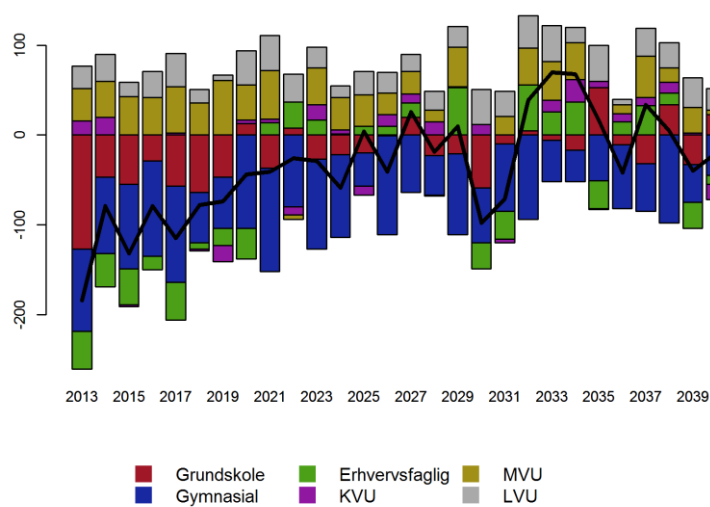
Historisk har der været en større fraflytning end tilflytning af personer med en grundskole, gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse, mens det omvendte typisk har gjort sig gældende for personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse. Denne tendens ventes i grove træk at fortsætte fremadrettet, jf. Figur 3.3. Tendensen er således konsistent med opgørelsen af nettotilflytningen fordelt på alder i Figur 2.7 og tilsiger, at fraflytning af unge med en grundskoleuddannelse eller gymnasial uddannelse typisk er forbundet med, at de unge starter på en videregående uddannelse i en anden kommune.¹¹ Der er endvidere en udpræget tendens til, at befolkningen næsten 20 år efter færdiggørelsen af grundskolen vil være bosiddende i samme landsdel eller kommune, hvor grundskolen afsluttedes¹². Selvom der i starten af livsforløbet sker en fraflytning, vil der altså være en tendens til, at de personer flytter tilbage til ophavskommunen efter kortere eller længere tids ophold i andre kommuner. Tendensen afhænger af oprindelseskommune, tilflytningskommuner og ikke mindst tid siden fraflytning fra oprindelseskommunen. Mønstret er konsistent med en positiv nettotilflytning af personer med et højere uddannelsesniveau. I øvrigt gælder på landsplan, at mobiliteten på tværs af kommunegrænser er stigende i uddannelsesniveauet og i graden af tilknytning til arbejdsmarkedet¹³. Dette tilsiger dog ikke i sig selv, at nettotilflytningen af højt uddannede er positiv. Fremadrettet ventes ubalancen udtrykt i nettofratflytningen at reduceres som et følge af de små årgange, der ventes at være bosiddende i Norddjurs Kommune.

¹¹ I 2015 starter godt 700 personer på en gymnasial uddannelse og næsten 1.200 på en erhvervsfaglig uddannelse, mens der ingen videregående uddannelsesforløb er påbegyndt på en uddannelsesinstitution i Norddjurs, kilde: Statistikbanken UDDAKT11.

¹² Momentum (2014).

¹³ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.34.

Figur 3.3. Forventet nettotilflytning opdelt på højest fuldførte uddannelse i Norddjurs Kommune, antal personer, 16-67 år

Anm.: Nettotilflytningen er antallet af personer der flytter bopæl til kommunen fratrukket antallet af personer der flytter bopæl fra kommunen.

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

4 Arbejdsmarkedet

I dette afsnit sammenlignes den historiske og fremskrevne udvikling i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning. Udviklingen kan dels opgøres i *niveauet* for arbejdsmarkedstilknytningen og dels i den *relative andel* af en given population i forskellige arbejdsmarkedskategorier. Niveauet er centralt i forhold til skatteprovenu og offentlige udgifter mv., mens de relative andele korrigerer for udviklingen i de demografiske komponenter. De relative andele udtrykker således bedre de adfærdsmæssige aspekter af befolkningens arbejdsmarkedstilknytning og beskriver dermed potentialet for politiske tiltag, der har til formål at ændre en uhensigtsmæssig udvikling.

I Norddjurs Kommune har antallet af personer i arbejdsstyrken været faldende siden 2000 dog med en kraftig reduktion siden 2008, jf. Figur 4.1a. Faldet finder både sin forklaring i den demografiske udvikling (primært aldringen af befolkningen) og i ændringen af det økonomiske klima i 2008. Fremadrettet ventes arbejdsstyrken at være stabil frem til 2025, hvorefter den ventes at aftage frem til 2040. Således forventes arbejdsstyrken at holde niveauet på knap 16.000 i 2013 frem til 2025, som aftager marginalt til knap 15.500 og aftager derefter yderligere til omkring 14.000 i 2040. Grundlæggende set fulgte udviklingen i beskæftigelsen den der fandt sted for arbejdsstyrken, dog med den undtagelse at højkonjunktoren i midten af nullerne øgede beskæftigelsen og reducerede ledigheden. Beskæftigelse ventes at falde moderat mere end arbejdsstyrken i fremskrivningsårene fra cirka 14.800 i 2013 til godt 13.200 personer i 2040, altså et fald i beskæftigelsen på godt 10 pct. mod et fald i arbejdsstyrken på godt 7 pct. Den kraftige stigning i beskæftigelsen op til 2008 og reduktion efter 2008 er betydeligt mere udtalt end ændringen i arbejdsstyrken, som tidligere beskrevet, hvilket skal tilskrives, at beskæftigelsen er betydeligt mere konjunkturfølsom.

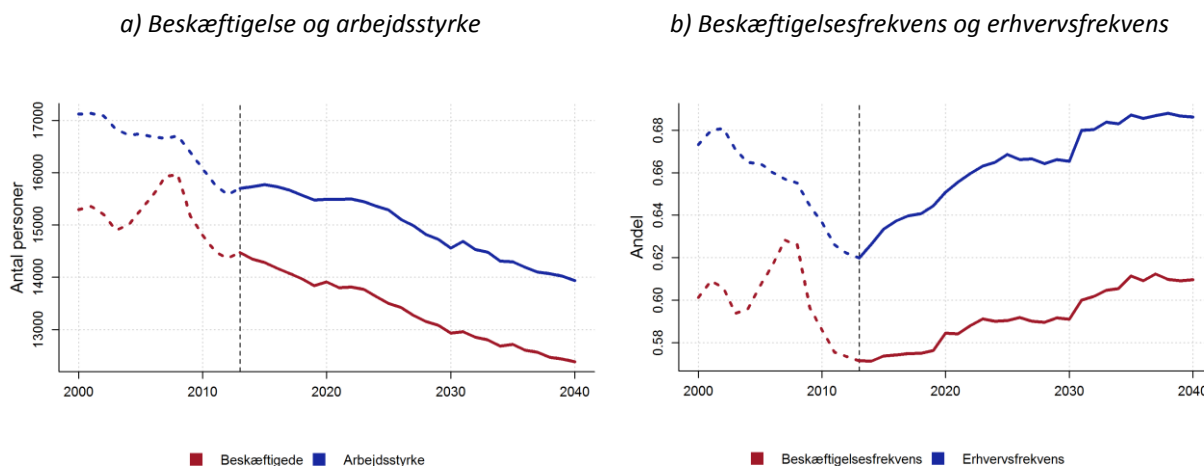
Udviklingen i arbejdsstyrken og beskæftigelsen afspejler den demografiske udvikling. Befolkningen i alderen 16-67 år ventes at falde med godt 19,8 pct. frem mod år 2040 relativt til niveauet i år 2013. Nedgangen i befolkningen er dermed mere udtalt end nedgangen i både arbejdsstyrken og beskæftigelsen, hvilket udmønter sig i, at beskæftigelsesfrekvensen¹⁴ og erhvervsfrekvensen¹⁵ for de 16-67-årige er stigende gennem stort set hele fremskrivningen, jf. Figur 4.1b. Et stigende uddannelsesniveau bidrager, sammen med den gradvist voksende pensionsalder og forkortelse af efterlønsperioden, til at øge befolkningens erhvervstilknytning over tid.

I Tabel 4.1 ses beskæftigelsesfrekvensen og erhvervsfrekvensen i Norddjurs Kommune, i Østjylland og i hele landet for årene 2013, 2020 og 2040. Her fremgår det, at Norddjurs Kommune ventes at klare sig bedre end udviklingen i Landsdel Østjylland samt på landsplan når erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen betragtes. Ledigheden ventes at udvikle sig med samme trend i Norddjurs Kommune sammenholdt med både Østjylland og på landsplan i perioden fra 2013 til 2040. Den hastigere stigning i uddannelsesniveaet i Norddjurs Kommune bidrager til denne bedre udvikling i beskæftigelsen og erhvervsfrekvensen.

¹⁴ Beskæftigelsesfrekvensen beregnes her som antallet i beskæftigelse delt med hele befolkningen i aldersgruppen 16-67 år.

¹⁵ Erhvervsfrekvensen beregnes som antallet i beskæftigelse samt ledige på henholdsvis dagpenge eller kontanthjælp delt med hele befolkningen i aldersgruppen 16-67 år. I SMILE kan en person kun tilhøre en kategori om året. Derfor skal der tages forbehold for, at studerende, som har job ved siden af studierne, ikke indregnes i arbejdsstyrken.

Figur 4.1. Beskæftigelse og arbejdsstyrke samt beskæftigelses- og erhvervsfrekvensen i alderen 16-67 år, personer

Anm.: Beskæftigede indeholder selvstændige, lønmodtagere og personer på syge- eller barseldagpenge, der er fraværende fra beskæftigelse primo året. Arbejdsstyrken består af beskæftigede og ledige. Som følge af Tilbagetrækningsreformen hæves folkepensionsalderen gradvist til 67 år i 2022 og levetidsindekseres efterfølgende fra 2030. DREAM (2014) skønner den forventede folkepensionsalder til 68 år i 2030, 69 år i 2035 og 70 år i 2040. Endvidere sker en gradvis reduktion af længden af efterlønsperioden til tre år. Det bemærkes, at figuren ikke tager højde for den fulde effekt på beskæftigelsen og arbejdsstyrken af øget tilbagetrækningsalder, da den maksimale aldersgrænse er fastholdt på 67 år. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 4.1. Beskæftigelsesfrekvens, erhvervsfrekvens og ledighed, 16-67 år, procent

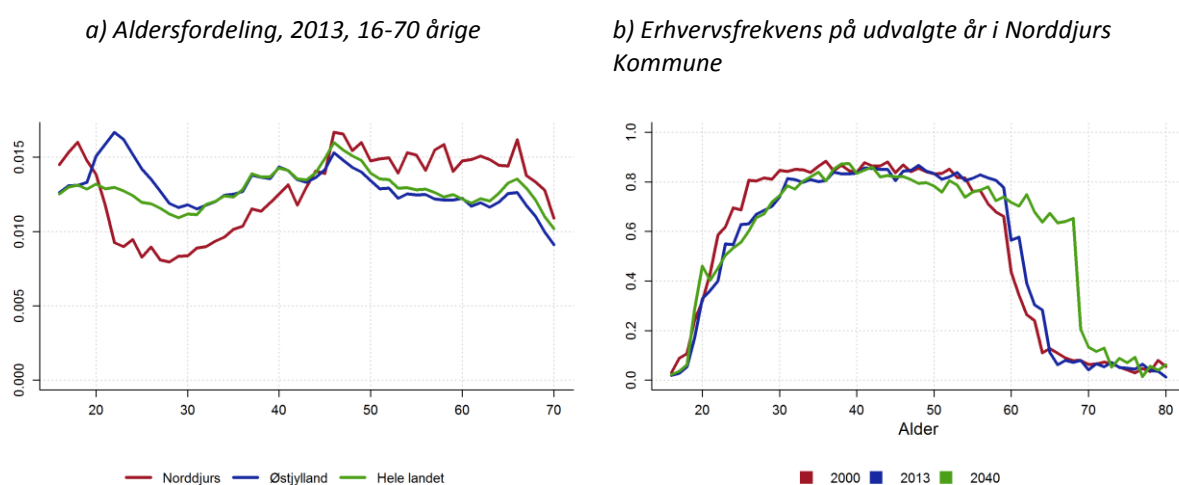
	2013	2020	2040
Beskæftigelsesfrekvens			
Norddjurs	57,1	58,4	61,0
Østjylland	56,9	57,6	59,6
Hele landet	57,9	58	59,5
Erhvervsfrekvens			
Norddjurs	62,0	65,1	68,6
Østjylland	61,2	63,8	66,6
Hele landet	62,6	64,5	66,7
Ledighed			
Norddjurs	7,8	10,2	11,2
Østjylland	6,9	9,6	10,5
Hele landet	7,4	10,1	10,9

Anm.: Ledigheden er beregnet som andelen af ledige ud af den samlede arbejdsstyrke. Erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen er defineret i fodnote 14 og 15.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Befolkningens alderssammensætning i Norddjurs Kommune vil bidrage til at trække den gennemsnitlige erhvervsfrekvens op, idet der er en mindre andel under 40 år, hvor erhvervsfrekvensen er relativt lav, i forhold til hele landet, jf. Figur 4.2a. Endvidere er der også flere ældre end på landsplan, hvor erhvervsfrekvensen er relativt lav – det trækker den generelle erhvervsfrekvens relativt til hele landet ned. Desuden viser Figur 4.2b, at erhvervsfrekvensen for ældre i alderen 65-68 år forventes at være betydeligt højere i 2040 som følge af arbejdsmarkedsreformer, som beskrives nærmere nedenfor. Dette er med til at forklare den højere vækst i erhvervstilknytningen i Norddjurs Kommune i forhold til både Landsdel Østjylland og hele landet fremadrettet, idet Norddjurs har en relativt større andel af personer over 60 år.

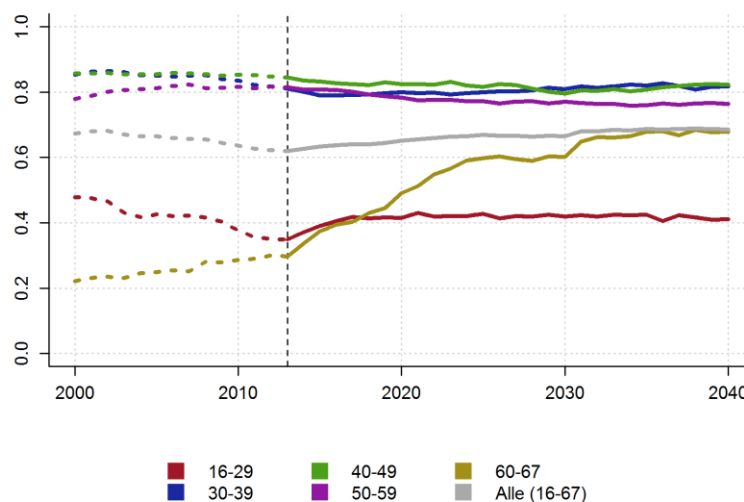
Figur 4.2. Befolkningens aldersfordeling og aldersopdelt erhvervsfrekvens

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

Med Velfærdsaftalen og Tilbagetrækningsreformen hæves pensionsalderen og efterlønsalderen. Pensionsalderen hæves gradvist til 67 år i 2022, mens efterlønsalderen gradvist hæves til 64 år i 2023. Herefter levetidsindekseres både efterløns- og pensionsalderen, så den forøges i takt med at middellevetiden stiger. Dette forventes at have en væsentlig betydning for de 60-67 åriges arbejdsmarkedstilknytning, jf. Figur 4.2b. Arbejdsmarkedstilknytningen for denne aldersgruppe har historisk fulgt en opadgående tendens fra år 2000, jf. Figur 4.3. Den accelererer dog fremover. Således stiger andelen af 60-67 årige i arbejdsstyrken fra knap 30 pct. i 2013 til omkring 49 pct. i 2020 og stabiliseres først efter 2030 på et niveau omkring 68 pct. Den første acceleration skyldes, at efterlønsalderen steg allerede i 2014. Udviklingen fremover styrkes på den ene side på grund af den fortsatte stigning i tilbagetrækningsalderen og forkortelse af efterlønsperioden og på den anden side fordi, at antallet af medlemmer af efterlønsordningen falder for fremtidige generationer. Baseret på 2013-tal er ca. 55 pct. af de 59-årige på landsplan tilmeldt efterlønsordningen, mens denne andel er nærmere 30 pct. for de 50-årige. Overordnet er aldersstrukturen i erhvervsdeltagelsen relativt ensartet på tværs af geografi, jf. Tabel 9.2 i appendiks.

Figur 4.3. Aldersopdelte erhvervsfrekvens, Norddjurs Kommune

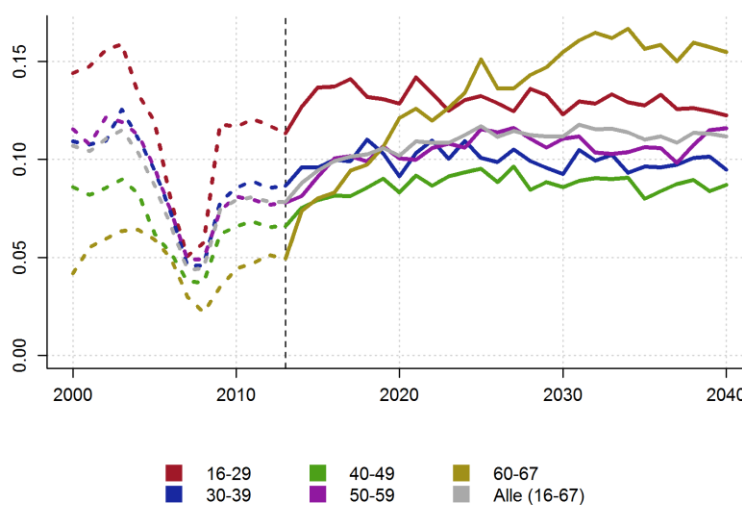
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Den samlede ledighed i Norddjurs Kommune ventes at stige fra 8 pct. i 2013 til 10 pct. i 2020 og 11 pct. i 2040, jf. Figur 4.4 og Tabel 4.1.¹⁶ Det er omtrent på niveau med udviklingen på landsplan, men højere end hvad der er tilfældet i Landsdel Østjylland.

I alle alderskategorier ventes ledigheden at ligge over udgangsniveauet i fremskrivningsårene, jf. Figur 4.4. Ledigheden for personer i alderen 60-67 år ventes at stige markant fra ca. 5 pct. i 2013 til omkring 15 pct. i 2040, hvilket også trækker det generelle ledighedsniveau op. Udviklingen skyldes som tidligere nævnt forringede muligheder for at gå på efterløn og folkepension som følge af arbejdsmarkedsreformer og færre medlemmer af efterlønsordningen i de nyere generationer. Historisk er det særligt personer, som har været ledige, der har benyttet sig af efterlønsordningen til at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. De forringede muligheder for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet resulterer derfor ikke alene i en højere beskæftigelse, men også i en højere ledighed, fordi de personer, som vil trække sig fra arbejdsmarkedet tidligere, også typisk har en lavere arbejdsmarkedstilknytning. Derfor finder man også samme mønster i Landsdel Østjylland og hele landet, jf. Tabel 4.1. Også fordelt på alder er ledighedsmønsteret forholdsvis ensartet mellem Norddjurs Kommune, Østjylland og landet som helhed, jf. Tabel 9.3 i appendikset.

¹⁶ Ledigheden defineres her som værende antallet af ledige på dagpenge eller kontanthjælp i forhold til arbejdsstyrken i Norddjurs Kommune.

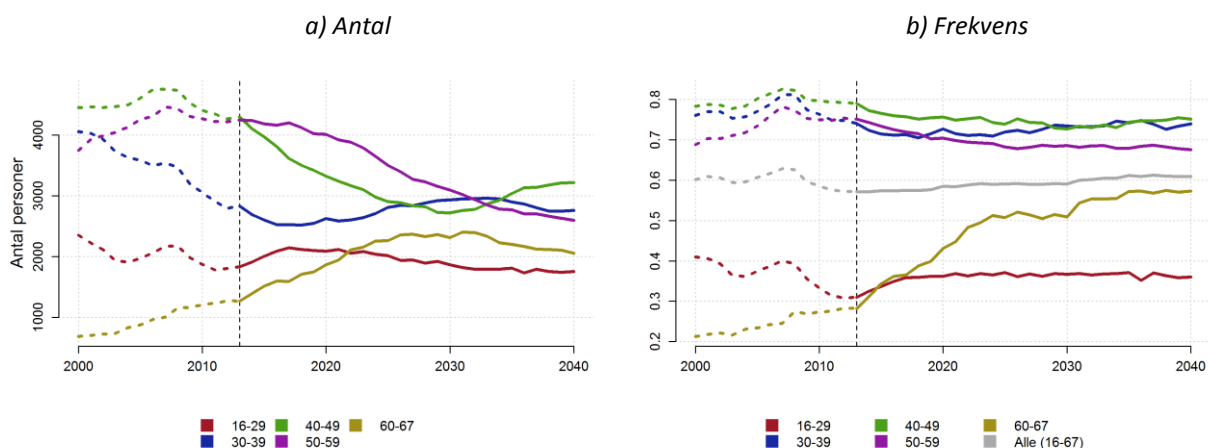
Figur 4.4. Ledighedsandel opdelt på aldersgrupper, Norddjurs Kommune

Anm.: Ledigheden er defineret som i Tabel 4.1. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 4.5a viser beskæftigelsen fordelt på aldersgrupper i Norddjurs Kommune, hvor beskæftigelsen varierer over tid i de forskellige alderskategorier. Det fremgår af Figur 4.5b, at beskæftigelsesfrekvensen er en smule aftagende i de fleste alderskategorier, men i et relativt beskedent omfang og ellers er stabil i fremskrivningsårene. Det vidner om, at udviklingen i antallet af beskæftigede fordelt på alder i Figur 4.5a er et udtryk for demografiske ændringer fremfor adfærsændringer. Her udgør de 60-67 årige en markant undtagelse, fordi både antallet og andelen af personer i beskæftigelse stiger betydeligt for denne gruppe gennem fremskrivningen. Det skyldes for det første, at erhvervsdeltagelsen i denne aldersgruppe ventes at øges som følge af arbejdsmarkedsreformer og færre medlemmer af efterlønsordningen i de senere generationer. For det andet ventes beskæftigelsen at stige for personer i aldersgruppe 60-67 år bl.a. som følge af højere pensionsalder. I det samlede billede betyder de svagt faldende beskæftigelsesfrekvenser i aldersgrupperne 30-59 år samt den stigende erhvervsfrekvens for aldersgruppen 60-67 år, at beskæftigelsesfrekvensen for alle aldre (16-67 år) ventes at være stabil omkring niveauet fra 2013 gennem hele fremskrivningen, jf. Figur 4.5b.

Figur 4.5. Aldersfordelt beskæftigelse i Norddjurs Kommune, 1.000 personer og frekvenser

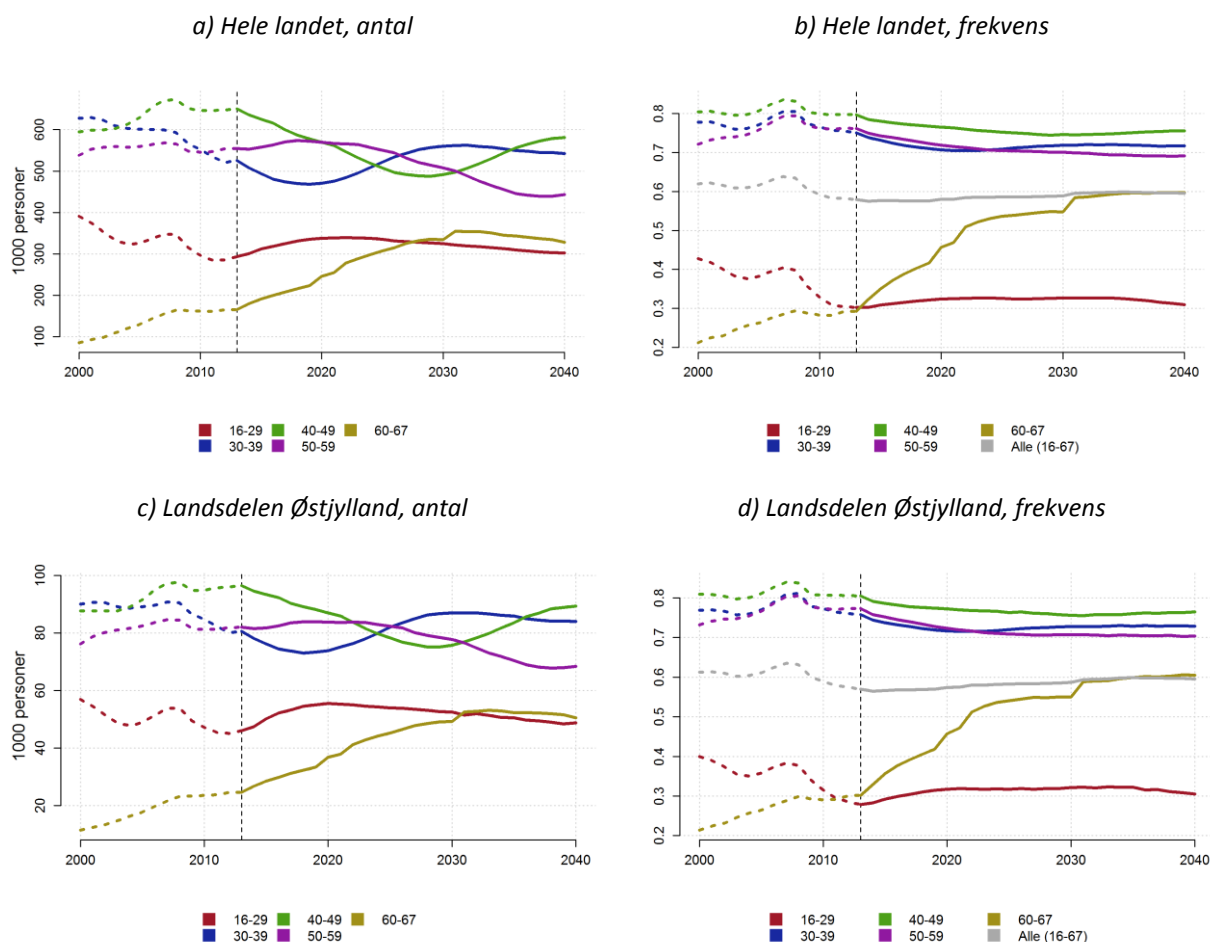
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Frekvenserne udtrykker beskæftigelsens andel af hele befolkningen i aldersgruppen.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Sammenholdes udviklingen i beskæftigelsen med hele landet og landsdelen Østjylland fremgår det, at udviklingen i beskæftigelsen i Norddjurs Kommune både historisk og fremadrettet følger mønsteret for beskæftigelsen såvel i landsdelen som på landsplan, jf. Figur 4.5 og Figur 4.6. For udvalgte år er den aldersfordelte beskæftigelse såvel i antal som i frekvenser sammenholdt mellem de tre geografiske områder i Tabel 9.1 i appendiks.

Betragtes hele befolkningens socioøkonomiske tilhørsforhold både inden og uden for arbejdsstyrken, jf. Figur 4.7, opnås et mere fuldstændigt billede af erhvervsdeltagelsen i forhold til ovenstående. Det samlede antal beskæftigede ventes at falde fra godt 14.700 personer i 2013 til 13.200 personer i 2040. Antallet af studerende ventes at falde relativt kraftigt fra omkring 7.400 personer i 2013 til 6.400 i 2040. Det er resultatet af to udviklinger der trækker i samme retning: dels at antallet af 15-40-årige, der typisk udgør de uddannelsesmæssigt fleste, falder med godt 1.300 fra 2013 til 2040, men også at relativt færre i kommunen forventes at påbegynde en uddannelse i forhold til historiske tal, især frem til 2020. Således ventes andelen af de 15-35-årige, der er i gang med et uddannelsesforløb, at være i gennemsnit 39,2 pct. i perioden 2013-2020, mens det tilsvarende tal for 2003 til 2012 var 36 pct. På langt sigt ventes denne andel at stabiliseres omkring 37 pct. Antallet af kontanthjælpsmodtagere uden tilknytning til arbejdsmarkedet ventes at stige markant fra på knap 850 personer i 2013 til knap 950 personer i 2040. Stigningen kan delvist tilskrives Førtidspensionsreformen, der betyder, at færre på kontanthjælp får tildelt førtidspension, som tidligere beskrevet. Antallet af førtidspensionister har frem til 2005 ligget stabilt på et niveau omkring 2.000 personer i Norddjurs Kommune, hvorefter antallet faldt til omkring 1.800 personer og ventes i fremskrivningen at forsætte faldet frem til knap 1.700 i 2020, hvorefter det på ny ventes at stige til knap 1.800 personer frem mod 2040.

Figur 4.6. Aldersfordelt beskæftigelse i hele landet og Landsdel Østjylland, 1.000 personer og frekvenser

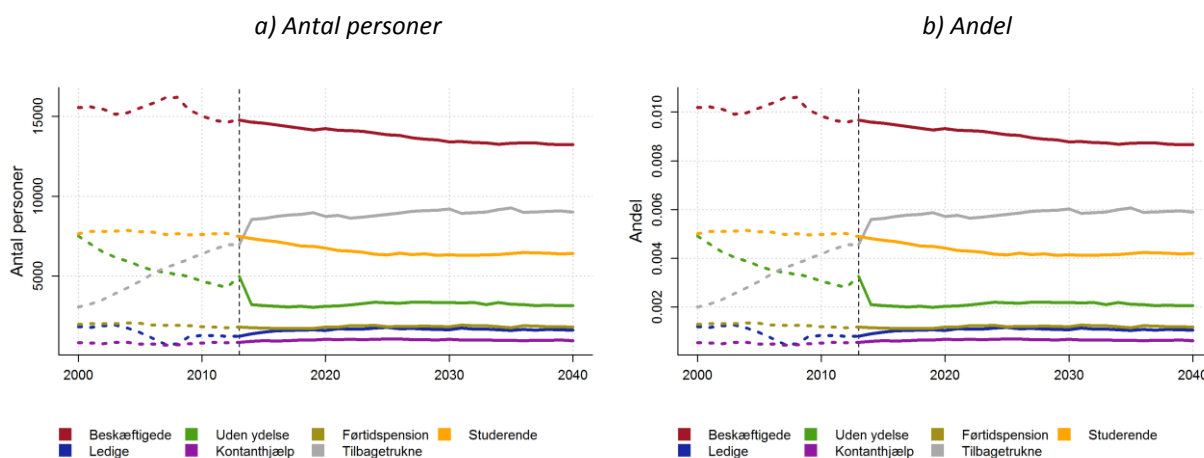

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Frekvenserne udtrykker beskæftigelsens andel af hele befolkningen i aldersgruppen.

Kilder: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Antallet af tilbagetrukne, dvs. folkepensionister og efterlønsmodtagere, stiger i den historiske periode fra godt 3.000 personer i 2000 til 7.000 personer i 2012. Stigningen i antallet af tilbagetrukne aftager omkring 2012, hvilket skyldes, at antallet af efterlønsmodtagere begynder at falde. Faldet i antallet af efterlønsmodtagere skyldes dels forkortelsen af efterlønsperioden og dels, at senere generationer har en lavere tilknytning til efterlønsordningen. Antallet af folkepensionister fortsætter med at øges, men hoppet fra 2013 til 2014 skyldes en omklassificering af personer som ikke modtager ydelser til modtagere af folkepension. Antallet af tilbagetrukne ventes fremadrettet at stabilisere sig omkring et niveau på 9.000 personer. Antallet af personer uden ydelse er historisk faldet fra omkring 7.500 personer i 2000 til knap 5.000 personer i 2013, men ventes at stabiliseres på et niveau omkring 3.200 personer i fremskrivningsårene.

Figur 4.7. Befolkningen opdelt på arbejdsmarkedskategorier, alle aldersgrupper, Norddjurs Kommune

Anm.: Tilbagetrukne omfatter både efterlønsmodtagere og folkepensionister. Ledige omfatter ledige, der modtager dagpenge eller kontanthjælp. Kontanthjælpskategorien omfatter modtagere af kontanthjælp, der vurderes at have andre problemer end ledighed. Antallet af tilbagetrukne stiger markant i første fremskrivningsår, hvilket skal tilskrives, at personer over 64 år, som ikke modtager ydelser, kategoriseres som "uden ydelser" i den historiske periode, men som folkepensionister i fremskrivningsperioden. Studerende omfatter personer helt ned til 6 års alderen, mens personer uden ydelser omfatter alle børn under 6 år. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 4.2 opsummerer befolkningens fordeling på arbejdsmarkedskategorier for alle aldre i Norddjurs Kommune og sammenholder udviklingen med landsdelen og på landsplan. Tallene her og Figur 4.7b nuancerer Tabel 4.1 og Figur 4.7a. Det fremgår af Tabel 4.2, at andelen af tilbagetrukne og på førtidspension i Norddjurs Kommune fremadrettet er væsentligt højere end i landet som helhed, mens andelen af beskæftigede og studerende på sigt ventes at falde relativt mere i forhold til den samlede befolkning i de andre geografiske områder. Faldet i beskæftigelsesandelen er dog forholdsmæssigt større end i resten af landet. Det skal i øvrigt bemærkes, at beskæftigelsesandelen af den samlede befolkningen udvikler sig i modsat retning af beskæftigelsen vurderet alene for personer i alderen 16-67 år, jf. Tabel 4.1.

Tabel 4.2. Befolkning opdelt i andele på arbejdsmarkedskategorier i Norddjurs Kommune, i Landsdel Østjylland og i hele landet, alle aldre, procent

	2013	2020	240
Beskæftigede			
Norddjurs	38,8	38,2	36,6
Østjylland	39,5	39,1	38,2
Hele landet	39,6	38,8	37,8
Ledige			
Norddjurs	3,2	4,2	4,5
Østjylland	2,9	4,1	4,4
Hele landet	3,1	4,3	4,5
Uden ydelse			
Norddjurs	13,1	8,4	8,7
Østjylland	13,3	10,1	10,6
Hele landet	13,7	10	10,6
Kontanthjælp			
Norddjurs	2,2	2,8	2,6
Østjylland	1,9	2,4	2,5
Hele landet	2	2,5	2,6
Førtidspension			
Norddjurs	4,7	4,9	5,0
Østjylland	4,1	3,9	4,2
Hele landet	4,1	4,1	4,4
Tilbagetrukne			
Norddjurs	18,3	23,5	24,9
Østjylland	14,4	17,6	18,1
Hele landet	15,5	18,9	18,8
Studerende			
Norddjurs	19,6	18,1	17,7
Østjylland	24,0	22,7	22,1
Hele landet	21,9	21,4	21,2

Anm.: Bemærk at andelen af beskæftigede og ledige her er beregnet som andel af hele befolkningen i alle aldre. Ledigheden i Tabel 4.1 er defineret som andel af arbejdsstyrken, mens andelen af ledige her er defineret som andel af hele befolkningen. Endvidere stiger andelen af tilbagetrukne markant fra 2013 til 2020, men andelen uden ydelser falde markant i samme periode. Grunden herfor er forklaret i figurteksten til Figur 4.7. Studerende indeholder også grundskoleelever i alderen 6 år og opefter.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

5 Udviklingen i bolig efterspørgslen

SMILE fremskriver antallet af familier og i udgangspunktet tildeles hver familie netop én bolig i modellen. I virkeligheden kan en bolig imidlertid huse flere familier. I år 2013 er der således 18.100 boliger og 19.600 familier i Norddjurs Kommune, hvorfor hver bolig i gennemsnit bebos af 1,08 familier. På landsplan rummer en bolig i gennemsnit ca. 1,1 familie, idet antallet af boliger i år 2013 er godt 2.620.000, mens antallet af familier er tæt på 2.880.000. Skønnet over det fremtidige antal boliger er opnået ved, at det forventede antal familier normeres med forholdet mellem antallet af boliger og familier i fremskrivningens startår 2013. Der beregnes en skaleringsfaktor for alle kombinationer af beskrivende boligkarakteristika og familietyper, herunder for hver kommune.

I det følgende betragtes forventningen til antallet af boliger karakteriseret ved henholdsvis boligtype og -art samt størrelsen på boligen og boligens bystørrelse udtrykt ved indbyggertallet for boligens beliggenhed. Type og -arts klassifikationen repræsenterer boligmassens mest centrale karakteristika, der omfatter kategorierne anført i Tabel 5.1.

Tabel 5.1. Kategorier af boligtyper og boligarter

<i>Boligtype</i>	<i>Boligart</i>
Ejebolig	Parcelhus
Almen bolig	Rækkehus
Andelsbolig	Stuehus
Offentlig udlejningsbolig	Etagebolig
Privat udlejningsbolig	Døgninstitution (eks. plejehjem)
	Erhvervsbolig
	Kollegium
	Fritidshus
	Anden helårsbeboelse

Anm.: Parcelhuse, rækkehuse, stuehuse og etageboliger udgør de mest udbredte anvendelsesformer, hvorfor de øvrige boligartskategorier i dette kapitel er sammenlagt under betegnelsen "Øvrige".

Kilde: Egen tilblivelse.

Det skønnes, at det samlede boligbehov i Norddjurs Kommune vil forsætte den historiske vækst frem til 2020, for derefter at stagnere frem mod 2040. Således ventes antallet af boliger at stige med knap 800 enheder frem til 2020, fra godt 18.000 i 2012, for i 2040 at være omkring 19.200 beboede boliger i Norddjurs Kommune. Udviklingen afspejler dermed stigningen i antallet af familier, jf. Figur 2.14. Især i perioden 2013-2020 ventes antallet af familier at stige pga. flere enlige familier. Udover ændringen i antallet af boliger ventes endvidere en forskydning i boligmassens sammensætning på karakteristika, hvilket overordnet indebærer en forholdsmæssig større søgning mod almene boliger og private udlejningsboliger på bekostning af ejerboliger. Opgjort på boligart er der fortrinsvis tale om en stigning i efterspørgselsandelen efter rækkehuse og etageboliger, mens der er faldende efterspørgsel efter parcelhuse, der i basisåret udgør den mest udbredte boliganvendelse. I overensstemmelse med udviklingen i befolkningens præferencer vedrørende boligtype og -art ventes en stigende efterspørgsel efter boliger med et areal mellem 80 og 100 m² beliggende i byområder med 1.000-9.999 indbyggere.

Fordelingen af boligbehovet på underliggende karakteristika afspejler i vidt omfang befolkningens uddannelsesniveau, arbejdsmarkedstilknytning samt familie- og aldersstruktur¹⁷. I de følgende afsnit relateres befolkningens boligpræferencer med den adfærd, der på landsplan kendetegner forholdet mellem boligstruktur og underliggende demografiske og socioøkonomiske karakteristika. Endvidere forklares den indbyrdes sammenhæng mellem de enkelte boligkarakteristika ligeledes ud fra de nationale tendenser. Det er vigtigt at bemærke, at befolkningens gennemsnitlige præferencer kan afvige fra, hvad der observeres på kommunalt plan, idet særlige forhold kan gøre sig gældende lokalt, eksempelvis grundet det indbyrdes prisforhold mellem boligarter. Eksempelvis vil et parcelhus typisk være genstand for relativt større søgning for en enlig familie uden for storbykommunerne og det tilhørende opland. I de pågældende områder er der således ikke nødvendigvis en væsentlig forskel i præferencerne for parcelhuse mellem enlige og parfamilier, selvom dette gør sig gældende på landsplan. Selvom det følgende ikke kvantificerer det estimerede forhold mellem demografiske og socioøkonomiske baggrundskarakteristika på den ene side og boligvalg på den anden side på kommunalt plan, omtales løbende hvorledes søgningen mod de enkelte boligkarakteristika overordnet er estimeret i Norddjurs Kommune. Dvs. beskrivelsen redegør ikke i detaljeret form for de betingede boligvalg på kommunalt plan, men omtaler i stedet præferencerne i kommunen på tværs af samtlige underliggende karakteristika.

5.1 Boligtype

Valget af boligtype afhænger af en række underliggende karakteristika for familien og dens medlemmer, hvilket er uddybet i kapitel 3 i Hansen et al. (2013). I det følgende fremhæves en række af de mest væsentlige underliggende karakteristika og uddybes, hvordan disse karakteristika isoleret set præger flyttemønstre og boligvalg i SMILE, men listen er ikke udtømmende:

- Alder
- Familiestruktur
- Uddannelsesniveau
- Arbejdsmarkedstilknytning

De enkelte karakteristika beskrives ud fra den forudsætning, at en familie ellers følger det gennemsnitlige adfærdsmønster på tværs af øvrige karakteristika. Beskrivelsen vil derfor dække over en underliggende variation. Eksempelvis er der i gennemsnit større sandsynlighed for, at en parfamilie flytter i en ejerbolig frem for andre boligtyper, men betragtes alene parfamilier over 75 år, er sandsynligheden for, at der vælges en ejerbolig mindre end, hvad er tilfældet for den gennemsnitlige parfamilie.

Alderen i Norddjurs Kommune ventes generelt at stige. Det har betydning for boligtypepræferencerne, fordi alderen er med til at bestemme, om en familie vælger at flytte, om familien flytter til en ny kommune og hvilken boligtype familien vælger at flytte til. Den generelle flyttetilbøjelighed er typisk højst omkring 25-års alderen, men vil herefter monotont aftage indtil en mindre stigning indtræder omkring 80-års alderen. Sandsynligheden for at flytte til en ny kommune

¹⁷ Se kapitel 3.6 i Hansen og Markeprand (2015) for en uddybelse heraf.

er generelt også faldende med alderen. Alderen er også et vigtigt parameter, når valget af boligtype skal træffes. Eksempelvis er ejerboliger relativt populære for yngre familier, mens offentlige udlejningsboliger er relativt populære for familier i pensionsalderen. Derimod er private udlejningsboliger populære blandt både yngre og ældre familier¹⁸.

Familiestrukturen ventes at forskydes over mod en større andel af enlige familier, mens andelen af par omvendt falder. Familiestrukturen nuancerer boligtypepræferencerne fordelt på alder ved, at eksempelvis ejerboliger er væsentligt mere populære for par end de er for enlige. Endvidere er andelsboliger eksempelvis betydeligt mere populære for unge enlige end de er for par, mens andelsboliger er mere populære blandt par end enlige efter 50 års alderen. Hertil har enlige en større flyttetilbøjelighed end parfamilier¹⁹.

Befolkningens *etnicitet* eller *oprindelse* er også af betydning for boligvalget. Parfamilier, hvor begge voksne er ikke-vestlige indvandrere, er i højere grad bosat i almene boliger, men i mindre grad bosat i ejerboliger relativt til en familie, hvor begge voksne har dansk oprindelse. Det samme mønster tegner sig for enlige ikke-vestlige indvandrere relativt til enlige familier af dansk oprindelse²⁰. Uagtet familieforhold vil forskydningen i den bosiddende befolknings sammensætning på oprindelse til fordel for en større andel af ikke-vestlige indvandrere, jf. Figur 2.12, altså styrke søgningen mod almene boliger. Enlige familier med vestlig baggrund og parfamilier, hvor begge voksne er vestlige indvandrere, bor i højere grad i private udlejningsboliger, men i mindre grad i ejerboliger relativt til familier, hvor de voksne har dansk oprindelse. Derimod har parfamilier, hvor den ene voksne er vestlig eller ikke-vestlig indvandrer og den anden er af dansk oprindelse, omtrent samme bopælsmønster, hvad angår boligtype som en familie, hvor begge forældre er af dansk oprindelse.

*Uddannelsesniveaue*t ventes at ændre sig, så befolkningen generelt opnår et højere uddannelsesniveau. Det påvirker boligtypepræferencerne, fordi personer, med højere uddannelse, i større grad foretrækker en ejerboliger fremfor almene boliger og private udlejningsboliger end personer med en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse.

Udviklingen i befolkningens *arbejdsmarkedsstatus* ventes generelt at trække boligtypepræferencerne mod private udlejningsboliger og almene boliger. Det skyldes, at disse boligtyper er populære blandt familier uden tilknytning til arbejdsmarkedet, eksempelvis pensionister, som vokser betydeligt i både antal og andel i fremskrivningen²¹.

Ejerboliger, almene boliger og private udlejningsboliger udgør de tre mest normale boligtyper både på landsplan, men også i Norddjurs Kommune. I 2013 udgør ejerboliger således omkring 63 pct. af boligmassen, mens de privat udlejede boliger udgør 18 pct. og knap 13 pct. udgøres af almene

¹⁸ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) afsnit 3.6.1

¹⁹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33.

²⁰ Samme konklusion finder man i Andersen (2015) om end, der anvendes et andet datasæt og definitionen af ikke-vestlige indvandrere adskiller sig i forhold til den anvendte i SMILE. I SMILE anvendes Danmarks Statistiks definitioner, hvor personer med oprindelse i EU-lande betragtes som vestlige indvandrere, mens Andersen (2015) også definerer personer med oprindelse i østeuropæiske EU-lande som ikke-vestlige indvandrere.

²¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 63 f.

boliger. Fremskrivningen for Norddjurs Kommune viser, at der ventes en større søgning mod almene boliger og private udlejningsboliger, mens antallet af ejerboliger ventes at være moderat aftagende, jf. Figur 5.1a. Andelsboliger og offentlige udlejningsboliger er derimod mindre udbredte i Norddjurs Kommune.

På trods af at befolkningen og antallet af familier i kommunen reduceres, skyldes den større søgning mod almene boliger og private udlejningsboliger dels, at andelen af enlige i Norddjurs Kommune stiger, dels at der kommer flere familier samlet set samt også at en større andel af befolkningen vil være ældre og stå udenfor arbejdsmarkedet. En del af søgningen mod almene boliger og private udlejningsboliger kommer fra ældre, der fraflytter ejerboliger, hvilket umiddelbart skulle give anledning til et fald i antallet af ejerboliger.

Niveauet for ejerboliger opretholdes dog i nogen grad, selvom det er faldende. Det har en række forskellige årsager, og illustrerer hvordan kompleksitet i modellen opstår, når den direkte effekt kombineres med forskydninger i andre karakteristika for befolkningen.

De direkte effekter på boligstrukturen af de enkelte forklarende variable, vil enten dæmpes eller forstærkes når forskydninger i de øvrige baggrundsvariable tages i betragtning. Som nævnt ovenfor varierer boligpræferencerne for par og enlige betydeligt over alder, men familiestrukturens betydning for boligpræferencerne ændres også, når den forventede stigning i levealderen indregnes. En del af søgningen mod private udlejningsboliger og almene boliger kan henføres til ældre, der fraflytter deres ejerboliger, hvilket isoleret set giver anledning til et fald i efterspørgslen efter denne boligtype. Faldet dæmpes dog af forventningen til en stigende restlevetid, hvilket indebærer, at parfamilier fremadrettet overgår til en status som enlige ved en stadigt højere alder. Dette vil betyde, at flyttebegivenheden udskydes, og dermed bidrage til, at faldet i søgningen mod ejerboliger dæmpes, jf. Figur 2.14²².

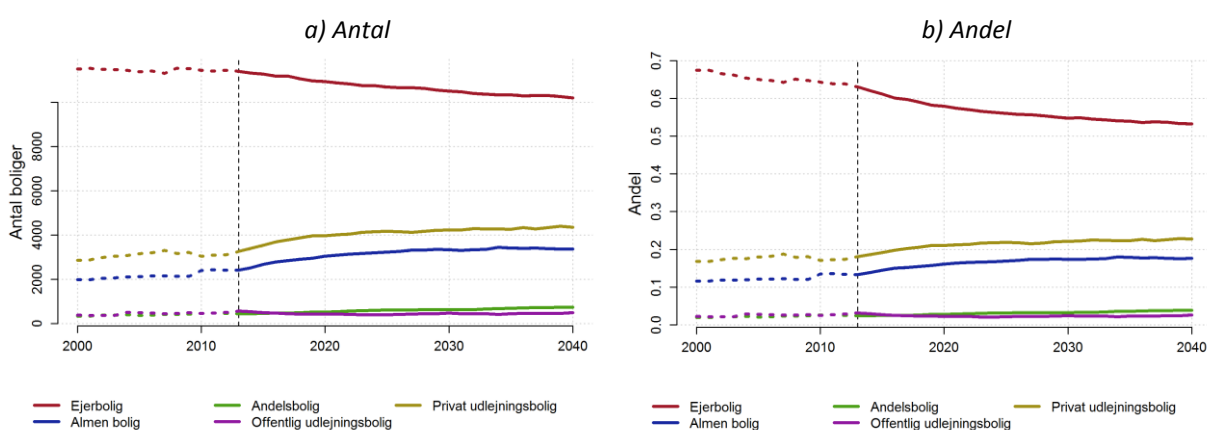
Et andet eksempel på interaktion mellem faktorer med betydning for boligefterspørgslens sammensætning på type kan findes i forholdet mellem uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. Idet uddannelsesniveauet og graden af tilknytning til arbejdsmarkedet er positivt korrelerede, vil ændringer i uddannelsesniveauet typisk kunne modvirke tendenser, der isoleret set dæmper erhvervstilknytningen, eksempelvis forskydninger i befolkningens aldersstruktur. Som nævnt ovenfor er uddannelsesniveauet generelt stigende og bidrager således til en højere erhvervsdeltagelse blandt personer i den arbejdsdygtige alder. Selvom andelen af yngre personer i kommunen falder, vil den typisk være bedre uddannet og tættere knyttet til arbejdsmarkedet, hvilket begge er faktorer, der øger efterspørgslen på ejerboliger i de yngre årgange. Det ændrer dog ikke ved det overordnede billede i Figur 5.1b., der viser, at der ventes en forskydning i

²² Bemærk, at udskydelsen af flyttebegivenheden for par til en stigende alder alene er motiveret af, at den stigende levealder fastholder familiens status som parfamilie i længere tid og dermed den relativt mindre sandsynlighed i forhold til enlige for at fraflytte en ejerbolig, der typisk er et parcelhus. Med stigende levealder formodes befolkningens sundhedstilstand for en given alder også at blive forbedret. Dette fænomen betegnes som sund aldring. Med rimelighed må dette formodes også at udskyde flytning mod mere ældrevenlige boliger, men effekten heraf indgår ikke i modellens adfærdsmønster. Søgningen mod ældrevenlige boliger i den nærværende fremskrivning kan dermed siges at være et overkantsskøn.

præferencestrukturen for boligtyper, så ejerboliger bliver relativt mindre eftertragtede i forhold til almene boliger og private udlejningsboliger.

For udvalgte år er indholdet i Figur 5.1 sammenfattet i Tabel 9.4 i appendikset, hvor udviklingen i Norddjurs Kommune endvidere er sammenholdt med tendenserne i Landsdel Østjylland og på nationalt plan. Den geografiske sammenligning viser specielt, at andelen af ejerboliger i Norddjurs Kommune i udgangsåret er væsentligt højere end i både landsdelen og på landsplan. På lang sigt ventes andelen af ejerboliger i Norddjurs Kommune fortsat at være højere end på landsplan og i Landsdel Østjylland. Trods forskelle i niveauerne gengives skiftet i præferencestrukturen i Norddjurs Kommune også i resten af Østjylland og i hele landet. Derfor gælder det både i Norddjurs Kommune, i Landsdel Østjylland og på landsplan, at andelen af ejerboliger falder på bekostning af private udlejningsboliger og i nogen grad almene boliger.

Figur 5.1. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligtype

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt type, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt type i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0

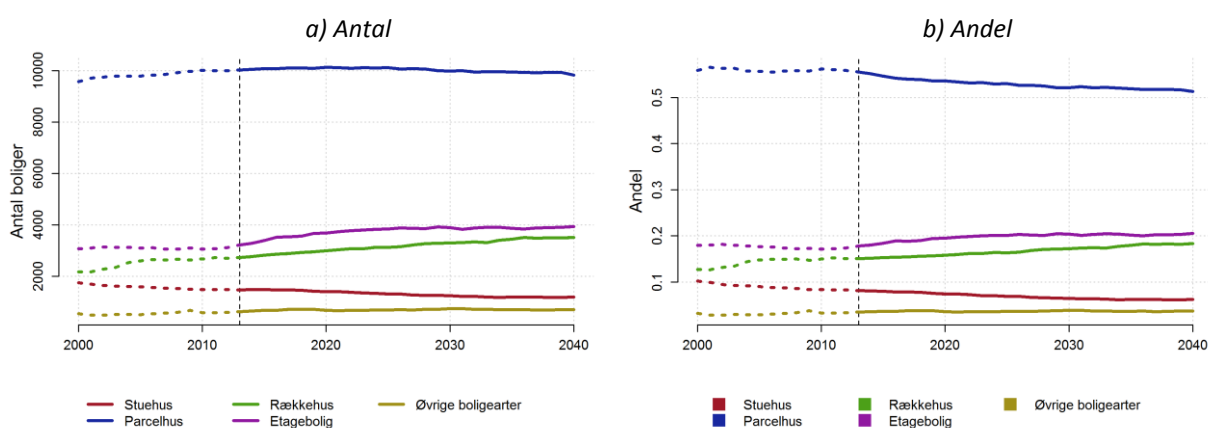
5.2 Boligart

Efterspørgslen efter rækkehuse og etageboliger ventes at udgøre hele fremgangen af boliger i Norddjurs Kommune frem mod 2040. Søgningen mod parcelhuse har siden 2008 og op til fremskrivningens startår været præget af et stabilt antal boliger på knap 10.000. Dette niveau ventes at fastholdes frem mod 2040, jf. Figur 5.2a. Søgningen mod stuehuse ventes at aftage relativt kraftigt i fremskrivningen, mens der ventes en stigende efterspørgsel efter både rækkehuse (28½ pct. fra 2013 til 2040) og etageboliger (22 pct. fra 2013 til 2040), samt de mindre udbredte boligarter omfattet af kategorien "Øvrige". Som tilfældet er det for boligtype, vil udviklingen i efterspørgslen efter boliger fordelt på art afstedkomme, at der over tid indtræder en gradvis forskydning i præferencestrukturen. Fordelt på boligart ventes præferencestrukturen at forskydes til fordel for rækkehuse og etageboliger på bekostning af parcelhuse, jf. Figur 5.2b.

Indholdet i Figur 5.2 er sammenfattet i Tabel 9.5 i appendikset, hvor udviklingen i Norddjurs Kommune også sammenholdes med tendenserne i Landsdel Østjylland og på landsplan. Det fremgår heraf, at parcelhuse er betragteligt mere udbredte i Norddjurs Kommune end i landsdelen og på nationalt plan. I udgangsåret udgør parcelhuse således 55½ pct. af den samlede boligmasse i Norddjurs mod 42 pct. i Landsdelen Østjylland og 40 pct. på landsplan. Parcelhuse er også mod fremskrivningens slutning den foretrukne boligart i Landsdelen Østjylland og på landsplan om end, andelen af efterspørgslen rettet mod rækkehuse og etageboliger er stigende over tid på bekostning af en relativt mindre søgning mod parcelhuse.

Den forventede stigning i søgningen mod etageboliger og rækkehuse samt den relativt stabile, men aftagende søgning mod parcelhuse i Norddjurs Kommune forklares ikke blot ved, at disse er de foretrukne valg for personer med et relativt højt uddannelsesnivea og høj tilknytning til arbejdsmarkedet, men vil også i udpræget grad afspejle det ændrede søgemønster hvad boligtyper angår. Såfremt man flytter i en ejerbolig er der i Norddjurs Kommune sammenlagt godt 84 pct. sandsynlighed for, at der er tale om et parcel- eller stuehus. Rækkehuse og etageboliger er med 13 pct. sandsynlighed mål for søgning, hvis man flytter til en ejerbolig i Norddjurs Kommune. En etagebolig eller rækkehuse er det hyppigste valg, hvis man er søgt mod en almen bolig (58 pct. hhv. 35 pct.). Valg af en privat udlejningsbolig vil med lidt mindre hyppighed (27 pct.) betyde, at der flyttes til et parcelhus. Herudover vil næsten 17 pct. af flytninger til private udlejningsboliger indebære, at der flyttes i rækkehus²³. For enlige er etageboliger på landsplan den foretrukne boligart i de aldersgrupper, hvor flytninger er hyppige. Parcel- og rækkehuse følger umiddelbart efter. Par har på nationalt plan en større tendens end enlige til at vælge et parcelhus, men vil foretrække etageboliger frem for parcelhuse forud for tidspunktet for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Efter tilbagetrækningsalderen dominerer søgningen efter etageboliger og rækkehuse tilbøjeligheden til at flytte i et parcelhus. En lidt under fordobling i antallet af ældre over 70 år fra 2013 til 2040, jf. Figur 2.2, vil således styrke søgningen mod rækkehuse og etageboliger. Det samme vil den stigende andel af enlige. På grund af den stigende levealder udskyder parfamilier i større udstrækning beslutningen om at flytte fra en ejerbolig. Da parcelhuse typisk er ejerboliger, betyder parfamiliers udskydelse af beslutningen om at flytte, at antallet af parcelhuse stiger en smule.

Figur 5.2. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligart

²³ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), hvor disse sandsynligheder er opgjort på landsplan, s. 66 ff.

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt art, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt art i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Kategorien "Øvrige" er en sammenlægning af kategorierne "Kollegium", "Anden helårsbeboelse", "Erhvervsbolig", "Døgninstitution" og "Fritidshus". Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0

5.3 Boligstørrelse

Der forventes gennem fremskrivningen en voksende efterspørgsel efter boliger med et areal på 60-79 m² samt 100-119 m², hvilket resulterer i, at den relative andel af boliger med de pågældende størrelser fremadrettet fortrænger andelen af boliger over 120 m², jf. Figur 5.3. Udviklingen i boligmassens foretrukne areal i Norddjurs Kommune er i Tabel 9.6 i appendikset sammenholdt med præferencerne for Østjylland og hele landet. Her fremgår det, at de mindre boliger (<80 m²) øger sin andel i Norddjurs, mens der i Østjylland og hele landet sker en faldende efterspørgsel.

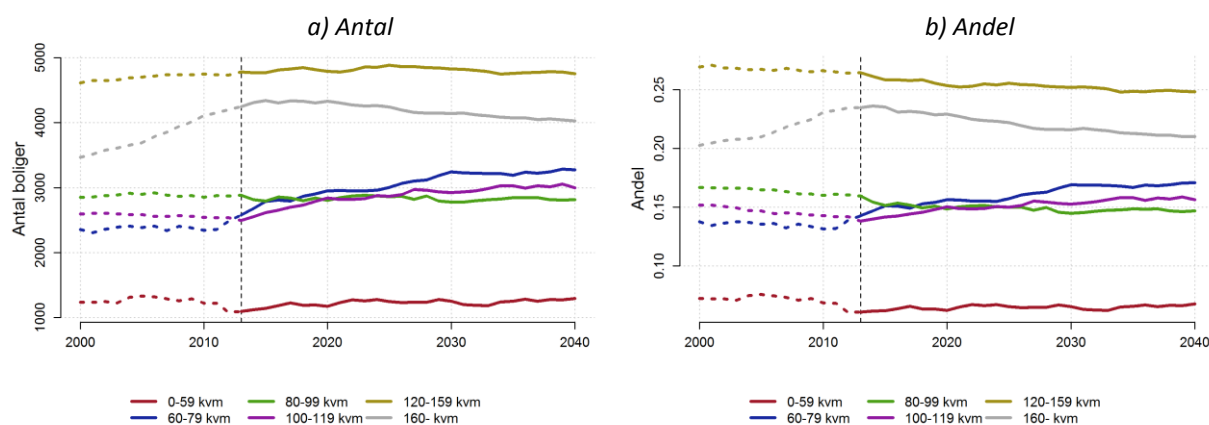
Den øgede søgning mod etageboliger og rækkehuse er forenelig med, at flytning til disse boligarter på landsplan typisk vil rette sig mod boliger med et areal på mellem 60 og 79 m². Flytning til et parcelhus indebærer hyppigst, at tilflytningsboligen er af en størrelse mellem 120 og 160 m², hvorfor den relativt mindre søgning mod de større boliger er forenelig med den relativt mindre efterspørgsel efter parcelhuse²⁴. Den indbyrdes sammenhæng mellem boligkarakteristika har her afgørende betydning for udviklingen i præferencerne relateret til boligmassens areal. På landsplan gælder dog, at boliger på 80-99 m² uanset alder er en af de foretrukne boligstørrelser ved flytning for såvel enlige som par. For par er søgningen mod denne boligstørrelse specielt udpræget for par over pensionsalderen. Omvendt er det for enlige udpræget mest populært at vælge en bolig på mellem 60 og 79 m², hvilket er med til at forklare den stigende andel af enlige har en betragtelig effekt på søgningen mod denne boligstørrelse i Norddjurs Kommune.

Som tidligere anført kan estimerne for de lokale præferencer sagtens variere relativt til forholdene på landsplan. Eksempelvis kan de enliges præferencer på landsplan meget vel være præget af tendenserne i de større byer, hvor et større boligareal ikke er typisk for en enlig familie, selv om dette meget vel kan være tilfældet i Norddjurs Kommune. I bykommuner er den gennemsnitlige boligstørrelse som tidligere nævnt også typisk mindre grundet pladsmæssige restriktioner. Sandsynligheden estimeres til 28 pct. for, at der vælges en bolig af størrelsen 60-79 m², hvis der flyttes til København, mens det samme kun vil gøre sig gældende i 20 pct. af tilfældene, hvis der flyttes til Norddjurs Kommune²⁵. Til sammenligning indebærer en flytning til Norddjurs Kommune med en sandsynlighed på 30 pct., at der flyttes til en bolig på mellem 80 og 120 m², mens den tilsvarende sandsynlighed estimeres til 27 pct. ved flytning til Københavns Kommune. Forventningen til et stigende uddannelsesniveau og en øget arbejdsmarkedsdeltagelse trækker generelt i den modsatte retning af en stigende efterspørgsel mod boliger mellem 80 og 120 m².

²⁴ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 68 ff.

²⁵ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 148, Tabel A.9.10. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser.

Figur 5.3. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligstørrelse

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt størrelse, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt størrelse i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

5.4 Bystørrelse

I SMILE er kategorisering af boligen i henhold til bystørrelse et statisk begreb forstået på den måde, at bystørrelsen refererer til det indbyggerantal, der karakteriserede byen ved fremskrivningens start. Selv om indbyggerantallet i en kommune øges over tid, vil dette altså ikke give anledning til, at den samme bolig omklassificeres til en større bystørrelse. På samme vis kan der heller ikke over tid opstå bystørrelser, der ikke fandtes i en kommune i basisåret 2013.

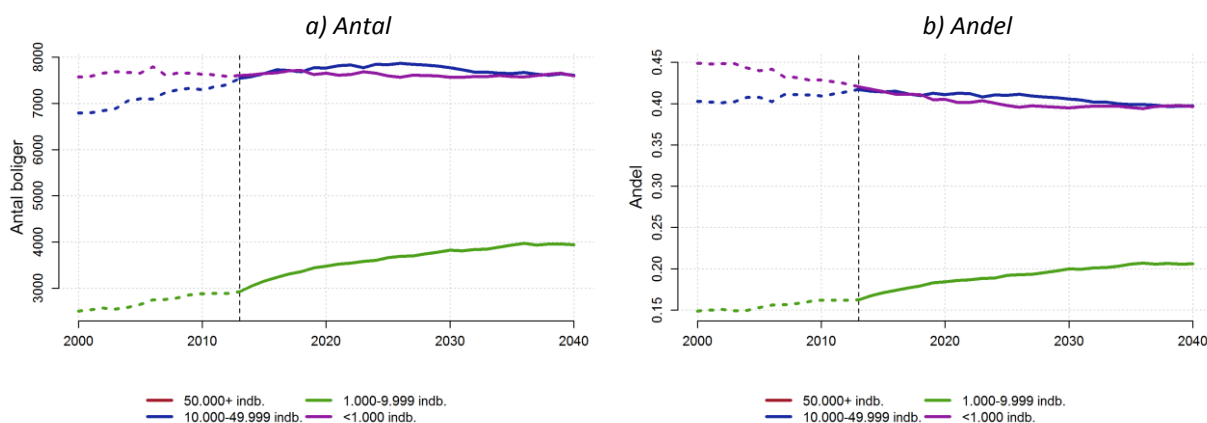
Figur 5.4a viser udviklingen i boligefterspørgslen fordelt i henhold til indbyggerantallet i den by, hvor boligen er beliggende. Der er i 2013 ingen byer i Norddjurs Kommune med over 50.000 indbyggere, og der vil derfor heller ikke i fremskrivningen være boliger i disse kategorier.²⁶ Over tid kan noteres en stabil efterspørgsel efter boliger beliggende i byområder med mindre end 1.000 indbyggere og 10.000-50.000 indbyggere, mens antallet af boliger i byområder med 1.000-9.999 indbyggere ventes at stige. På landsplan vil flytning til et rækkehus typisk være målrettet et byområde med færre end 50.000 indbyggere, mens det samme gør sig gældende ved flytning til et parcelhus. Etageboliger leder i mere end 20 pct. af flyttetilfældene på landsplan til en beliggenhed i et område med 10.000-50.000 indbyggere, men er herudover primært forenelig med en beliggenhed i endnu større byområder²⁷. I Norddjurs Kommune estimeres de historiske præferencer for valg af bystørrelse ved flytning til, at der med 40 pct. sandsynlighed vælges en bolig beliggende i en by med mere end 10.000 indbyggere, og 29 pct. til byområder med mellem 1.000 og 9.999 indbyggere på tværs af alle

²⁶ De fem største byer i Norddjurs Kommune (tal i parentes er indbyggertallet i 2013) udgøres af Grenaa (14.454), Auning (2.937), Allingåbro (1.813), Ørsted (1.473) og Trustrup (821), se DST, Statistikbanken, BY1.

²⁷ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 73, figur 3.49.

baggrundkarakteristika.²⁸ Størstedelen af boligerne i Norddjurs Kommune er beliggende i byer med 1.000-9.999 indbyggere, som dog omtrent samme størrelse som andelen der bor i større byområder (over 10.000) og dette scenarie ventes også at gøre sig gældende i fremskrivningen. Fordelingen af boliger opdelt på bystørrelse ventes at blive skubbet over imod byområder med mindre end 1.000 indbyggere, jf. Figur 5.4b. Tabel 9.7 i appendiks opsummerer for udvalgte år indholdet i Figur 5.4b og sammenholder udviklingen med tendenserne for Østjylland og hele landet. Udviklingen i Norddjurs Kommune afspejler, at dens bystruktur i 2013 afviger en del fra landsdelen (og hele landet). I Landsdel Østjylland udgør boliger i byer med mindre end 1.000 indbyggere godt 18 pct., hvorimod der for Norddjurs Kommune bor her godt 42 pct.

Figur 5.4. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på bystørrelse

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt bystørrelse, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt bystørrelse i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

²⁸ Sandsynlighederne er estimeret til SMILE 3.0, men findes ikke afrapporteret i Hansen og Markeprand (2015).

6 Marginaleksperimenter

I det følgende klarlægges betydningen for udviklingen i udvalgte variable af en ændring i modellens adfærdsmønstre. De fire enkeltstående marginaleksperimenter har til formål at belyse grundforløbets følsomhed over for ændringer i modellens grundlæggende antagelser. Ved at afdække konsekvenserne for centrale størrelser som befolkningens alderssammensætning og boligpræferencer, kan eksperimenterne potentielt finde anvendelse som et redskab til brug for planlægning af udstykning af jord og opførelse af bestemte boligtyper, der vil være eksponeret for større søgning, hvis antagelserne i marginaleksperimenterne opfyldes. Viden om ændringer i aldersstrukturen relativt til grundforløbet kan betyde forbedrede muligheder for at imødekomme kommunens langsigtede servicebehov, herunder eksempelvis forbedrede vilkår for at tilvejebringe den finansiering, der er knyttet til børnepasning, ældrepleje og udbetaling af indkomstoverførsler.

Som anført i kapitel 1, skal modellens resultater fortolkes med varsomhed. Ud over, at resultaterne er behæftet med en modelteknisk usikkerhed, er udviklingen også udtryk for en videreførelse af de historiske strukturelle adfærdsmønstre. Modellens resultater repræsenterer dermed den udvikling, der forventes på sigt i fravær af vedvarende ændringer i befolkningens adfærdsstruktur. Resultaterne skal dermed tænkes som en beskrivelse af den overordnede retning for udviklingen i kommunale forhold omkring hvilken, der med stor sandsynlighed vil forekomme betydelige udsving. En ændring i kommunens lokalplaner, en ændring i det økonomiske klima eller en ændring i udbuddet af finansielle produkter er eksempler på faktorer, der alle betyder, at udviklingen i kortere eller længere perioder afviger fra, hvad modellens resultater umiddelbart tilsiger. Hvis grundlæggende strukturer undergår en vedvarende ændring, vil dette typisk betyde, at kommunen på langt sigt udvikler sig i en markant anden retning, end hvad kan udledes af fremskrivningen. Eftersom udviklingen i en kommune er tæt knyttet til udviklingen i nabokommunerne, vil ændringer her også kunne få afgørende betydning for den enkelte kommune. Eksempelvis kan opretholdelse af en øget tilflytning fra nabokommunerne vanskeliggøres, hvis forholdene uden for kommunen ændres væsentligt. Som grundforløbet har marginalbetragtningerne altså primært til formål at belyse konsekvenserne af udvalgte adfærdsændringer uden sideløbende ændringer i andre grundlæggende forhold.

For en bedre forståelse for eksperimenternes udformning præsenteres hovedidéen bag SMILE's opbygning kort. SMILE er bygget op omkring, at hver familie og person i modellen hvert år udsættes for en lang række begivenheder, som bestemmer, om familien flytter, får børn, familiens personer får et arbejde mv. Eksempelvis bestemmer modellen om en familie flytter ved at trække et tilfældigt tal mellem 0 og 1. Hvis tallet er mindre end den estimerede sandsynlighed for, at familien flytter, så indtræffer flytningen, mens familien bliver boende, hvis tallet er større end den estimerede sandsynlighed. Hvis det tilfældige tal, der trækkes, eksempelvis er 0,15 og den estimerede sandsynlighed for at flytte er 20 pct. (= 0,2), så flytter familien, mens den bliver boende, hvis tallet er større end 0,2.

Metaforisk svarer ovenstående til, at alle familier årligt trækker en seddel fra en tombola, der afgør, hvorvidt den flytter. Der trækkes enten en seddel med "Bliv boende" eller "Flyt". Antallet af sedler, hvor der står henholdsvis "Bliv boende" eller "Flyt" afhænger af de estimerede sandsynligheder. Hvis der eksempelvis er 20 pct. sandsynlighed for, at en familie med bestemte karakteristika flytter, kan man forestille sig en tombola med 20 sedler, der viser "Flyt" og 80 sedler, der viser "Bliv boende".

Hvis der er få familier (som alle har 20 pct. sandsynlighed for at flytte), der trækker en seddel fra tombolaen, kan der være betydelig variation i hvor mange, der flytter. Hvis der derimod er mange, der trækker en seddel fra tombolaen (som alle har 20 pct. sandsynlighed for at flytte), vil der være meget tæt på 20 pct., der flytter. Jo flere familier en begivenhed berører, des større sikkerhed vil der være om resultatet af begivenheden. Dette fænomen kaldes "Store tals lov". Ideelt set bør man gentage et eksperiment et stort antal gange og lade resultatet være et gennemsnit af udfaldet af de enkelte eksperimenter. Afviklingstiden i SMILE tillader desværre ikke denne tilgang, hvorfor en gentagelse af et eksperiment ville føre til et andet resultat opgjort kvantitativt. Forskellen mellem resultaterne af gentagne afviklinger er et udtryk for modellens usikkerhed. Ambitionen med eksperimenterne er således ikke at afgøre om der i 2040 efterspørges 1.527 eller 1.586 flere boliger end i grundforløbet, for det berettiger modelrammen ikke til, at man kan udtale sig om, men man skulle gerne kunne konkludere, at den ændrede adfærd resulterer i en større boligsøgning i omegnen af 1.500 flere boliger. Der sigtes således mod, at det kvalitative udfald af eksperimentet er forholdsvist entydigt, og at ændringen kan approksimeres kvantitativt. Er disse kriterier opfyldt, anses resultatet for robust²⁹.

Et eksperiment udformes ved at skalere en given sandsynlighed. Hvis sandsynligheden for at flytte skaleres ned med 50 pct., svarer det til, at vi erstatter 10 sedler i tombolaen med "Flyt" til fordel for 10 sedler med "Bliv boende", så fordelingen af sedler nu er 90/10 fremfor 80/20. Hvis eksperimentet berører få familier, kan tilfældigheder resultere i, at *flere* flytter i eksperimentet relativt til grundforløbet. Derfor er det som nævnt ovenfor vigtigt, at eksperimentet er stort nok til at give "robuste" resultater.

I SMILE er der overordnet to måder at gøre et eksperiment mere robust på. For det første kan et eksperiment gøres mere robust ved at udvide størrelsen af den risikogruppe, som eksperimentet berører. Det kan eksempelvis være ved at udvide aldersgruppen, som skal have reduceret sandsynligheden for at flytte fra 18-20 år til 15-30 år. For det andet kan udfaldet af eksperimentet gøres mere robust ved at skalere sandsynlighederne med mere end det, der ville være nødvendigt, hvis den risikogruppe, eksperimentet berører, er stor nok. Hvis eksperimentet berører en lille gruppe (unge fra 18-20 år), og der ønskes et robust resultat af ændret adfærd (sandsynlighed for at flytte), kan resultatet gøres mere robust ved at skalere sandsynlighederne kraftigere (nedskalér sandsynligheden med 75 pct. i stedet for 50 pct.). Det sikrer, at en større del af gruppen ændrer adfærd relativt til grundforløbet, så effekterne af eksperimentet fremstår tydeligere.

I det følgende præsenteres resultaterne for hvert af de fire marginaleksperimenter som afvigelser relativt til grundforløbet.

6.1 Øget tilflytning af børnefamilier

I dette eksperiment øges sandsynligheden for, at børnefamilier, der fraflytter Århus, Randers eller Syddjurs Kommune, flytter til Norddjurs Kommune. Eksperimentet søger dermed at simulere konsekvenserne af en varig ændring i flyttemønstret for børnefamilier, og kunne være resultatet af en succesfuld bosætningskampagne målrettet børnefamilier i de tre største tilflytterkommuner. Opjusteringen af tilflytningssandsynligheden implementeres med en gradvis stigning fra 2016 til fuld effekt i 2020, hvorefter det ændrede adfærdsmønster fastholdes i resten af fremskrivningsperioden

²⁹ For en generel vejledning til fortolkning af modellens resultater henvises til kapitel 2 i Hansen & Markeprand (2015).

til 2040. Derfor ventes alt andet lige, at tilflytningen hvert år er højere sammenholdt med grundforløbet. Sandsynligheden for at flytte til Norddjurs Kommune fra de tre kommuner opjusteres på bekostning af en forholdsmæssig nedjustering af sandsynligheden for at flytte til øvrige kommuner. Tilflytningen øges forholdsmæssigt på tværs af underliggende karakteristika som køn, alder, uddannelsesniveau og karakteristika for fraflytningsboligen for husholdninger. Dog restringeres adfærdskorrektionen til at berøre familier, hvor der er mindst et barn i husholdningen.

Størrelsen af ændringen er tilpasset, således at antallet af ekstra tilflyttede familier øges med i gennemsnit 50 personer om året, når effekten er fuldt indfaset. Den fulde indfasning svarer til en forøgelse af sandsynligheden for at tilflytte Norddjurs Kommune fra hver af kommunerne Århus, Randers og Syddjurs med 50 pct. Generelt er sandsynligheden for at tilflytte Norddjurs Kommune fra Århus Kommune 1,9 pct., 8,1 pct. for Randers Kommune og 17,4 pct. for Syddjurs Kommune. Sandsynligheden for at tilflytte Norddjurs Kommune fra Århus Kommune, når den fulde effekt af adfærdsændringen er indfaset, ville således være 2,85 pct., hhv. 12,1 pct. for Rander Kommune og 26,7 pct. for Syddjurs Kommune, hvis eksperimentet ikke skulle opfylde andre betingelser. I år 2040 har den vedvarende ændring i flytteomfanget givet anledning til en opjustering af den samlede befolkning bosiddende i Norddjurs Kommune på omtrent 1.200 personer, jf. Figur 6.1a, relativt til grundforløbet. Fordelt på alder er der fortrinsvist tale om en stigning i antallet af personer i alderen 16-67 år, hvor befolkningen på sigt er øget med ca. 800 personer relativt til grundforløbet. Antallet af personer under 16 år øges mod 2040 til omtrent 450 personer mere end i grundforløbet, mens antallet af personer over 68 år falder med godt 50 personer.

På sigt er befolkningen i Norddjurs steget med næsten 3 1/3 pct. relativt til grundforløbet. Den yngste aldersgruppe tegner sig for en stigning på mere end 8,5 pct. relativt til grundforløbet, mens antallet af personer i den mellemste aldersgruppe øges med godt 4 pct. på sigt. Befolkningen i den ældste aldersgruppe er med den statistiske usikkerhed taget i betragtning uændret.

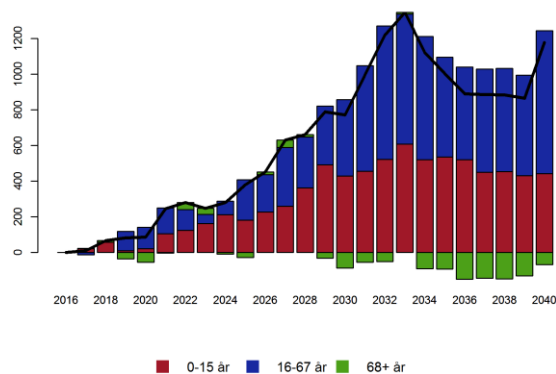
Den øgede tilflytning fra de tre kommuner af familier med børn ændrer relativt markant på befolkningens overordnede aldersfordeling på lang sigt, jf. Figur 6.1b. Således falder forsørgerbrøken³⁰ med knap 1 pct. point frem til 2040, mens aldringsbrøken³¹ falder med omkring 2,2 pct. point.

³⁰ Forsørgerbrøken udtrykker antallet af børn og unge samt personer i pensionsalderen i forhold til befolkningen i den typiske arbejdsdygtige alder. Mere specifikt udtrykker den antallet af personer under 16 år og over 67 år i forhold til antallet af personer mellem 16 og 67 år.

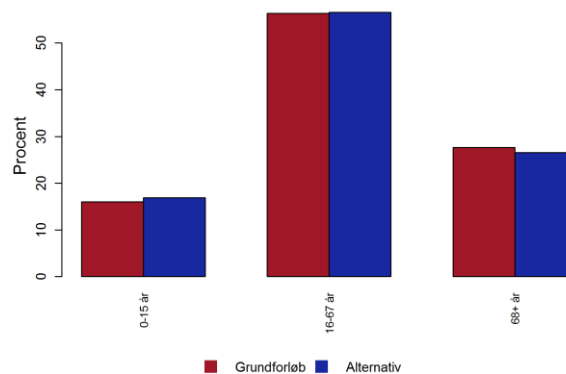
³¹ Aldringskvote er defineret som antallet af personer på 67 år og derover divideret med antallet af personer i alderen 16 og 67 år.

Figur 6.1. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Udover tilflytningen af børn i de tilflyttende familier, betyder aldersprofilen for de voksne i de tilflyttende familier også, at antallet af fødsler i kommunen stiger. Ydermere er fertilitetskvotienten stigende for husholdninger med 1-2 børn, dvs. at en kvinde med et barn i husholdningen har større sandsynlighed alt-andet-lige for at føde et ekstra barn end en kvinde i en husholdning uden et barn. I hele fremskrivningsperioden øges antallet af fødsler årligt fra 330 i grundforløbet til 340 hændelser i marginaleksperimentet, altså godt 10 ekstra fødte pr. år.

Den øgede tilflytning af børnefamilier giver ud over stigningen i befolkningen også naturligt anledning til en stigning i det samlede antal familier, der på sigt er bosiddende i Norddjurs Kommune. Frem mod 2030 øges det samlede antal familier med omkring 300-400 relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.2a. Der sker i slutningen af perioden dog en reduktion i antallet af ekstra familier, hvilket skyldes dels, at befolkningsstigningen holder op og dels, at de ekstra tilflyttende familier, der består af enlige kvinder med børn efterhånden danner nye familier, og dermed nedbringer antallet af bosiddende familier.

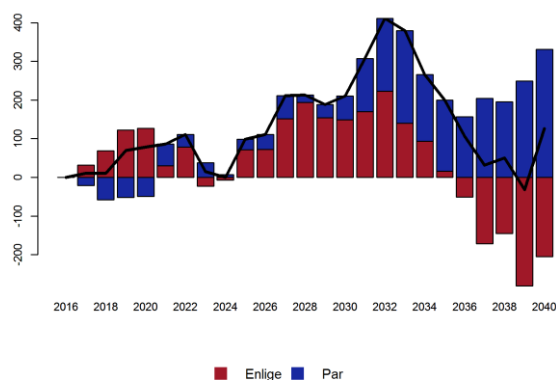
Enlige familier på landsplan er kendetegnet ved en større grad af mobilitet relativt til parfamilier, dog er børnefamilier i langt højere grad par, hvilket giver to modsatrettede tendenser i forhold til tilflytningssammensætningen.³² Således udgør par omkring 42 pct. af forøgelsen af tilflyttende familier relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.2a, hvorimod 28 pct. af de tilflyttende familier normalt udgøres af par.

Familiestrukturen vil på sigt ændres relativt markant i forhold til grundforløbet, i det sammensætningen af tilflytningen af børnefamilier fra de tre kommuner på karakteristika afviger betragteligt fra den samlede tilflytning fra alle kommuner, jf. Figur 6.2b.

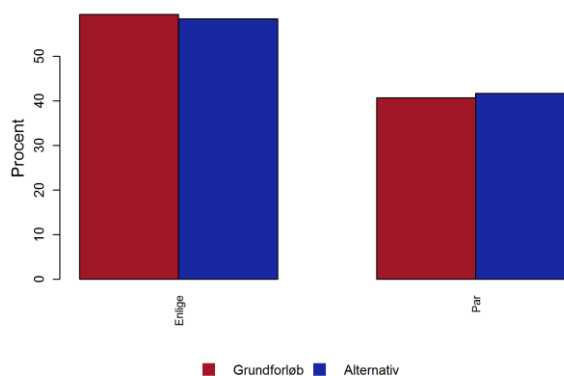
³² Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33.

Figur 6.2. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestrukturen, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

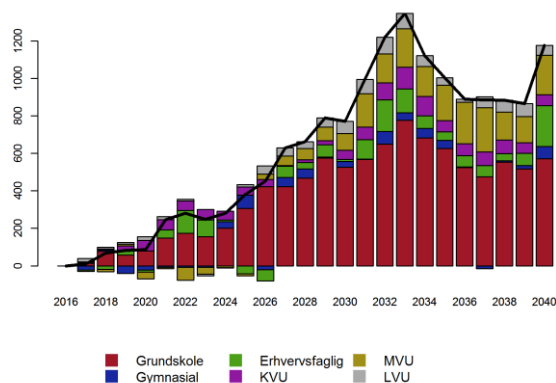
Den øgede tilflytning til Norddjurs Kommune bevirker, at den langsigtede stigning i befolkningen i stor udstrækning skal henføres til en stigning i antallet af personer med en videregående uddannelse, men også at personer med en grundskoleuddannelse udgør en stor andel af den ekstra befolkning. Tilflytningen af personer med en videregående uddannelse repræsenterer næsten 20 pct. af den samlede ændring, hvoraf størstedelen vil have en mellemlang videregående uddannelse. Alt andet lige ventes det, at en større tilflytning resulterer i et større antal personer med enten en kort eller lang videregående uddannelse. Antallet af tilflyttere med en kort eller lang videregående uddannelse er dog relativt beskedne, hvilket skaber mere usikkerhed om resultatet.

Den store andel af personer med grundskoleuddannelse skyldes dog især, at den øgede tilflytning består af børn i de tilflyttende husholdninger. Betragtes således aldersgruppen 16-67 år, ventes det, at tæt på 29 ½ pct. i den bosiddende befolkning har en videregående uddannelse i 2040, mens dette gælder for ca. 54 pct. af de ekstra tilflyttere.

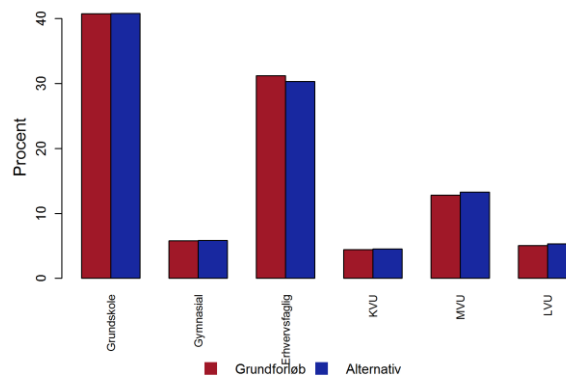
Den uddannelsesmæssige sammensætning af den tilflyttende befolkning er så forskellig fra den bestående, så ændringen i befolkningens uddannelsessammensætning relativt til grundforløbet er betydelig for såvel hele befolkningen som personer i alderen 16-67 år, jf. Figur 6.3b. Især vil andelen af personer med mellemlange og lange videregående uddannede vokse med 1 pct. point.

Figur 6.3. Ændring i befolkningens uddannelsesniveau

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

På lang sigt ventes der en betragtelig stigning i beskæftigelsen, samt i den arbejdsmarkedstilknyttede del af befolkningen, når hele befolkningen i Norddjurs Kommune betragtes fordelt på arbejdsmarkedskategorier. Ved en større tilflytning af børnefamilier fra Århus, Randers og Syddjurs ventes antallet af beskæftigede i gennemsnit at være knap 400 personer højere i perioden 2036-2040 sammenholdt med grundforløbet. Således udgør de beskæftigede omkring 80 pct. af befolkningsforøgelsen af de over 16-67-årige frem mod 2040. Marginal effekten betyder, at andelen af de erhvervsaktive, dvs. beskæftigede og ledige som en andel af befolkningen 16-67-årige, stiger frem mod 2040 med knap 1,5 pct. point. Det er mindre end stigningen i beskæftigede og ledige idet antallet af studerende på sigt stiger, der står uden for det regulære arbejdsmarked, hvilket trækker antallet uden for arbejdsstyrken op.

Som følge af den tidligere omtalte stigning i antallet af børn med de tilflyttende husholdninger, sker der frem mod 2040 en ekstraordinær stigning i antallet af studerende over 16 år, med i gennemsnit næsten 190 personer om året. Dette betyder, at andelen af studerende i kommunen relativt til grundforløbet stiger som følge af den kraftige stigning i unge personer i befolkningen.

Andelen af tilbagetrukne reduceres som en følge af dels den yngre befolkning og dels som en følge af en længere uddannede befolkning, der typisk har en bedre arbejdsmarkedstilknytning, således at andelen af tilbagetrukne falder med 1½ pct. point i forhold til grundforløbet.

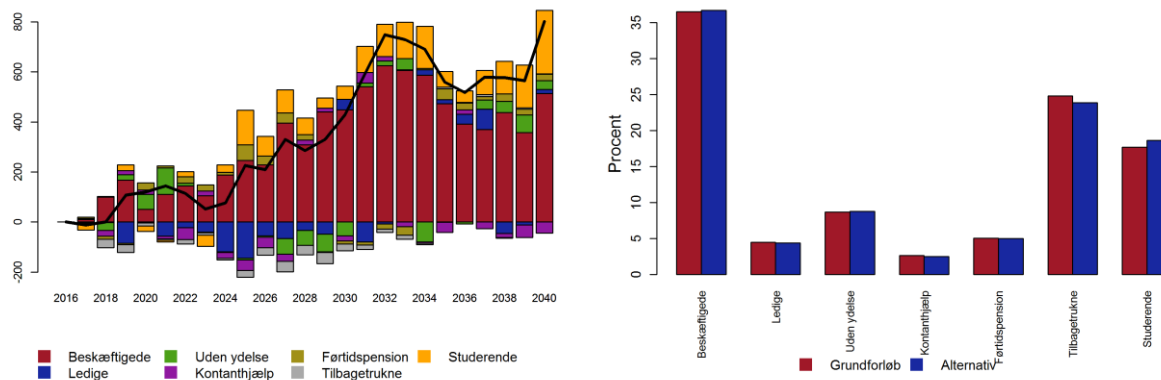
I de resterende arbejdsmarkedskategorier er der betydelige udsving fra år til år, hvilket kan ses som udtryk for, at der relativt stor usikkerhed på udviklingen i disse kategorier.

Den større tilflytning af børnefamilier har en relativ kraftig effekt på den samlede befolkningsfordeling på arbejdsmarkedskategorier, jf. Figur 6.4b. Overordnet vil den øgede tilflytning fra de tre

tilflytningskommuner give anledning til en klar forøgelse af studerende, en større andel af beskæftigede og en reduktion i andelen af tilbagetrukne.

Figur 6.4. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknnytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer, 16-67-årige b) Tilknnytning til arbejdsmarkedet, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

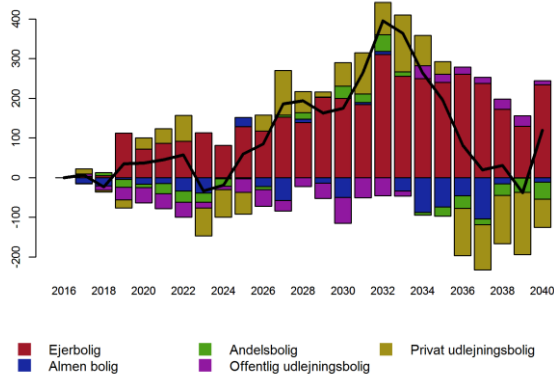
Efterspørgslen på boliger ventes at være stigende som resultat af det større antal tilflyttere fra de tre tilflytningskommuner. Således ventes efterspørgslen at nå op på omkring 340 boliger yderligere i perioden 2028-2032 sammenholdt med grundforløbet. Det svarer til en stigning i efterspørgslen på lidt under 17 boliger om året over perioden 2016-2030, men med betydelige udsving. Den øgede tilflytning til Norddjurs Kommune giver udslag i en større efterspørgsel efter hovedsageligt ejerboliger, men også et stigende antal private udlejningsboliger. Efter 2030 og frem til 2040 aftager antallet af boliger, forårsaget af færre familier, der dels skyldes, at tilflyttende familier danner familie med eksisterende familier i kommunen og dels, at der er en nettoaflytning af enlige familier. Dermed reduceres de ekstra familier som følge af tilflytningen.³³

Ejerboliger er generelt en populær boligtype, hvilket betyder, at der er en relativ stabil mereefterspørgsel på denne boligtype gennem hele perioden fra 2021 til 2040 relativt til grundforløbet. Efterspørgslen fordelt på boligtyper afhænger herudover af en række andre underliggende karakteristika som eksempelvis familiens uddannelsesnivea, de voksnes gennemsnitlige alder i familien, om familien består af enlige eller par og familiens arbejdsmarkedstilknnytning. Ejerboliger er særligt populære blandt familier, hvor kvinden har en videregående uddannelse, hvor en eller flere i familien er tilknyttet arbejdsmarkedet samt for par mellem 20 og 50 år. Den større andel af par kombineret med aldersfordelingen af tilflyttere, der er koncentreret om de 30-45 årige, øger antallet af ejerboliger relativt til de øvrige boligtyper.

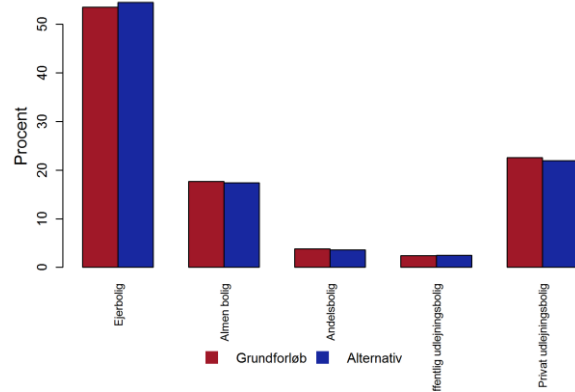
³³ Tilflytningen af voksne personer udgøres hovedsageligt af personer i aldersgrupperne 25-35 og 35-45-årige, og for disse er den årlige sandsynlighed for enlige overgår til par mellem 20 pct. for 25-årige kvinder faldende til 5 pct. for 45-årige, mens parsplittelse er mellem 10 pct. og 5 pct. for parhusholdninger, der har varighed af partnerskab på over 3 år. Se mere i Hansen mfl. (2013)

Figur 6.5. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype.

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Eksperimentet giver kun anledning til marginale ændringer i sammensætningen af boligtyper, idet ejerboliger og private udlejningsboliger i forvejen udgør hovedparten af de eksisterende boliger, Figur 6.5b.

Eksperimentet peger relativt entydigt på, at en større tilflytning af børnefamilier vil resultere i en større bolig efterspørgsel, som fordelt på boligart primært må ventes at komme på parcelhuse hovedsageligt og sekundært stuehuse. I

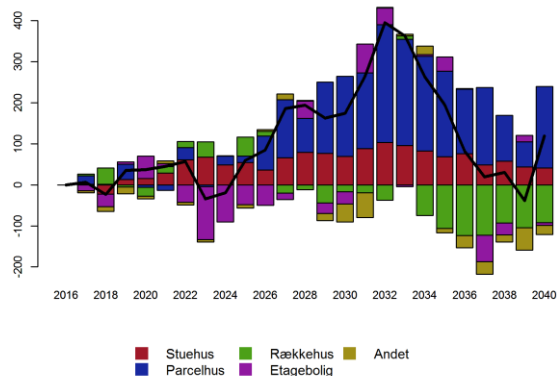
Figur 6.6a fremgår det, at forholdet i efterspørgslen på de to boligarter udvikler sig relativt stabilt over tid. Variationen over tid i forholdet mellem de to boligarter tilskrives primært modellens usikkerhed. Eksperimentet giver dog anledning til at konkludere, det primært er parcelhuse, der må forventes en større efterspørgsel efter, hvis antallet af tilflyttede børnefamilier stiger. Det hænger også sammen med, at denne boligart er populære som enten privat udlejningsbolig eller ejerbolig, hvor der, jf. Figur 6.5a, ventes en større efterspørgsel.

I

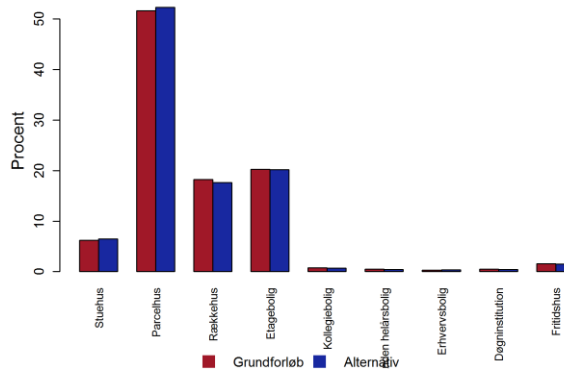
Figur 6.6b sammenholdes de gennemsnitlige relative andele af boliger fordelt på art mellem grundforløbet og eksperimentet i perioden 2036 til 2040. Eksperimentet giver anledning til betydelige ændringer i sammensætningen af boligarter, idet parcelhuse øges på bekostning af især rækkehuse.

Figur 6.6. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart.

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

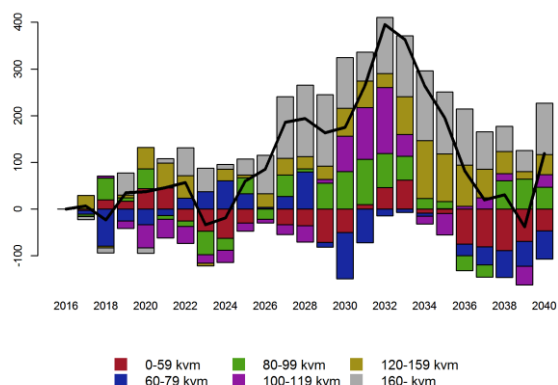
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Overordnet vil den øgede efterspørgsel efter boliger primært rette sig mod boliger større end 120 m², jf. Figur 6.7a. I forhold til grundforløbet ventes den største stigning dog at rette sig relativt mere imod de større af disse boliger, nemlig 160+ m². Forskydningen af efterspørgslen relativt over imod de store boliger skyldes en kombination af ændringen i familiestruktur-, alders-, uddannelses- og arbejdsmarkedsfordelingen i kommunen som følge af den større tilflytning. Denne størrelse er mest efterspurgt af børnefamilier, parfamilier, og familier karakteriseret ved et højt uddannelsesniveau samt familier med tilknytning til arbejdsmarkedet.

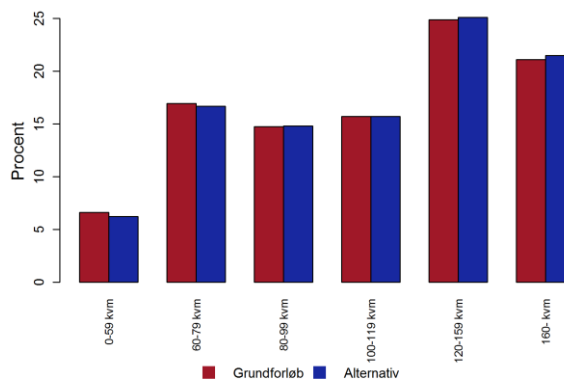
Boligsøgningen fordelt på størrelse giver anledning til en forskydning i boligstrukturen fra boliger under 79 m² over imod boliger i størrelsen 120-159 m² og over 160 m², jf. Figur 6.7b.

Figur 6.7. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse.

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

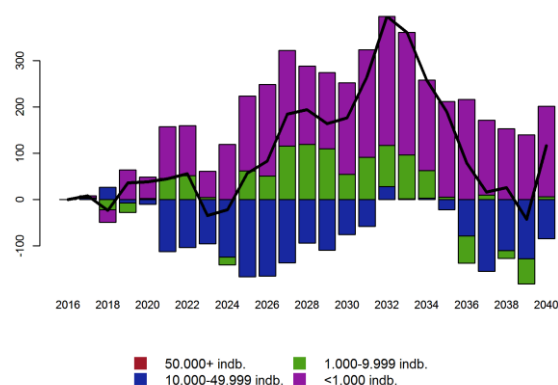

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

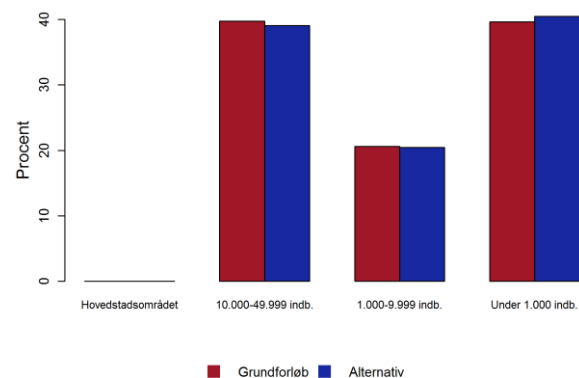
Den ekstra efterspørgsel efter boliger som følge af den øgede tilflytning af børnefamilier vil hovedsageligt rette sig mod boliger i de mindre byområder, under 1.000 indbyggere, se Figur 6.8. Dette hænger bl.a. sammen med tilflytningen til stuehuse samt parcelhuse.

Figur 6.8. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse.

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Ændringerne i samtlige boligkarakteristika relativt til grundforløbet er for udvalgte år sammenfattet i Tabel 9.8 i appendikset.

6.2 Færre ledige på dagpenge

SMILE skelner mellem to typer af ledige: ledige a-kasse medlemmer og kontanthjælpsmodtagere der vurderes at være arbejdsmarkedsparate³⁴. I 2013 ultimo er det samlede antal ledige 1.230, hvoraf antallet af dagpengemodtagere udgør næsten 90 pct.

I dette eksperimentet reduceres antallet af ledige dagpengemodtagere, ved at sandsynligheden for at overgå fra ledighed for disse personer til beskæftigelse, ikke-ledige på kontanthjælp og uden ydelse skales op, mens sandsynligheden for at overgå fra beskæftigelse, kontanthjælp og uden ydelse til ledighed reduceres.³⁵ Justeringen indføres gradvist fra 2016 til 2020, hvor efter den er fuldt indfaset. Adfærdskorrektionen fastholdes i resten af fremskrivningsperioden frem til 2040. Scenariet kunne være afstedkommet af dagpengereformen fra 2010 (og 2015) og/eller af kommunen ændrer sin arbejdsmarkedsindsats over for dagpengemodtagere.

³⁴ En person kategoriseres som arbejdsmarkedsparat, hvis denne vurderes til ikke at have andre problemer end arbejdsløshed. Alternativet til at være arbejdsmarkedsparat er betegnelsen indsatsklar eller midlertidigt passive, der ikke kan deltage i aktiveringsindsats.

³⁵ At det antages, at en ledighedsreduktion også vil afleje sig i flere uden ydelse og ikke-ledige kontanthjælpsmodtagere, kan begrundes i at skærpelse af aktiv arbejdsmarkedspolitik typisk har to effekter: generelt skelnes der mellem programeffekt og en fastholdelseeffekt. Den første er positiv, og er den tilsigtede effekt af den aktive arbejdsmarkedspolitik, mens den anden er negativ og skyldes, at et tiltag kan fastholde det enkelte individ i tiltaget, fremfor overgang til beskæftigelse, der typisk er det endelige mål. Endelig kan et aktivt tiltag have den modsatte effekt, end den tilsigtede ved at skubbe et individ længere væk fra arbejdsmarkedet.

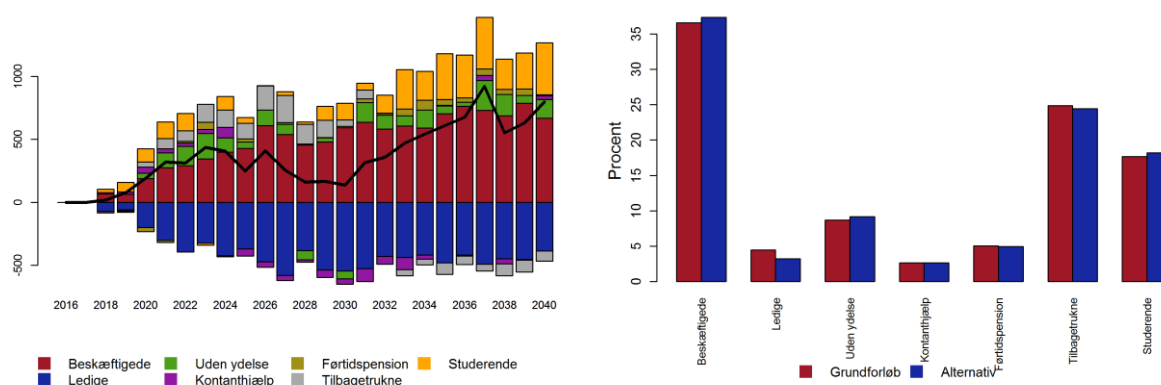
Udgangspunktet er, at antallet af dagpengemodtagere i Norddjurs Kommune i 2013 i Norddjurs Kommune er knap 1.100 personer eller omkring 4,4 pct. af de 16-67 årige, hvilket anelse højere end andelen af dagpengemodtagere i hele landet, på knap 3,8 pct. I fremskrivningen ventes andelen af dagpengemodtagere i Norddjurs Kommune frem mod 2040 at vokse i samme takt som hele landet. I 2040 ventes andelen af dagpengemodtagere at nå knap 6½ pct. i Norddjurs Kommune i grundforløbet mod 6 pct. i hele landet.

Marginaleksperimentet udføres ved, at antallet af personer, der overgår til dagpenge, falder, samt at de personer, der er på dagpenge, hurtigere forlader ledighed. Stødet er tilrettelagt, så andelen af dagpengemodtagere i 2040 er omtrent, hvad der gælder i 2013, nemlig 4,4 pct.

Generelt er andelen af personer, der forlader dagpengesystemet, relativ lille, således at godt 90 pct. af de personer, der i starten af året er på dagpenge, fortsat vil være på dagpenge i slutningen af året. Folk der forlader dagpengesystemet, og ikke trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, havner med i beskæftigelse (73 pct.), på kontanthjælp (1½ pct.) eller helt mister deres ydelse (25½ pct.). Omvendt vil tilgangen til ledige på dagpenge typisk komme fra beskæftigelse (56½ pct.), kontanthjælp (3½ pct.) og uden ydelse (40 pct.).³⁶

Figur 6.9. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknnytning, Norddjurs Kommune

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal b) Tilknnytning til arbejdsmarkedet, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

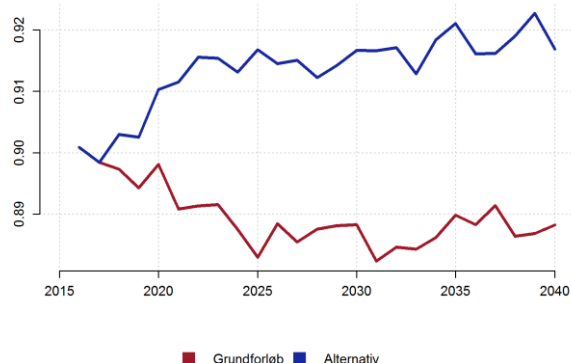
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den lavere andel og det færre antal af ledige dagpengemodtagere vil først og fremmest betyde flere i beskæftigelse, hvilket skyldes den tidligere beskrevet høje interaktion mellem disse to arbejdsmarkedskategorier. På længere sigt sker der også et fald i antallet af tilbagetrukne personer, hvilket skyldes, at anvendelsen af efterlønsordningen er relativt højere for ledige end for beskæftigede.

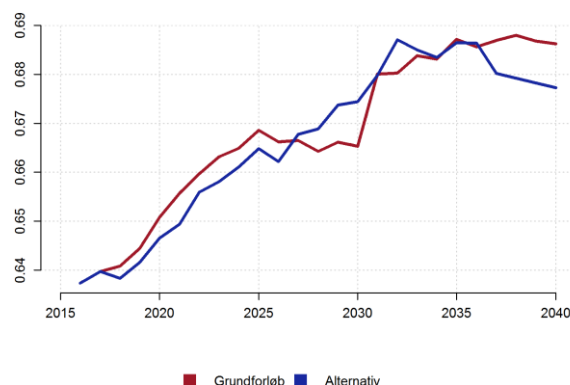
³⁶ Det bemærkes, at en person ikke kan direkte overgå fra uden ydelse eller kontanthjælp til dagpenge; dog kan dagpengeretten optjenes i løbet af året, hvorved en person igen bliver dagpengeberettiget.

Figur 6.10. Udviklingen i beskæftigelsesgraden og erhvervsfrekvensen, Norddjurs Kommune

a) Udvikling i beskæftigelsesgrad

b) Udviklingen i erhvervsfrekvensen

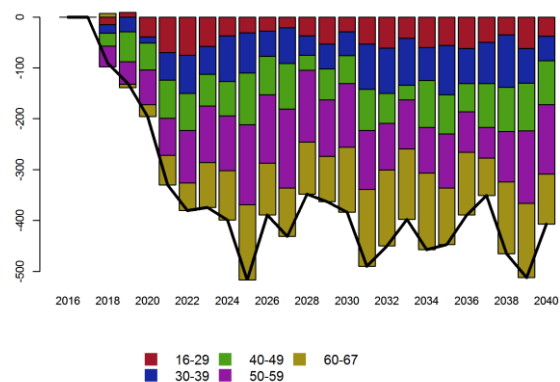
Anm.: Beskæftigelsesgraden angiver andelen af arbejdsstyrken, dvs. beskæftigede og ledige, der er i beskæftigelse for alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

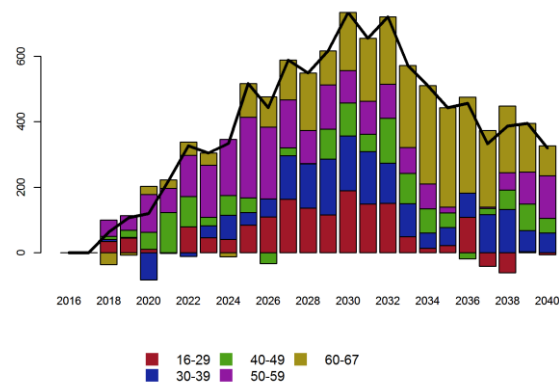
En konsekvens af den faldende ledighed og højere beskæftigelse vil umiddelbart betyde en stigende beskæftigelsesgrad, og i dette tilfælde endda en stigning i fremtidens beskæftigelsesgrad i forhold til i 2013, og ikke blot i forhold til grundforløbet. Omvendt betyder antagelsen om, at flere ledige også vil overgå til kontanthjælp eller uden ydelse, at den direkte effekt på erhvervsfrekvensen er negativ.

Figur 6.11. Ændring i antal beskæftigede og ledige fordelt på aldersgrupper, 16-67 år

a) Antal ledige

b) Antal beskæftigede

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Aldersmæssigt er risikoen for at være ledig på dagpenge størst for personer i slutningen af 20'erne samt starten af 60'erne. Dette har en betydning for effekten af ledighedsfaldet fordelt på aldersgrupper. Der er dog også en mere langsigtet effekt af et ledighedsfald: der er en *persistens* i et individs arbejdsmarkedstilknytning, således at en person, der, i sin fortid, har oplevet ledighed, har en større sandsynlighed alt-andet-lige for i den nære fremtid at opleve ledighed, end hvis der ikke havde været en ledighedsperiode. Det betyder på længere sigt, at de aldersgrupper, som påvirkes mindre direkte af ledighedsfaldet, vil opnå et ekstra fald i ledigheden, som følge af persistensen i arbejdsmarkedet. Antalsmæssigt er reduktionen i ledigheden mest stabil for aldersgruppen 50+, mens beskæftigelseseffekten er større for de 55-60-årige, jf. Figur 6.11.

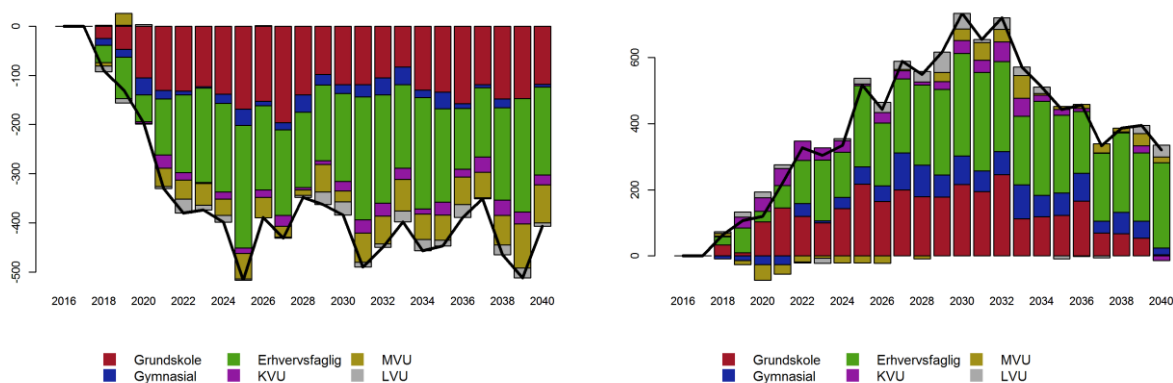
Uddannelsesmæssigt er risikoen for ledighed størst for ufaglærte personer, dvs. personer med enten en grundskole eller gymnasial uddannelse som den højest fuldførte, mens den er lavest for personer med en videregående uddannelse. Således er godt 8,8 pct. af de 35-59-årige³⁷ med en grundskole som højest fuldført uddannelse på dagpenge, kun 53 pct. er beskæftiget mens omkring 20½ pct. er på førtidspension i grundforløbet. For de erhvervsfaglige er 6,8 pct. ledige, omkring 76 pct. er i beskæftigelse og 7½ pct. er på førtidspension. I modsætning hertil er godt 4 pct. af personer med en længere videregående uddannelse på dagpenge, 87½ pct. er beskæftiget, mens 2 pct. er på førtidspension. Denne forskel i den uddannelsesmæssige tilknytning til arbejdsmarkedet har betydning for effekten af ledighedsfaldet opdelt på uddannelsesgrupper.

Den forbedrede tilknytning til arbejdsmarkedet for personer, der før modtog dagpenge, har en betragtelig effekt på ledigheden for personer med en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse, jf. Figur 6.12a.

Figur 6.12. Ændring i antal beskæftigede og ledige fordelt på uddannelse, 16-67 år

a) Antal ledige

b) Antal beskæftigede

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Ændringerne i samtlige boligkarakteristika relativt til grundforløbet er for udvalgte år sammenfattet i Tabel 9.9 i appendikset.

6.3 Øget tilflytning med videregående uddannelse

I dette eksperiment øges sandsynligheden for, at personer med en videregående uddannelse flytter til Norddjurs Kommune. Eksperimentet søger dermed at simulere konsekvenserne af en varig ændring i flyttemønstret for personer med en videregående uddannelse. Opjusteringen af tilflytningssandsynligheden påvirker alle flyttende uanset fraflytningskommune og implementeres med indfasning fra 2016 og med fuld effekt i 2020, hvorefter det ændrede adfærdsmønster fastholdes i resten af fremskrivningsperioden til 2040. Derfor ventes alt andet lige, at tilflytningen hvert år er højere sammenholdt med grundforløbet. Sandsynligheden for at flytte til Norddjurs Kommune opjusteres på bekostning af en forholdsmæssig nedjustering af sandsynligheden for at flytte til øvrige kommuner. Tilflytningen øges forholdsmæssigt på tværs af underliggende

³⁷ Aldersgrænsen fastlagt til de 35-årige skyldes at for de yngre aldersgrupper vil en betragtelig del være studerende, hvilket kunstigt trækker andelen af dagpengemodtagere ned og udtrykker således ikke blot den uddannelsesmæssige effekt på ledigheden, idet flere med en gymnasial uddannelse vil være i et videregående uddannelsesforløb i forhold til personer med en grundskoleuddannelse.

karakteristika som køn, alder, familietype, uddannelsesniveau og karakteristika for fraflytningsboligen for husholdninger. Dog restringeres adfærdskorrektionen til at berøre familier, hvor mindst ét af de voksne medlemmer har fuldført en videregående uddannelse. Således svarer karakteristika for de nye tilflyttere til dem, der kendetegnede tilflytningen fra de pågældende kommuner historisk med den givne uddannelsesbaggrund.

I grundforløbet flytter der i gennemsnit lidt over 1.350 personer uanset uddannelsesbaggrund til Norddjurs Kommune hvert år, når udviklingen fra og med år 2016 til 2040 betragtes. Som resultat af den ændrede flyttheadfærd stiger antallet af tilflyttere i gennemsnit med godt 11 pct. i perioden 2016-2040 relativt til grundforløbet eller 150 personer i gennemsnit pr. år. Andelen af personer med en videregående uddannelse, der tilflytter kommunen i grundforløbet, udgør knap 22 pct. af den samlede tilflytning til Norddjurs Kommune og godt 47 pct. af samtlige tilflytninger til kommunen i grundforløbet består af personer, der har tilknytning til arbejdsmarkedet. Med den ændrede adfærd for højtuddannede øges disses andel til 25½ pct. af de samlede antal tilflytninger.

I år 2040 har den vedvarende ændring i flytteomfanget givet anledning til en opjustering af den samlede befolkning bosiddende i Norddjurs Kommune på omtrent 3.000 personer, jf. Figur 6.1a, relativt til grundforløbet. Fordelt på alder er der fortrinsvist tale om en stigning i antallet af personer i alderen 16-67 år, hvor befolkningen på lang sigt er øget med ca. 1.850 personer relativt til grundforløbet. Antallet af personer under 16 år øges mod 2040 til næsten 870 personer mere end i grundforløbet, mens antallet af personer over 68 år stiger med godt 260 personer. Den langsommelige ændring i de ældste aldersgrupper gennem fremskrivningen skyldes, at den ekstra tilflytning er hængt op på uddannelse kombineret med det forhold, at de ældre aldersgrupper flytter relativt sjældnere, hvorfor stigningen i de ældste aldersgrupper primært skal begrundes med aldring af personer, der er tilflyttet tidligere i forløbet³⁸.

På lang sigt er befolkningen i Norddjurs steget med omkring 8 pct. relativt til grundforløbet. Den yngste aldersgruppe tegner sig for en stigning på mere end 16 pct. relativt til grundforløbet, mens antallet af personer i den mellemste aldersgruppe øges med godt 9 pct. på lang sigt. Befolkningen i den ældste aldersgruppe er opskrevet med godt 2½ pct.

Den øgede tilflytning af personer med videregående uddannelse ændrer marginalt på befolkningens overordnede aldersfordeling på lang sigt, jf. Figur 6.1b. Således falder forsørgerbrøken³⁹ med knap 2 pct. point frem til 2040, mens aldringsbrøken⁴⁰ falder med omkring 4 pct. point. Forsørgerbrøken falder således fra 0,77 til 0,75 med den større tilflytning, hvilket betyder, at hvor 100 personer i grundforløbet skulle forsørge 77 personer, skal de pågældende i alternativforløbet forsørge knap 75 personer.

³⁸ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58.

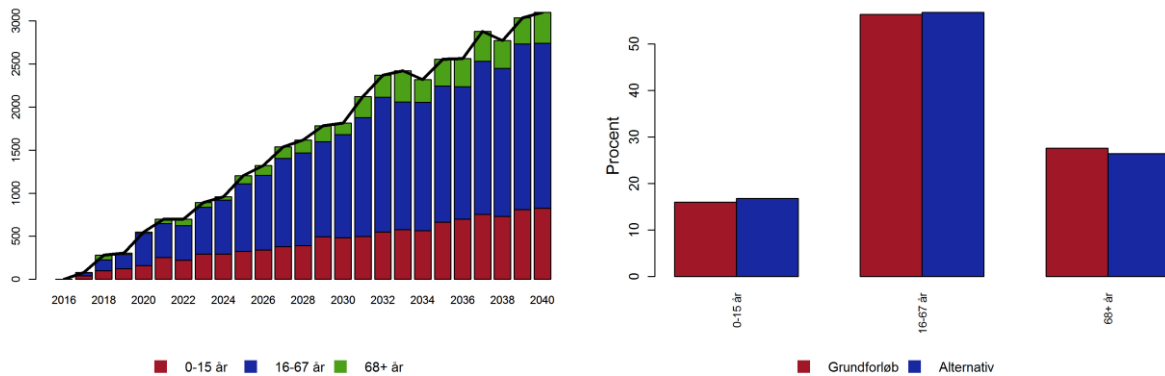
³⁹ Forsørgerbrøken udtrykker antallet af børn og unge samt personer i pensionsalderen i forhold til befolkningen i den typiske arbejdsdygtige alder. Mere specifikt udtrykker den antallet af personer under 16 år og over 67 år i forhold til antallet af personer mellem 16 og 67 år.

⁴⁰ Aldringskvote er defineret som antallet af personer på 67 år og derover divideret med antallet af personer i alderen 16 og 67 år.

Figur 6.13. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den øgede tilflytning af højtuddannede giver, ud over stigningen i befolkningen, også naturligt anledning til en stigning i det samlede antal familier, der på sigt er bosiddende i Norddjurs Kommune. Frem mod 2040 øges det samlede antal familier med omkring 1.250 relativt til grundforløbet, jf.

Figur 6.14a.

Enlige familier på landsplan er kendetegnet ved en større grad af mobilitet relativt til parfamilier, hvilket resulterer i, at en stor andel af de tilflyttende familier er karakteriseret ved at være enlig.⁴¹ Således udgør enlige omkring 52 pct. af forøgelsen af familier relativt til grundforløbet i 2040, jf.

⁴¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33.

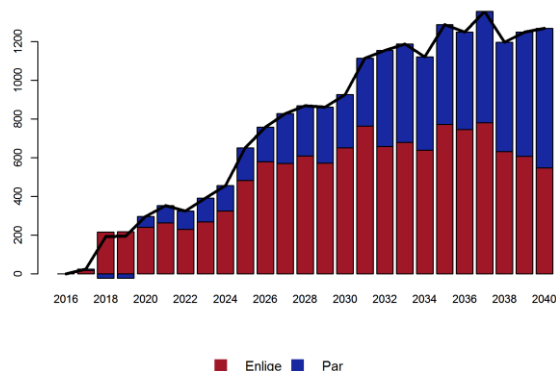
Figur 6.14b.

Familiestrukturen vil ikke ændre sig nævneværdigt på sigt relativt til grundforløbet, selvom sammensætningen af tilflytningen af højtuddannede på karakteristika ikke er repræsentativ for den samlede tilflytning fra alle kommuner, jf. Figur 2.13b. Dette skal tilskrives, at tilflytningen i eksperimentet er relativt beskedne i forhold til den samlede befolkningstal samt, at forskellen mellem familiestrukturen i tilflytningen og den bestående befolkning ikke er voldsom i dette eksperiment for Norddjurs Kommune.

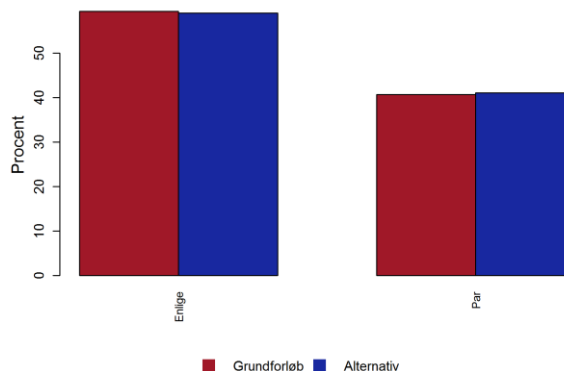
Idet en væsentlig del af tilflytningen sker af personer i aldersgruppen 25-45-årige godt 100 personer, svarende til 71 pct. af den samlede ekstra tilflytning af personer over 17 år, vil en relativ stor andel disse husholdninger også være børnefamilier. Således tegner børnefamilier sig for omkring 40 pct. af de ekstra husholdninger, der opstår som følge af tilflytningen, mod godt 20½ pct. af de eksisterende familier.

Figur 6.14. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestrukturen, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

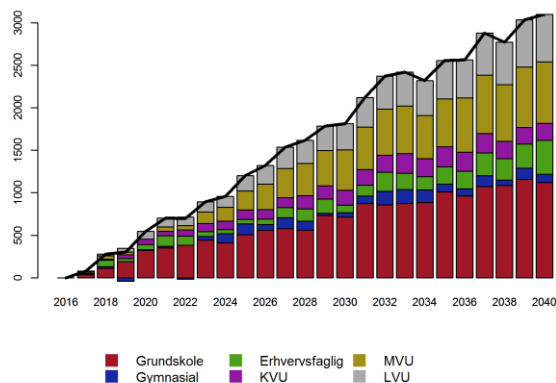
Den øgede tilflytning til Norddjurs Kommune bevirker, at den langsigtede stigning i befolkningen i stor udstrækning skal henføres til en stigning i antallet af personer med en videregående uddannelse, men også af personer med en grundskoleuddannelse udgør en stor andel af den ekstra befolkning. Tilflytningen af personer med en videregående uddannelse repræsenterer næsten 60 pct. af den samlede ændring, hvoraf størstedelen vil have en mellemlang videregående uddannelse. Alt andet lige ventes det, at en større tilflytning resulterer i et større antal personer med enten en kort eller lang videregående uddannelse. Antallet af tilflyttere med en kort eller lang videregående uddannelse er dog relativt beskedent, hvilket skaber mere usikkerhed om resultatet.

En stor del af de tilflyttende personer karakteriseret ved en grundskoleuddannelse vil være børn, som flytter til Norddjurs Kommune med deres forældre. Betragtes således aldersgruppen 16-67 år, ventes det, at tæt på 29,5 pct. i alderen 16-67 år har en videregående uddannelse i 2040, mens dette gælder for ca. 80 pct. af de ekstra tilflyttere. Omvendt ventes tilflytningen af personer med en grundskoleuddannelse i samme aldersgruppe at udgøre i gennemsnit 6 pct. af de ekstra tilflyttere i eksperimentet, mens den udgør omkring 29 pct. i den bestående befolkning i 2040.

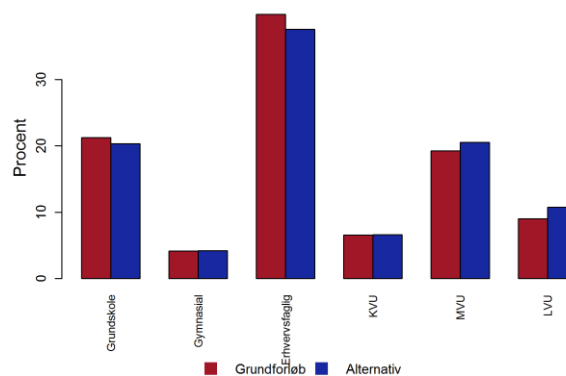
Til trods for at den ekstra tilflytning er relativt beskedent i forhold til den samlede befolkning i Norddjurs Kommune, er den uddannelsesmæssige sammensætning af den tilflyttende befolkning så forskellig fra den bestående, så ændringen i befolkningens uddannelsessammensætning relativt til grundforløbet er betydelig for såvel hele befolkningen som personer i alderen 16-67 år, jf. Figur 6.3b, målt på et gennemsnit over årene 2036-2040. Især vil andelen af personer med mellemlange og lange videregående uddannede vokse med 2½ pct. point.

Figur 6.15. Ændring i befolkningens uddannelsesnivea

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesnivea. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

På lang sigt ventes der en betragtelig stigning i beskæftigelsen, samt i den arbejdsmarkedstilknyttede del af befolkningen, når hele befolkningen i Norddjurs Kommune betragtes fordelt på arbejdsmarkedskategorier. Ved en større tilflytning af højtuddannede ventes antallet af beskæftigede i gennemsnit at være knap 1.300 personer højere i perioden 2036-2040 sammenholdt med grundforløbet. Således udgør de beskæftigede omkring 73 pct. af befolkningsforøgelsen af de over 17-årige frem mod 2040. Marginaleffekten betyder, at andelen af de erhvervsaktive, dvs. beskæftigede og ledige som en andel af befolkningen 16-67-årige, øges fra 68,7 pct. i grundforløbet i 2040 til godt 69,5 pct. i eksperimentet.

Som følge af den tidligere omtalte stigning i antallet af børn, som flytter til kommunen med deres forældre, sker der frem mod 2040 en ekstraordinær stigning i antallet af studerende over 16 år, med i gennemsnit næsten 280 personer om året fra godt 6.400 studerende hvert år til godt 6.700 i 2040.

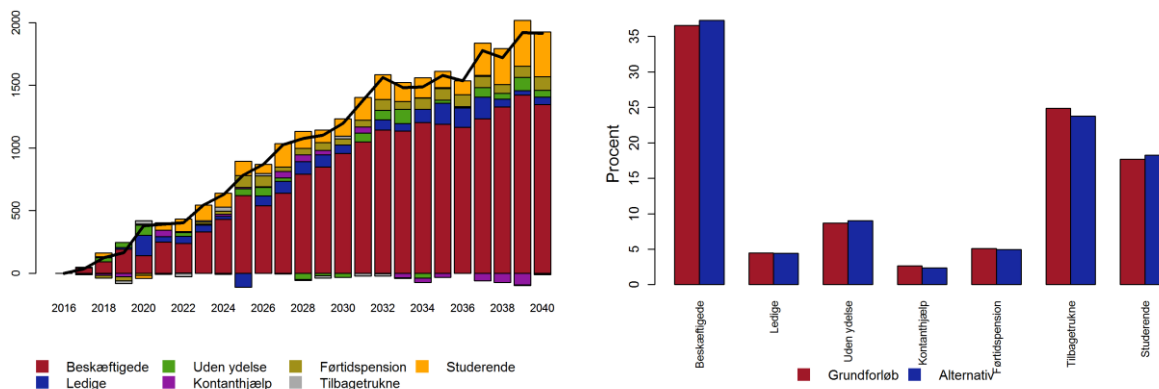
Andelen af tilbagetrukne reduceres med 1,1 pct. point i forhold til grundforløbet. Det er en følge af dels en yngre befolkning og dels af, at en større andel af befolkningen har videregående uddannelser, som typisk vil resultere i en bedre arbejdsmarkedstilknytning og udskydelse af tilbagetrækningstidspunktet.

I de resterende arbejdsmarkedskategorier er der betydelige udsving fra år til år, hvilket kan ses som udtryk for, at der relativt er stor usikkerhed i udviklingen på disse kategorier.

Den større tilflytning af højtuddannede har en relativ kraftig effekt på den samlede befolkningsfordeling på arbejdsmarkedskategorier, jf. Figur 6.4b. Overordnet vil den øgede tilflytning af højtuddannede give anledning til en klar forøgelse af erhvervsfrekvensen for de 16-67-årige, som er voksende i fremskrivningen.

Figur 6.16. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer, 16-67-årige b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

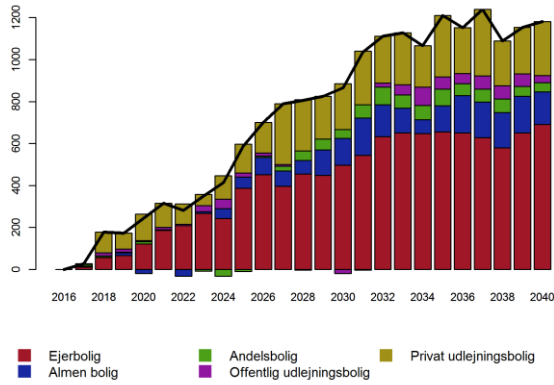
Efterspørgslen på boliger ventes at være stigende som resultat af det større antal tilflyttere af højtuddannede. Således ventes efterspørgslen at nå op på over 1.150 boliger yderligere i 2040 sammenholdt med grundforløbet. Det svarer til en stigning i efterspørgslen tæt på 50 boliger om året over perioden 2016-2040, men med betydelige udsving. Den øgede tilflytning til Norddjurs giver udslag i en større efterspørgsel efter hovedsageligt ejerboliger men også private udlejningsboliger.

Ejerboliger er generelt en populær boligtype, hvilket betyder, at der er en relativ stabil mereefterspørgsel på denne boligtype gennem hele perioden fra 2021 til 2040 relativt til grundforløbet. Efterspørgslen fordelt på boligtyper afhænger af en række underliggende karakteristika som eksempelvis familiens uddannelsesniveau, de voksnes gennemsnitlige alder i familien, om familien består af enlige eller par og familiens arbejdsmarkedstilknytning. Ejerboliger er særligt populære blandt børnefamilier, husholdninger hvor kvinden har en videregående uddannelse, husholdninger hvor en eller flere i familien er tilknyttet arbejdsmarkedet samt for par mellem 20 og 50 år. Den større andel af enlige kombineret med aldersfordelingen af tilflytterne, der er koncentreret om de 26-45 årige, øger antallet af private udlejningsboliger relativt til de øvrige boligtyper.

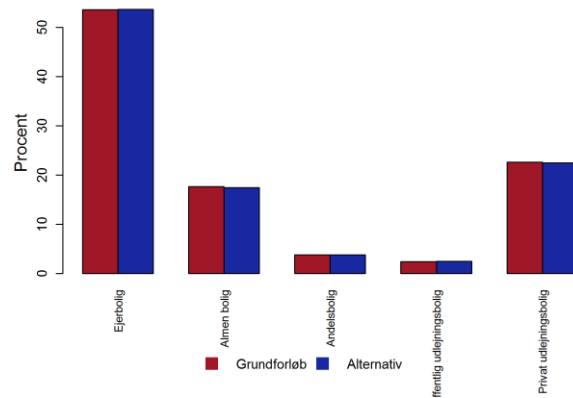
I Figur 6.5b sammenholdes de gennemsnitlige relative andele af boliger fordelt på type mellem grundforløbet og eksperimentet i perioden 2036 til 2040. Eksperimentet giver kun anledning til marginale ændringer i sammensætningen af boligtyper, idet ejerboliger og private udlejningsboliger i forvejen udgør hovedparten af de eksisterende boliger.

Figur 6.17. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype.

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Eksperimentet peger relativt entydigt på, at en større tilflytning af højtuddannede vil resultere i en større boligefterspørgsel, som fordelt på boligart primært må ventes at komme på parcelhuse hovedsageligt og i mindre grad etageboliger. I

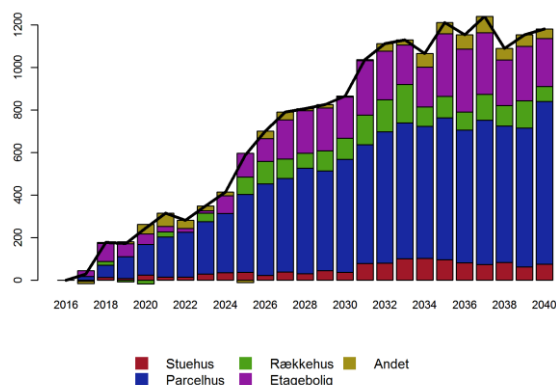
Figur 6.6a fremgår det, at efterspørgslen på de to boligarter udvikler sig relativt stabilt over tid. Variationen i forholdet mellem de to boligarter tilskrives primært modellens usikkerhed. Eksperimentet giver dog anledning til at konkludere, det primært er disse to boligarter, der må forventes en større efterspørgsel efter, hvis tilflytningen af højtuddannede stiger. Det hænger også sammen med, at disse to boligarter er populære som enten privat udlejningsbolig eller ejerbolig, hvor der, jf. Figur 6.5a, ventes er større efterspørgsel.

I

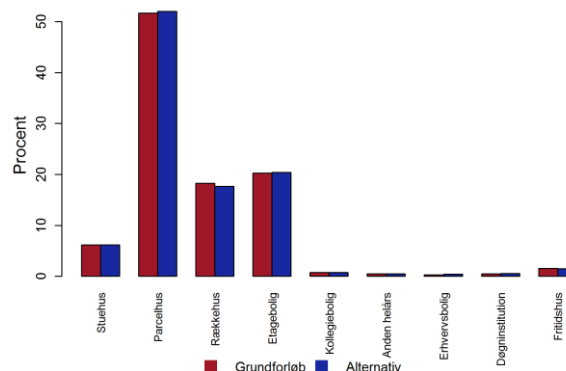
Figur 6.6b sammenholdes de gennemsnitlige relative andele af boliger fordelt på art mellem grundforløbet og eksperimentet i perioden 2036 til 2040. Eksperimentet giver kun anledning til marginale ændringer i sammensætningen af boligarter.

Figur 6.18. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart.

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

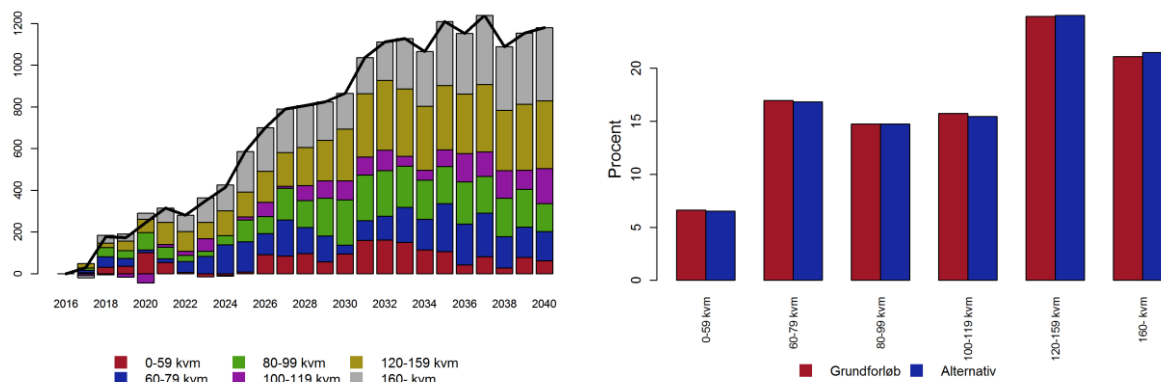
Overordnet vil den øgede efterspørgsel efter boliger primært rette sig mod boliger større end 120 m², jf. Figur 6.7a. I forhold til grundforløbet ventes den største stigning dog at rette sig relativt mere imod de mindre af disse boliger, nemlig 120-159 m². Forskydningen af efterspørgslen over imod boliger i størrelsen 120-160 m² skyldes en kombination af alders-, uddannelses- og arbejdsmarkedsfordelingen i kommunen som følge af den større tilflytning. Denne størrelse er mest efterspurgt af personer i børnefamilier, med en videregående uddannelse og med tilknytning til arbejdsmarkedet.

Boligsøgningen fordelt på størrelse giver kun anledning til en mindre forskydning i boligstrukturen fra boliger under 119 m² til boliger større end 120 m², jf. Figur 6.7b.

Figur 6.19. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse.

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

6.4 Færre ældre fraflytter parcelhuse

Dette eksperiment simulerer effekten af, at ældre i kommunen i højere grad bliver boende i deres parcelhuse, hvilket kan følge af, de kan have svært ved at afsætte deres hus, eller kan blive boende længere tid, fordi deres helbred er bedre, end det er tilfældet fra foregående generationer. På baggrund af den historiske flyttheadfærd ventes det i fremskrivningen, at ældre vil fraflytte deres parcelhus til fordel for primært etageboliger eller rækkehuse. Ældre, der bor i parcelhuse, går fra at udgøre næsten 62½ pct. af alle familier, hvor de voksnes gennemsnitsalder er 55 år, til at falde til godt 38 pct., når de voksnes gennemsnitsalder er 85 år og yderligere til 30 pct. for de 92-årige. Idet gruppen af ældre over 85 år ventes at øges fra knap 4 pct. af den samlede befolkning i 2013 til knap 10 pct. i 2040, vil den samlede efterspørgsel efter parcelhuse falde med 200 boliger frem til 2040 i grundforløbet til trods for at det samlede antal boliger stiger med godt 800. Omvendt vil antallet af etageboliger og rækkehuse stige med mere end 750 hhv. 670 boliger i samme periode.

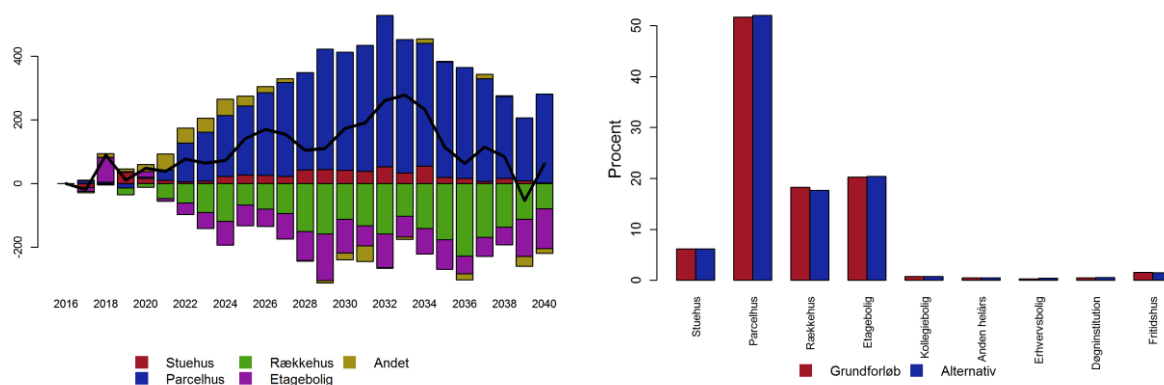
I dette eksperiment reduceres sandsynligheden for at fraflytte sin bolig for husholdninger med en alder over 66 år, der bor i parcelhuse. Stødet implementeres, så flyttheadfærd for ældre husholdninger gradvist skaleres ned over perioden i 2016-2020 og derefter er holdes konstant i niveauet fra 2020.

Når de ældre ikke længere fraflytter deres parcelhus i samme omfang som tidligere, vil efterspørgslen efter parcelhuse stige med 200 boliger frem mod 2040 relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.20. De færre ældre, der fraflytter deres parcelhuse, vil betyde, at færre flytter i etageboliger og rækkehuse. Denne lavere efterspørgsel efter etageboliger udgør 41 pct., mens den lavere efterspørgsel efter rækkehuse udgør 59 pct. af de 200 ældre husstande, som ellers ville være flyttet fra deres parcelhus.

Figur 6.20. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

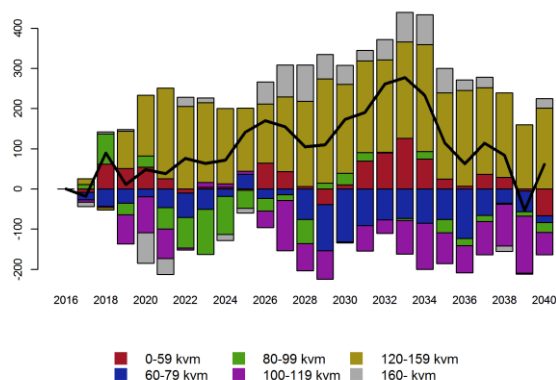

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

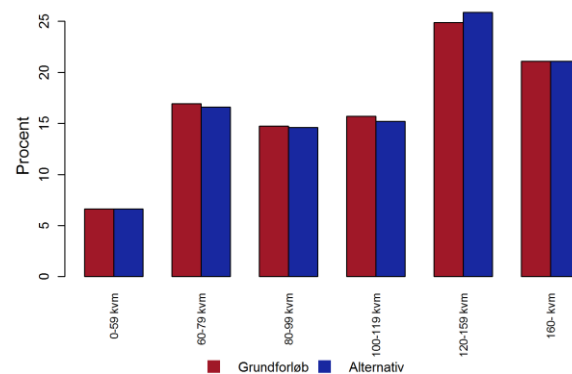
Den vigende efterspørgsel efter rækkehuse og etageboliger, samt den større efterspørgsel efter parcelhuse, er faktorer, der alle vil trække i retning af en relativt større efterspørgsel efter boliger med et større boligareal på bekostning af mindre boliger i forhold til grundforløbet, jf. Figur 6.21. Andelen af boliger over 120 m² vil således stige, mens især andelen af boliger på 60-79 m² og 100-119 m² ventes at aftage, når der er færre antal ældre, der fraflytter deres parcelhuse. Dette viser omvendt, at den demografiske effekt på bolig efterspørgslen af aldringen typisk vil resultere i en efterspørgsel efter flere lejligheder med færre antal kvadratmetre boligareal.

Figur 6.21. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse

a) Ændring i boligstørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

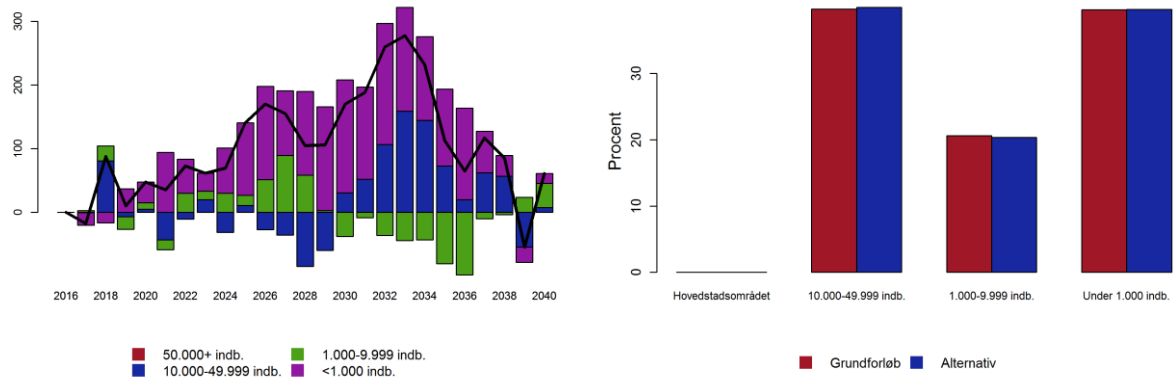
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Det ses i Figur 6.22 at aldringen ikke har den store effekt på antallet af boliger i forskellige bymæssige bebyggelse, og dermed at aldringen ikke har den store effekt på, om forholdet mellem små eller store byer påvirkes.

Figur 6.22. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Ændringerne i samtlige boligkarakteristika relativt til grundforløbet er for udvalgte år sammenfattet i Tabel 9.10 i appendikset.

7 Konklusion

Udviklingen i befolkningens alderssammensætning, familiestruktur, arbejdsmarkedstilknytning, uddannelsesniveau og bolig efterspørgsel ventes i overordnede træk at følge udviklingen på landsplan. I enkelte tilfælde vil udviklingen i Norddjurs kommune dog bevæge sig i en lidt anden retning. Specielt er kommunen karakteriseret ved at befolkningstallet falder i, hvilket står i kontrast til Landsdel Østjylland og hele landet, hvor befolkningstallet ventes at stige. Nedgangen i befolkningen skyldes primært et (voksende) fødselsunderskud.

Befolkningens sammensætning på oprindelse forventes i Norddjurs Kommune på samme vis som i resten af landet at være præget af forventningen til en positiv nettoindvandring. Kommunen adskiller sig dog fra hele landet ved, at andelen af indvandrere og efterkommere er mindre historisk og også forventes at være det fremadrettet. Som nævnt indregnes ikke, at der løbende kan være tale om en forskydning i indvandringens fordeling på kommuner som følge af ændringer i visiteringskvoterne for indvandrere med flytningstatus som opholdsgrundlag.

Som i resten af landet forventes andelen af personer ældre end 67 år at udgøre en stigende andel af den samlede befolkning i Norddjurs Kommune. Tilbageføringsreformen håndterer i kraft af en gradvis forskydning af tilbageføringsalderen en del af den udfordring, som en aldrende befolkning har på de kommunale budgetter. Udfordringen er dog fortsat betydelig såfremt en del af udgifterne til individuel offentlig service, herunder sundhed og ældrepleje, afholdes af kommunen. De pågældende udgifter er typisk stærkt stigende med alderen. Aldringen af befolkningen er også en væsentlig årsag til, at der i Norddjurs Kommune som i resten af landet forventes en større andel af ældre enlige fremadrettet. Endvidere vil unges præferencer for at leve som enlige også medvirke til, at andelen af enlige øges på bekostning af parfamilier.

Befolkningens uddannelsesniveau er, som på landsplan, præget af, at yngre og mere veluddannede generationer erstatter de ældre, hvilket øger det generelle uddannelsesniveau. Til trods for, at andelen af befolkningen med en erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldførte forventes at falde til fordel for en stigning i andelen med en lang videregående uddannelse, ventes andelen med en erhvervsfaglig uddannelse også fremadrettet at være væsentlig højere i Norddjurs Kommune relativt til niveauet på landsplan. Tilsvarende vil andelen med en lang videregående uddannelse også vedvarende ligge under landsgennemsnittet. Trods en lidt anderledes uddannelsessammensætning følger udviklingen i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning i Norddjurs Kommune i store træk udviklingen på landsplan. Således skal den øgede erhvervsdeltagelse i vidt omfang tilskrives, at flere 60-67-årige forbliver på arbejdsmarkedet som følge af den gradvist forhøjede tilbageføringsalder.

Bolig efterspørgslen i Norddjurs Kommune forventes fremadrettet karakteriseret ved, at flere vil søge mod almene boliger og private udlejningsboliger, som typisk er etageboliger og rækkehuse, mens færre vil efterspørge en ejerbolig, der typisk er repræsenteret ved et parcelhus. På trods af den delvise fortrængning forventes ejerboliger og parcelhuse dog også i fremskrivningen at udgøre den dominerende boligtype og -art ligesom det historisk har været tilfældet. De ændrede boligpræferencer omfatter desuden en øget søgning mod boliger med et lidt mindre boligareal, end det historisk har været tendensen. Søgningen mod mindre boliger er motiveret af befolkningens

aldring og af den gradvist ændrede familiestruktur, der tilsiger, at en større andel af familierne ventes at udgjort af enlige.

Den indbyrdes forskydning i boligpræferencerne i kommunen gengives i vidt omfang også på landsplan. Nationalt observeres således også en indbyrdes forskydning mellem ejerboliger og private udlejningsboliger, ligesom etageboliger på sigt foretrækkes frem for parcelhuse. I modsætning til udviklingen i Norddjurs Kommune, vil boligmassens andel af henholdsvis almene boliger og rækkehuse dog være relativt konstant på landsplan. Det skal dog bemærkes, at udviklingen på landsplan i væsentlig grad er præget af udviklingen i storbykommunerne, hvor efterspørgslen efter etageboliger forventes at stige markant fremadrettet. Nationalt gengives desuden den gradvist større tilbøjelighed til at efterspørge boliger med et mindre areal.

Marginaleksperimenterne belyste effekten af øget tilflytning af børnefamilier fra kommunerne Århus, Randers og Syddjurs (afsnit 6.1), færre ledige dagpengemodtagere i kommunen (afsnit 6.2), af at der sker en øget tilflytning af højtuddannede (afsnit 6.3) og af, at færre ældre parcelhusejere i kommunen fraflytter deres bolig (afsnit 6.4). For det andet eksperiment (6.2) gav margineffekten anledning til et direkte løft i beskæftigelsesgraden eller erhvervsdeltagelsen for den i kommunen bosiddende befolkning. En øget tilflytning af børnefamilier og/eller højtuddannede personer vil dog også betyde en større erhvervsdeltagelse, fordi der flytter flere personer i den arbejdsdygtige alder til kommunen. Omvendt vil en lavere andel af ældre parcelhusejere, der fraflytter deres bolig kun, give en meget lille og usikker effekt på forsørgerbrøken, idet færre ældre da vil fraflytte kommunen.

Generelt var konsekvenserne for befolkningens alderssammensætning af det første (6.1) og tredje (6.3) marginaleksperiment en foryngelse af befolkningen, mens det fjerde havde en marginal aldring af aldersstruktur. Foryngelsen af befolkningen vil både betyde flere i de erhvervsaktive aldre, men også flere børn under 15 år, der flytter med tilflyttende familier, samt et øget antal fødsler.

Påvirkningen af arbejdsmarkedstilknytningen var især udtalt ved den øgede tiltrækning af børnefamilier og højtuddannede samt ændringen i antallet af ledige dagpengemodtagere. Entydigt gav tilflytningen af børnefamilier og/eller højtuddannede og færre ledige dagpengemodtagere en betragtelig stigning i arbejdsmarkedstilknytningen i kommunen.

Betragtes marginaleksperimenterne konsekvenser for boligstrukturen, havde tilflytning af børnefamilier og højtuddannede den effekt, at især efterspørgslen efter parcelhuse og større boliger steg. Reduktionen af antallet af dagpengemodtagere havde ingen signifikant effekt på boligstrukturen. Derimod betød flere ældre der forblev i deres parcelhuse, at der blev efterspurgt flere ejerboliger, herunder parcelhuse, på bekostning af færre etageboliger og færre rækkehuse.

Formålet med eksperimenterne var at belyse sammenhængen mellem modellens underliggende karakteristika og det vurderes, at resultatet med fordel kan finde anvendelse til en eksempelvis mere målrettet markedsføring over for de familietyper, der vil finde allerede eksisterende boliger eller fremtidige byggeprojekter attraktive.

8 Referencer

Andersen, H. S. (2015): Indvandring, integration og etnisk segregation: udviklingen i indvandringens bosætning siden 1985. (SBi, Vol 2015:01)

DREAM (2014): Langsigtet Økonomisk Fremskrivning 2014, DREAM rapport 2014. www.dreammodel.dk.

Hansen, M. F. & T. Markeprand (2015): Fremskrivning af familiekarakteristika og boligefterspørgslen i danske kommuner. DREAM rapport 2015. www.dreammodel.dk.

Hansen J. Z., P. Stephensen & J. B. Kristensen (2013): Fremskrivning af den danske boligefterspørgsel. DREAM rapport 2013. www.dreammodel.dk.

Momentum (2014): 6. ÅRGANG. 4. UDGAVE, 18. FEBRUAR 2014, Kommunernes Landsforening. http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_66394/ImageVaultHandler.aspx

9 Appendiks

Tabel 9.1. Aldersfordelt beskæftigelse, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Norrdjurs					
16-29 år	2.4 (0.41)	1.8 (0.31)	2.1 (0.36)	1.9 (0.37)	1.8 (0.36)
30-39 år	4.1 (0.76)	2.8 (0.74)	2.6 (0.73)	2.9 (0.73)	2.8 (0.74)
40-49 år	4.5 (0.78)	4.3 (0.79)	3.3 (0.76)	2.7 (0.73)	3.2 (0.75)
50-59 år	3.8 (0.69)	4.2 (0.75)	4 (0.7)	3.1 (0.69)	2.6 (0.68)
60-67 år	0.7 (0.21)	1.3 (0.28)	1.9 (0.43)	2.3 (0.51)	2.1 (0.57)
Alle (16-67 år)	16.7 (0.64)	16.5 (0.61)	16.2 (0.61)	15.8 (0.61)	15.3 (0.63)
Østjylland					
16-29 år	56.9 (0.4)	46 (0.28)	55.5 (0.32)	52.5 (0.32)	48.7 (0.31)
30-39 år	90 (0.77)	80.6 (0.76)	73.9 (0.72)	87 (0.73)	84 (0.73)
40-49 år	87.6 (0.81)	96.4 (0.81)	87 (0.77)	75.7 (0.76)	89.3 (0.76)
50-59 år	76.2 (0.73)	82 (0.77)	83.7 (0.72)	77.7 (0.71)	68.4 (0.7)
60-67 år	11.5 (0.21)	24.6 (0.3)	36.7 (0.46)	49.2 (0.55)	50.6 (0.61)
Alle (16-67 år)	322.3 (0.61)	329.6 (0.57)	336.8 (0.58)	342 (0.59)	341.1 (0.6)
Danmark					
16-29 år	390.7 (0.43)	293.7 (0.3)	337.9 (0.32)	324.8 (0.33)	302.6 (0.31)
30-39 år	627.7 (0.78)	525.4 (0.75)	470.9 (0.71)	560.1 (0.72)	542.7 (0.72)
40-49 år	594.8 (0.8)	650 (0.8)	570.1 (0.77)	491.8 (0.75)	581.3 (0.76)
50-59 år	538.6 (0.72)	554.6 (0.76)	570 (0.72)	507.8 (0.7)	443.1 (0.69)
60-67 år	85.3 (0.21)	165.1 (0.29)	246 (0.46)	334.2 (0.55)	328.1 (0.6)
Alle (16-67 år)	2237.1 (0.62)	2189 (0.58)	2195 (0.58)	2218.7 (0.59)	2197.8 (0.6)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af befolkningen i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.2. Aldersfordelt arbejdsstyrke, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Norrdjurs					
16-29 år	2.7 (0.48)	2.1 (0.35)	2.4 (0.42)	2.1 (0.42)	2 (0.41)
30-39 år	4.6 (0.85)	3.1 (0.81)	2.9 (0.8)	3.2 (0.81)	3 (0.82)
40-49 år	4.9 (0.86)	4.6 (0.85)	3.6 (0.83)	3 (0.8)	3.5 (0.82)
50-59 år	4.2 (0.78)	4.6 (0.82)	4.5 (0.78)	3.5 (0.77)	2.9 (0.76)
60-67 år	0.7 (0.22)	1.3 (0.3)	2.1 (0.49)	2.7 (0.6)	2.4 (0.68)
Alle (16-67 år)	17.1 (0.67)	15.7 (0.62)	15.5 (0.65)	14.6 (0.67)	13.9 (0.69)
Østjylland					
16-29 år	63.3 (0.44)	51.8 (0.31)	63.9 (0.37)	60.4 (0.37)	56.2 (0.35)
30-39 år	98.3 (0.84)	86.9 (0.82)	81.4 (0.79)	96.1 (0.8)	92.8 (0.8)
40-49 år	93.5 (0.86)	102.2 (0.85)	94.6 (0.84)	82.5 (0.83)	97.5 (0.84)
50-59 år	83.9 (0.81)	87.6 (0.83)	92.2 (0.8)	86 (0.78)	75.9 (0.78)
60-67 år	12.2 (0.23)	25.7 (0.31)	40.6 (0.51)	56.7 (0.63)	58.4 (0.7)
Alle (16-67 år)	351.1 (0.67)	354.1 (0.61)	372.8 (0.64)	381.8 (0.65)	380.9 (0.67)
Danmark					
16-29 år	428.7 (0.47)	331.8 (0.34)	390.1 (0.37)	375.4 (0.38)	350 (0.36)
30-39 år	678.3 (0.84)	570.1 (0.81)	523 (0.79)	621.2 (0.8)	602.6 (0.8)
40-49 år	631.1 (0.85)	693.4 (0.85)	621.5 (0.83)	540.2 (0.82)	636.9 (0.83)
50-59 år	590 (0.79)	596.1 (0.82)	630.2 (0.79)	564.8 (0.78)	494.3 (0.77)
60-67 år	90.8 (0.23)	172.9 (0.31)	275 (0.51)	385 (0.63)	381.5 (0.69)
Alle (16-67 år)	2418.9 (0.67)	2364.4 (0.63)	2439.8 (0.64)	2486.6 (0.66)	2465.3 (0.67)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af befolkningen i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.3. Aldersfordelt ledighed, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Norddjurs					
16-29 år	0.4 (0.14)	0.2 (0.11)	0.3 (0.13)	0.3 (0.12)	0.2 (0.12)
30-39 år	0.5 (0.11)	0.3 (0.09)	0.3 (0.09)	0.3 (0.09)	0.3 (0.09)
40-49 år	0.4 (0.09)	0.3 (0.07)	0.3 (0.08)	0.3 (0.09)	0.3 (0.09)
50-59 år	0.5 (0.12)	0.4 (0.08)	0.4 (0.1)	0.4 (0.11)	0.3 (0.12)
60-67 år	0 (0.04)	0.1 (0.05)	0.3 (0.12)	0.4 (0.15)	0.4 (0.15)
Alle (16-67 år)	1.8 (0.11)	1.2 (0.08)	1.6 (0.1)	1.6 (0.11)	1.6 (0.11)
Østjylland					
16-29 år	6.3 (0.1)	5.8 (0.11)	8.4 (0.13)	8 (0.13)	7.5 (0.13)
30-39 år	8.3 (0.08)	6.3 (0.07)	7.5 (0.09)	9.1 (0.09)	8.8 (0.1)
40-49 år	5.8 (0.06)	5.8 (0.06)	7.6 (0.08)	6.9 (0.08)	8.2 (0.08)
50-59 år	7.7 (0.09)	5.6 (0.06)	8.5 (0.09)	8.3 (0.1)	7.5 (0.1)
60-67 år	0.7 (0.06)	1.1 (0.04)	3.9 (0.1)	7.5 (0.13)	7.9 (0.13)
Alle (16-67 år)	28.9 (0.08)	24.5 (0.07)	36 (0.1)	39.8 (0.1)	39.8 (0.1)
Danmark					
16-29 år	38.1 (0.09)	38.1 (0.11)	52.7 (0.13)	50.2 (0.13)	47.8 (0.14)
30-39 år	50.6 (0.07)	44.7 (0.08)	52.3 (0.1)	61.1 (0.1)	59.9 (0.1)
40-49 år	36.3 (0.06)	43.4 (0.06)	51.4 (0.08)	48.9 (0.09)	55.7 (0.09)
50-59 år	51.4 (0.09)	41.4 (0.07)	60.1 (0.1)	57.4 (0.1)	51.2 (0.1)
60-67 år	5.4 (0.06)	7.8 (0.04)	28.9 (0.11)	51 (0.13)	52.9 (0.14)
Alle (16-67 år)	181.8 (0.08)	175.4 (0.07)	245.4 (0.1)	268.6 (0.11)	267.6 (0.11)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af arbejdsstyrken i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.4. Antal og andel boliger fordelt på boligtype for Norddjurs, Østjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Norddjurs					
Ejer	11.5 (67.4%)	11.4 (63.1%)	10.9 (57.9%)	10.5 (54.8%)	10.2 (53.2%)
Almen	2 (11.6%)	2.4 (13.3%)	3 (16.1%)	3.3 (17.4%)	3.4 (17.6%)
Andel	0.3 (2%)	0.4 (2.5%)	0.5 (2.8%)	0.6 (3.3%)	0.7 (3.9%)
Offentlig udlejning	0.4 (2.2%)	0.6 (3.1%)	0.4 (2.3%)	0.5 (2.5%)	0.5 (2.6%)
Privat udlejning	2.9 (16.8%)	3.3 (18%)	4 (21%)	4.2 (22.1%)	4.3 (22.7%)
Østjylland					
Ejer	188.3 (54.6%)	198.4 (50.9%)	208.6 (49.8%)	218.2 (49.4%)	222.9 (49.2%)
Almen	68.5 (19.9%)	78.1 (20.1%)	88.3 (21.1%)	95.2 (21.5%)	98.4 (21.7%)
Andel	10.7 (3.1%)	16.8 (4.3%)	17.3 (4.1%)	18 (4.1%)	18.4 (4.1%)
Offentlig udlejning	6.2 (1.8%)	9.2 (2.4%)	7.8 (1.9%)	8.3 (1.9%)	9.4 (2.1%)
Privat udlejning	71.2 (20.6%)	87 (22.3%)	96.8 (23.1%)	102.4 (23.2%)	104.4 (23%)
Danmark					
Ejer	1292.2 (52.8%)	1319.3 (50.3%)	1355.6 (48.3%)	1390.8 (47.2%)	1401.3 (46.5%)
Almen	483.3 (19.8%)	537.1 (20.5%)	581.3 (20.7%)	616.3 (20.9%)	635.1 (21.1%)
Andel	159.7 (6.5%)	205.1 (7.8%)	211.6 (7.5%)	225.4 (7.6%)	234.9 (7.8%)
Offentlig udlejning	45.7 (1.9%)	48.9 (1.9%)	49 (1.7%)	55.6 (1.9%)	63.7 (2.1%)
Privat udlejning	465.1 (19%)	514 (19.6%)	606.6 (21.6%)	660.5 (22.4%)	679.4 (22.5%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.5. Antal og andel boliger fordelt på boligart for Norddjurs, Østjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Norddjurs					
Stuehus	1.7 (10.2%)	1.5 (8.2%)	1.4 (7.4%)	1.2 (6.5%)	1.2 (6.2%)
Parcelhus	9.6 (55.9%)	10 (55.5%)	10.1 (53.6%)	10 (52.1%)	9.8 (51.3%)
Rækkehus	2.2 (12.7%)	2.7 (15.1%)	3 (15.8%)	3.3 (17.2%)	3.5 (18.3%)
Etagebolig	3.1 (18%)	3.2 (17.8%)	3.7 (19.5%)	3.9 (20.4%)	3.9 (20.5%)
Øvrige boligarter	0.6 (3.2%)	0.6 (3.5%)	0.7 (3.6%)	0.7 (3.9%)	0.7 (3.7%)
Østjylland					
Stuehus	18.9 (5.5%)	16.1 (4.1%)	16.9 (4%)	16.9 (3.8%)	16.5 (3.6%)
Parcelhus	148.2 (42.7%)	164 (42.1%)	174.7 (41.7%)	183.2 (41.3%)	186.5 (41%)
Rækkehus	42.7 (12.3%)	56.8 (14.6%)	63.2 (15.1%)	69.8 (15.7%)	72.5 (16%)
Etagebolig	123 (35.4%)	141.1 (36.2%)	149.6 (35.7%)	157.3 (35.5%)	162.2 (35.7%)
Øvrige boligarter	14.3 (4.1%)	11.5 (3%)	14.6 (3.5%)	16.4 (3.7%)	17 (3.7%)
Danmark					
Stuehus	128.2 (5.2%)	111.2 (4.2%)	111.1 (4%)	106.8 (3.6%)	101.8 (3.4%)
Parcelhus	994 (40.3%)	1050.7 (40%)	1087.5 (38.8%)	1113.4 (37.8%)	1115.7 (37%)
Rækkehus	312 (12.7%)	386 (14.7%)	413 (14.7%)	442.6 (15%)	455.2 (15.1%)
Etagebolig	935.9 (38%)	1006.6 (38.4%)	1098.7 (39.2%)	1184.3 (40.2%)	1235.5 (41%)
Øvrige boligarter	95 (3.9%)	70 (2.7%)	92.2 (3.3%)	101.9 (3.5%)	106.6 (3.5%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.6 Antal og andel boliger fordelt på boligstørrelse for Norddjurs, Østjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Norddjurs					
0-59 m ²	1.2 (7.2%)	1.1 (6%)	1.2 (6.2%)	1.3 (6.5%)	1.3 (6.7%)
60-79 m ²	2.4 (13.7%)	2.6 (14.3%)	3 (15.6%)	3.2 (16.9%)	3.3 (17.1%)
80-99 m ²	2.9 (16.7%)	2.9 (15.9%)	2.8 (14.8%)	2.8 (14.5%)	2.8 (14.7%)
100-119 m ²	2.6 (15.2%)	2.5 (13.8%)	2.8 (15%)	2.9 (15.3%)	3 (15.6%)
120-159 m ²	4.6 (26.9%)	4.8 (26.5%)	4.8 (25.4%)	4.8 (25.2%)	4.8 (24.8%)
159- m ²	3.5 (20.3%)	4.2 (23.5%)	4.3 (22.9%)	4.1 (21.6%)	4 (21%)
Østjylland					
0-59 m ²	45.2 (13.1%)	47.9 (12.3%)	44 (10.5%)	44.7 (10.1%)	45.2 (10%)
60-79 m ²	60 (17.3%)	67.1 (17.2%)	69.8 (16.7%)	72 (16.3%)	73.6 (16.2%)
80-99 m ²	63.1 (18.2%)	68.3 (17.5%)	81.1 (19.4%)	89.1 (20.2%)	93.1 (20.5%)
100-119 m ²	47.3 (13.7%)	51.1 (13.1%)	59.1 (14.1%)	65.2 (14.8%)	68.8 (15.2%)
120-159 m ²	77.5 (22.4%)	84.8 (21.8%)	91.1 (21.7%)	95.7 (21.7%)	97.3 (21.5%)
159- m ²	52.8 (15.3%)	70.5 (18.1%)	73.8 (17.6%)	75.2 (17%)	75.5 (16.7%)
Danmark					
0-59 m ²	336.2 (13.7%)	318 (12.1%)	311.8 (11.1%)	321.1 (10.9%)	327.6 (10.9%)
60-79 m ²	457.5 (18.7%)	480.2 (18.3%)	488.1 (17.4%)	503.6 (17.1%)	514.8 (17.1%)
80-99 m ²	465.1 (19%)	488 (18.6%)	565.3 (20.2%)	618.7 (21%)	644.9 (21.4%)
100-119 m ²	331.5 (13.5%)	349.6 (13.3%)	399.8 (14.3%)	438.7 (14.9%)	456.9 (15.2%)
120-159 m ²	517.2 (21.1%)	555.1 (21.2%)	588.2 (21%)	609.9 (20.7%)	615.5 (20.4%)
159- m ²	342.7 (14%)	433.5 (16.5%)	450.7 (16.1%)	456.5 (15.5%)	454.9 (15.1%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.7 Antal og andel boliger fordelt på bystørrelse for Norddjurs, Østjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Norddjurs					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	6.8 (40.3%)	7.5 (41.7%)	7.8 (41.1%)	7.8 (40.5%)	7.6 (39.7%)
1000-10.000	2.5 (14.9%)	2.9 (16.2%)	3.5 (18.4%)	3.8 (20%)	3.9 (20.6%)
Under 1000	7.6 (44.9%)	7.6 (42%)	7.7 (40.5%)	7.6 (39.5%)	7.6 (39.7%)
Østjylland					
Over 50.000	135 (39.5%)	186.5 (47.9%)	185.4 (44.3%)	187.6 (42.4%)	189.4 (41.8%)
10.000-50.000	52.3 (15.3%)	51.1 (13.1%)	58.3 (13.9%)	62.7 (14.2%)	64.2 (14.1%)
1000-10.000	81 (23.7%)	82 (21%)	97.3 (23.2%)	107.8 (24.4%)	113.5 (25%)
Under 1000	73.8 (21.6%)	69.9 (18%)	77.8 (18.6%)	83.9 (19%)	86.5 (19.1%)
Danmark					
Over 50.000	887.2 (36.5%)	1027.3 (39.1%)	1091.6 (38.9%)	1160.8 (39.4%)	1214.1 (40.3%)
10.000-50.000	535 (22%)	580.5 (22.1%)	593.7 (21.2%)	604.9 (20.5%)	601.5 (20%)
1000-10.000	521.9 (21.5%)	552.1 (21%)	622.1 (22.2%)	665.8 (22.6%)	679.9 (22.6%)
Under 1000	484.4 (19.9%)	464.5 (17.7%)	496.7 (17.7%)	517.1 (17.5%)	519 (17.2%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.8 Absolut og relativ ændring i boligefterspørgslen relativt til grundforløbet for øget tilflytning af børnefamilier fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger (pct.)

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	0.7 (0.7%)	1.3 (1.2%)	2 (1.9%)	2.4 (2.3%)	2.3 (2.3%)
Almen	-0.2 (-0.5%)	0.2 (0.7%)	-0.5 (-1.5%)	-0.7 (-2.2%)	-0.1 (-0.3%)
Andel	-0.1 (-1.7%)	0 (-0.5%)	0.3 (4.9%)	-0.2 (-3.3%)	-0.4 (-5.7%)
Offentlig udlejning	-0.4 (-8.9%)	-0.3 (-8.5%)	-0.6 (-13.8%)	0.2 (4.7%)	0.1 (2.1%)
Privat udlejning	0.3 (0.7%)	-0.5 (-1.3%)	0.6 (1.4%)	0.3 (0.7%)	-0.7 (-1.6%)
Boligart					
Stuehus	0.2 (1.1%)	0.5 (4.1%)	0.7 (5.6%)	0.7 (5.7%)	0.4 (3.4%)
Parcelhus	-0.1 (-0.1%)	0.2 (0.2%)	2 (2%)	2.1 (2.1%)	2 (2%)
Rækkehus	-0.2 (-0.7%)	0.5 (1.5%)	-0.2 (-0.5%)	-1.1 (-3.1%)	-0.9 (-2.6%)
Etagebolig	0.6 (1.5%)	-0.5 (-1.2%)	-0.3 (-0.8%)	0.3 (0.9%)	-0.1 (-0.2%)
Andet	-0.1 (-0.9%)	-0.1 (-1.2%)	-0.4 (-6%)	-0.1 (-1.5%)	-0.2 (-3.1%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	0.4 (3.7%)	-0.3 (-2.4%)	-0.5 (-4%)	-0.1 (-0.8%)	-0.5 (-3.6%)
60-79 m ²	-0.3 (-1.1%)	0.3 (1.1%)	-1 (-3.1%)	0 (0%)	-0.6 (-1.9%)
80-99 m ²	0.4 (1.5%)	0.3 (1.2%)	0.8 (2.9%)	0.2 (0.5%)	0.5 (1.7%)
100-119 m ²	-0.5 (-1.7%)	-0.2 (-0.6%)	0.8 (2.6%)	-0.5 (-1.5%)	0.3 (0.9%)
120-159 m ²	0.5 (1%)	0.1 (0.1%)	0.6 (1.2%)	1 (2.1%)	0.4 (0.9%)
160- m ²	-0.1 (-0.3%)	0.3 (0.8%)	1.1 (2.6%)	1.3 (3.3%)	1.1 (2.7%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	-0.1 (-0.1%)	-1.7 (-2.1%)	-0.8 (-1%)	-0.2 (-0.3%)	-0.9 (-1.1%)
1000-10.000	0 (0.1%)	0.6 (1.7%)	0.5 (1.4%)	0.1 (0.1%)	0.1 (0.1%)
Under 1000	0.5 (0.6%)	1.6 (2.1%)	2 (2.6%)	2.1 (2.7%)	2 (2.6%)

Kilde: Egen beregninger på SMILE 3.0

Tabel 9.9 Absolut og relativ ændring i boligefterspørgsel relativt til grundforløbet for øget tilflytning af højtuddannede fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger (pct.)

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	1.2 (1.1%)	3.9 (3.6%)	5 (4.7%)	6.5 (6.3%)	6.9 (6.8%)
Almen	-0.2 (-0.6%)	0.5 (1.7%)	1.3 (3.8%)	1.2 (3.6%)	1.5 (4.6%)
Andel	0.1 (2.3%)	-0.1 (-1.7%)	0.4 (6.7%)	0.8 (11.4%)	0.4 (5.9%)
Offentlig udlejning	0 (0.9%)	0.2 (4.7%)	-0.2 (-4.1%)	0.6 (13.4%)	0.3 (7.1%)
Privat udlejning	1.3 (3.2%)	1.4 (3.3%)	2.2 (5.1%)	2.9 (6.9%)	2.6 (5.9%)
Boligart					
Stuehus	0.2 (1.6%)	0.4 (2.8%)	0.4 (3%)	1 (7.9%)	0.7 (6.3%)
Parcelhus	1.5 (1.4%)	3.7 (3.6%)	5.3 (5.3%)	6.7 (6.7%)	7.6 (7.8%)
Rækkehus	-0.2 (-0.6%)	0.8 (2.6%)	1 (3%)	1 (2.9%)	0.7 (2%)
Etagebolig	0.5 (1.3%)	1.1 (2.9%)	1.9 (5%)	2.9 (7.6%)	2.3 (5.7%)
Andet	0.5 (6.7%)	-0.1 (-1.5%)	0 (0.6%)	0.5 (7.6%)	0.4 (6.3%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	1 (8.6%)	0.1 (0.6%)	0.9 (7.5%)	1.1 (8.4%)	0.6 (4.8%)
60-79 m ²	0.1 (0.4%)	1.4 (4.8%)	0.4 (1.3%)	2.3 (7.2%)	1.4 (4.3%)
80-99 m ²	0.8 (3%)	1.1 (3.7%)	2.2 (7.8%)	1.8 (6.2%)	1.3 (4.7%)
100-119 m ²	-0.5 (-1.6%)	0.1 (0.5%)	0.9 (3.1%)	0.8 (2.6%)	1.7 (5.6%)
120-159 m ²	0.6 (1.3%)	1.2 (2.4%)	2.5 (5.1%)	3.1 (6.5%)	3.3 (6.8%)
160- m ²	0.3 (0.7%)	2 (4.6%)	1.7 (4.2%)	3.1 (7.5%)	3.5 (8.7%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	1.3 (1.7%)	1.3 (1.7%)	3.9 (5.1%)	5.2 (6.8%)	5 (6.6%)
1000-10.000	0.6 (1.7%)	0.8 (2.2%)	0.9 (2.2%)	1.5 (3.9%)	2.3 (5.8%)
Under 1000	0.5 (0.7%)	3.8 (4.9%)	3.9 (5.1%)	5.3 (7%)	4.5 (5.9%)

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0

Tabel 9.10 Absolut og relativ ændring i bolig efterspørgsel relativt til grundforløbet for færre ældre fraflytter parcelhuset fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger (pct.)

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	0.6 (0.5%)	2.2 (2%)	3.1 (3%)	3.2 (3.1%)	1.9 (1.9%)
Almen	-0.3 (-1%)	-1.2 (-3.7%)	-1.3 (-4%)	-1.6 (-4.8%)	-0.3 (-0.9%)
Andel	-0.1 (-1.6%)	-0.6 (-9.4%)	-0.2 (-3%)	-0.5 (-7.8%)	-0.6 (-7.8%)
Offentlig udlejning	-0.2 (-5.6%)	0.1 (1.4%)	-0.3 (-7.3%)	-0.1 (-2.3%)	-0.3 (-5.3%)
Privat udlejning	0.6 (1.4%)	0.9 (2.3%)	0.5 (1.1%)	0.3 (0.6%)	-0.2 (-0.4%)
Boligart					
Stuehus	0.2 (1.1%)	0.3 (2.1%)	0.4 (3.4%)	0.2 (1.6%)	0 (0.2%)
Parcelhus	0 (0%)	2.2 (2.1%)	3.7 (3.7%)	3.6 (3.6%)	2.8 (2.8%)
Rækkehus	-0.1 (-0.4%)	-0.7 (-2.2%)	-1.1 (-3.4%)	-1.8 (-5.1%)	-0.8 (-2.2%)
Etagebolig	0.2 (0.5%)	-0.7 (-1.7%)	-1.1 (-2.7%)	-0.9 (-2.4%)	-1.3 (-3.2%)
Andet	0.2 (3.4%)	0.3 (4.4%)	-0.2 (-2.9%)	0 (0.3%)	-0.2 (-2.2%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	0.5 (4.6%)	0 (-0.2%)	0.1 (0.8%)	0.2 (2%)	-0.7 (-5.2%)
60-79 m ²	-0.2 (-0.7%)	0.4 (1.2%)	-1.3 (-4.1%)	-0.8 (-2.4%)	-0.2 (-0.5%)
80-99 m ²	0.3 (1%)	-0.4 (-1.6%)	0.3 (1%)	-0.3 (-1.1%)	-0.2 (-0.9%)
100-119 m ²	-0.9 (-3.2%)	0.1 (0.3%)	0 (-0.1%)	-0.8 (-2.5%)	-0.6 (-1.9%)
120-159 m ²	1.5 (3.2%)	1.6 (3.2%)	2.2 (4.6%)	2.1 (4.5%)	2 (4.2%)
160- m ²	-0.8 (-1.8%)	-0.1 (-0.3%)	0.5 (1.2%)	0.6 (1.5%)	0.2 (0.6%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0 (0.1%)	0.1 (0.1%)	0.3 (0.4%)	0.7 (1%)	0.1 (0.1%)
1000-10.000	0.1 (0.3%)	0.2 (0.4%)	-0.4 (-1%)	-0.8 (-2.1%)	0.4 (1%)
Under 1000	0.3 (0.4%)	1.1 (1.5%)	1.8 (2.3%)	1.2 (1.6%)	0.2 (0.2%)

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0